

Міністерство внутрішніх справ України
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРОФІЛАКТИКИ
КОРУПЦІЙНИХ ПРОЯВІВ У ДЕРЖАВНОМУ
СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ
В СУЧАСНИХ УМОВАХ**

*Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної конференції
(ДДУВС, 17 червня 2016 р.)*

Дніпро
2016

ББК 67.9(4УКР)61

А 43

УДК 342.951 + 343.35 + 343.98

*Ухвалено до друку Вченою радою Дніпропетровського
державного університету внутрішніх справ
(протокол № 12 від 04.07.2016)*

А 43 **Актуальні питання профілактики корупційних проявів у державному секторі безпеки України в сучасних умовах :** матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 17 черв. 2016 р.). – Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2016. – 144 с.

Збірник містить матеріали однойменної всеукраїнської науково-практичної конференції, у якій взяли участь науковці, працівники правоохоронних органів України та зарубіжних держав.

У тезах доповідей її учасників розглянуто питання сучасного стану запобігання корупції в Україні взагалі та в секторі її безпеки, зокрема, ролі громадських організацій у профілактиці корупційних правопорушень.

Для науковців, законотворців, здобувачів, юристів-практиків, представників органів публічної влади, усіх, хто цікавиться проблемами антикорупційної політики.

РЕДКОЛЕГІЯ:

к.ю.н. В.А. Глухверя; д.ю.н., проф. О.М. Обушенко; д.ю.н., доц. Т.П. Мінка; д.ю.н., проф. К.О. Чаплинський; к.ю.н., доц. Е.В. Рижков; к.ю.н., с.н.с. М.М. Книга; к.ю.н., доц. В.І. Сліпченко; к.ю.н., доц. О.О. Титаренко; к.ю.н., доц. В.В. Шаблистий.

ББК 67.9(4УКР)61

© Автори, 2016

© ДДУВС, 2016

ЗМІСТ

Бакунчик Л.М.

Основні досягнення реалізації антикорупційної реформи
в оборонному відомстві України 6

Бевз В.В.

Застосування інституту викривачів як спеціального
правового механізму запобігання корупції 10

Буртовой М.О.

Проблемні питання при розслідуванні злочинів
у сфері службової діяльності 14

Власенко О. Г.

Корупційні ризики при наданні адміністративних послуг органами
публічної адміністрації при оформленні закордонних паспортів 16

Гладун О.З., Мозгова В.А.

Творча діяльність як дозволений вид діяльності для осіб,
уповноважених на виконання функцій органів державної
влади або органів місцевого самоврядування 19

Гнетнев М.К.

Огляд проекту Закону України «Про внесення змін
до деяких законодавчих актів України щодо посилення ролі
громадянського суспільства в боротьбі з корупційними злочинами»
(реєстр. № 1165) із урахуванням зауважень і пропозицій,
внесених Президентом України 22

Годуєва К.І.

Інструкторська та суддівська практики зі спорту як інша
оплачувана діяльність в контексті антикорупційного законодавства 29

Гончаренко Н.В.

Електронне декларування – новела антикорупційного
законодавства та один з механізмів подолання корупції 32

Дараган В.В.

Щодо корупційних ризиків Закону України «Про публічні закупівлі» 35

Загиней З.А. Службові викриття корупції: досвід Канади.....	38
Іванцов В.О. Види антикорупційної експертизи	41
Калиновський О.В., Кравченко Н.С. Співвідношення діяльності Національного антикорупційного бюро України та Державного бюро розслідувань: правовий аналіз	44
Кононець В.П. Актуальні питання кваліфікації адміністративних корупційних правопорушень згідно з антикорупційним законодавством	49
Кравченко І.С. Деякі питання службового сумісництва поліцейських в Україні	53
Легеза Є.О. Зарахування плати за надання адміністративних послуг до бюджетів об'єднаних територіальних громад як один із чинників протидії корупції в органах державної влади	56
Лисейцева В.Г. Використання потенціалу громадянського суспільства України у протидії корупційній злочинності	59
Люлько С.П. Питання повноти законодавчої регламентації як передумови ефективного виявлення та запобігання фактам вчинення службових злочинів працівниками прокуратури	62
Мельник О.М. Співробітництво України з іншими державами та міжнародними організаціями у протидії наркокорупції	66
Політова А.С. Імплементация в законодавство України кримінальної відповідальності за незаконне збагачення	70
Призиглей Ю.І. Індекси міжнародної неурядової організації “Трансперенсі Інтернешнл” – потужний інструмент запобігання і протидії корупції	73

Присяжнюк І.І.

Критерії добросовісності прокурорів 76

Репіло Ю.Є., Тарасов С.В.

Зниження впливу корупційних загроз на ефективність підготовки та застосування військових формувань у воєнних конфліктах 80

Снісар О.М.

Роль громадських організацій у профілактиці корупційних правопорушень у державному секторі. Проблеми здійснення громадського контролю 85

Титаренко О.О.

Стан програмування протидії корупції на регіональному рівні в сучасних умовах (на прикладі окремих областей України) 87

Титко А.В.

Особливості адміністративної відповідальності за порушення вимог фінансового контролю: зарубіжний досвід 92

Троцький І.В.

Корупційні ризики під час збройних конфліктів та міжнародних операцій з підтримання миру і безпеки 96

Нормативно-правові акти з питань запобігання корупції, прийняті з січня по червень 2016 року 99

Додатки 101

Бакунчик Лілія Михайлівна
старший офіцер відділу
спеціальної підготовки
та методичного забезпечення
наукового центру з проблем
запобігання корупції у секторі безпеки та оборони Національного університету оборони України,
підполковник

ОСНОВНІ ДОСЯГНЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ РЕФОРМИ В ОБОРОННОМУ ВІДОМСТВІ УКРАЇНИ

Важливою віхою в боротьбі з корупцією у нашій державі стало прийняття оновленого національного антикорупційного законодавства: законів «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII, «Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки» від 14 жовтня 2014 року № 1699-VII, Державної програми щодо реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційної стратегії) на 2015–2017 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 265 (далі – Державна програма).

Однак на загальнодержавному рівні може бути створений лише загальний механізм боротьби з корупцією, намічені пріоритети та заходи, реалізовані з цією метою. Відтак, на розвиток національного антикорупційного законодавства України кожне відомство повинно розробляти конкретні заходи з реалізації антикорупційної політики нашої держави та, відповідно, втілювати їх у життя.

Не стоїть осторонь від цього антикорупційного процесу й Міністерство оборони України (МО). Боротьба з корупцією саме в оборонному відомстві має здійснюватися першочергово. Адже збройна агресія Російської Федерації загострила проблему належного функціонування всіх військових формувань нашої держави, що є неможливим без викорінення корупційних проявів у сфері забезпечення їх діяльності. Без сумніву, запобігання корупції у відомстві має бути комплексним, що вимагає вжиття різноманітних заходів інституційного, матеріального, організаційного, соціального та іншого характеру. Окрім того, одними з першочергових цілей МО України є: імплементація комплексу невідкладних

заходів щодо мінімізації впливу корупції на виконання МО України та Збройними Силами України (ЗС) покладених на них завдань; підвищення рівня довіри суспільства до оборонного сектору; зменшення впливу корупціогенних ризиків у діяльності оборонного відомства; створення ефективних механізмів запобігання корупції, конфлікту інтересів, порушенню етичних стандартів поведінки та забезпечення контролю за дотриманням норм антикорупційних завдань особами, уповноваженими на виконання функцій держави; забезпечення формування правової свідомості, добросовісної поведінки військовослужбовців та цивільного персоналу, нетерпимого ставлення до корупції; упровадження ефективного внутрішнього та зовнішнього моніторингу щодо реалізації антикорупційної політики у сфері оборони.

На виконання Державної програми у МО України було розроблено низку відомчих нормативно-правових актів, спрямованих на запобігання корупції в даному відомстві.

Так, МО України одним з найперших відомств реалізувало вимоги ст. 19 Закону України «Про запобігання корупції», яка зобов'язує приймати відомчі антикорупційні програми. У МО України з урахуванням досвіду країн-членів НАТО було розроблено відомчий нормативний документ – Антикорупційну програму цього відомства на 2015–2017 роки, яка затверджена наказом МО України від 30 липня 2015 року № 374. Ця програма вміщує, як того вимагає законодавство, засади загальної відомчої політики щодо запобігання та протидії корупції в оборонній сфері, заходи з реалізації Антикорупційної стратегії та державної антикорупційної програми; оцінку корупційних ризиків у діяльності органів військового управління, установ та організацій; заходи щодо усунення (мінімізації) корупційних ризиків та органи, відповідальні за їх виконання, строки та необхідні ресурси; навчання та заходи з поширення інформації щодо програм антикорупційного спрямування; процедури щодо моніторингу, оцінки виконання та періодичного перегляду програм, а також інші заходи, спрямовані на запобігання корупційним та пов'язаним з корупцією правопорушенням.

З метою конкретизації заходів із реалізації Антикорупційної програми, а також визначення конкретного строку виконання тих чи інших антикорупційних заходів, у МО України затверджено ряд наказів. Зокрема, наказ «Про затвердження змін до антикорупційної програми Міністерства оборони України на 2015–2017 роки» від 12 травня 2016 року № 254, який прийнято з метою вдосконалення системи запобігання і виявлення корупції в МО України та ЗС України. У зазначеному відомчому документі приділено увагу такому напрямку протидії корупції у ві-

домстві, як антикорупційне навчання різних категорій осіб. Так, відповідним наказом визначено такі заходи у цьому напрямку: впровадження в навчальний процес для слухачів оперативно-стратегічного та оперативно-тактичного рівнів підготовки Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського (НУОУ) блоку занять з антикорупційної тематики; впровадження в навчальний процес всіх вищих військових навчальних закладів та військових навчальних підрозділів вищих військових навчальних закладів курсів з питань запобігання корупції для науково-педагогічних працівників, курсантів та слухачів.

Зауважимо, що до розробки та імплементації основоположних відомчих актів було залучено ряд фахівців, а також міжнародних експертів, у тому числі від міністерств оборони Великої Британії, Королівства Норвегія та міжнародної організації «Трансперенсі Інтернешнл».

Заходи, передбачені в Антикорупційній програмі МО України, виконуються, зокрема, науковим центром проблем запобігання корупції у секторі безпеки та оборони – структурним підрозділом НУОУ. Співробітниками цього центру розроблено та викладається навчальний курс з питань запобігання корупції, який спрямований на формування доброчесності та протидію корупційним проявам в оборонній сфері. Цільовою аудиторією зазначеного курсу є слухачі та працівники освіти вищих військових навчальних закладів України, працівники військових комісаріатів, посадові особи штабу Антитерористичної операції та персонал структурних підрозділів МО України і Генерального штабу ЗС України.

Окрім того, у центрі розроблено програми спеціальних курсів з проблем запобігання корупції в секторі оборони та безпеки, які охоплюють такі напрями, як: корупційні ризики під час воєнного конфлікту, державних закупівель та кадрової політики МО України та Генерального штабу ЗС України. Наразі опрацьовується гнучка модульна система курсів для всіх ланок управління, навчальних закладів, наукових установ та військових частин (штабів) тривалістю від 6-8 годин до 5 днів. У цьому контексті найближчим часом буде створено новий п'ятиденний курс з питань внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту у Збройних Силах України.

У МО України позитивні результати дає практика створення при органах військового управління консультативно-дорадчих груп (органів), що функціонують на добровільній основі та є ініціаторами викорінення корупції. Так, у оборонному відомстві створено Проектний офіс реформ, а також Центр розвитку та супроводження матеріально-технічного забезпечення.

МО України використовує допомогу різних держав у сфері запобі-

гання корупції. Здебільшого така допомога полягає у виконанні консультативно-дорадчих функцій з питань антикорупційної політики. До надання такої допомоги оборонному відомству нашої держави та ЗС України долучилися представники Великої Британії, Норвегії, Литви та інших країн-партнерів. Фінансова підтримка проектів щодо боротьби з корупцією у відомстві надходить також від Альянсу північноатлантичного договору в рамках існуючих програм допомоги.

Важливим досягненням в реалізації антикорупційної політики МО України є інститут міжнародних радників при вищому керівництві міністерства. Так, з 23 по 27 листопада 2015 року за підтримки Спеціального британського радника Міністра оборони України з питань оборони пана Філа Джонса та міністерства оборони Великобританії на базі НУ-ОУ було проведено перший Міжнародний антикорупційний тиждень («МАК тиждень»). Метою заходу було підвищення поінформованості учасників «МАК тижня» щодо діяльності у галузі запобігання та протидії корупції на міжнародному та регіональному рівнях. Опрацьовані пропозиції та рекомендації учасників «МАК тижня» було узагальнено та внесено відповідні зміни і доповнення до Антикорупційної програми МО України у 2016 році.

Серед інших досягнень оборонного відомства у сфері запобігання корупції є приєднання до міжнародних програм та ініціатив. Так, однією із ключових програм, які успішно ініційовані в Україні, є Програма НАТО з розбудови доброчесності, яка спрямована на впровадження професійного управління, просування передового досвіду та ефективного використання ресурсів в оборонному відомстві у контексті запобігання корупції. Реалізація цієї програми сприятиме підвищенню обізнаності про корупцію як загрози безпеці, розробці планів розбудови доброчесності в межах оборонного відомства для того, щоб поліпшити управління ресурсами і підвищити рівень доброчесного державного управління, впровадити доброчесність як академічну дисципліну на базі вищих військових навчальних закладів.

Таким чином, у МО України передбачено реалізацію широкого спектру різнопланових заходів протидії корупції, які мають комплексний характер. Звісно, у процесі їх реалізації виникають певні проблеми, що пов'язані як з відсутністю відповідного кадрового потенціалу в оборонному відомстві та належного фінансування, так і з недоліками іншого характеру. На нашу думку, показником правильного вибору та ефективності реформ в оборонному секторі є безпрецедентна підтримка та інвестиції в обороноздатність країни міжнародних партнерів, підвищення ефективності, оперативних можливостей та спроможності ЗС України.

Бевз Володимир Васильович
полковник юстиції, начальник
відділу спеціальної підготовки
та методичного забезпечення
наукового центру проблем
запобігання корупції у секторі безпеки та оборони Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського (м. Київ)

ЗАСТОСУВАННЯ ІНСТИТУТУ ВИКРИВАЧІВ ЯК СПЕЦІАЛЬНОГО ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМУ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

Комплекс превентивних заходів, спрямованих на забезпечення доброчесності публічних службовців, упередження корупційних проявів у діяльності державних органів, передбачає використання спеціальних правових механізмів, які мають бути спрямовані на ліквідацію причин і зменшення прояву корупціогенних чинників, притаманних діяльності різних державних структур.

Використання нетрадиційних антикорупційних інструментів та процедур базується на широкому впровадженні інструментів, які підтвердили свою дієвість у світовій практиці, та, зокрема, орієнтується на повноцінну реалізацію антикорупційного потенціалу громадян, небайдужих до виявлення та повідомлення про факти корупції.

Проблему корупції неможливо подолати виключно зусиллями представників влади, адже є інша частина суспільства, яка покірно дає хабарі і замовчує цей факт. Не секрет, що корупційні правопорушення мають один із найвищих рівнів латентності. Тому правоохоронні органи не можуть ефективно протидіяти корупції, адже мають справу лише з одиничними (на тлі тотальної корупції) повідомленнями про вчинення корупційних правопорушень. Лише активна взаємодія влади і суспільства може дати позитивні результати у боротьбі з корупцією.

Також не секрет, що докази у справах про корупційні правопорушення часто надаються "інформаторами". Практика європейських країн у боротьбі з корупцією показала, що співпраця з "інформаторами" та забезпечення їх захисту є одним із важливих аспектів антикорупційної політики держави. Йдеться не про "таємних агентів", що є співробітниками правоохоронних органів, та не про працівників служб внутрішньої

безпеки, а про всіх свідомих державних службовців та пересічних громадян, яким стало відомо про факти корупції.

За останні два десятиліття більш ніж 30 країн світу ухвалили спеціальні закони для захисту таких осіб або включили певні гарантії захисту викривачів в трудове, антикорупційне законодавство та етичні кодекси працівників.

Не даремно однією з 25-ти вимог організації GRECO до України було ухвалити чіткі правила для всіх службовців публічної сфери щодо інформування про підозри у вчиненні корупційних діянь та запровадити захист від негативних наслідків осіб, які добровільно інформують про такі випадки. Такий захист є ключовим для перетворення обов'язку посадовців звітувати про протидію корупції із порожнього поняття на наповнений конкретним змістом дієвий правовий механізм. Міжнародна спільнота визнала підтримку таких осіб важливим завданням держав, що прагнуть бути демократичними та доброчесними.

Чинне українське законодавство частково, декларативно, але все ж таки згадує про викривачів. Зокрема, у 2011 році Верховна Рада ухвалила Закон "Про доступ до публічної інформації", у якому вперше проголосила можливість звільнення від юридичної відповідальності посадових та службових осіб як викривачів інформації (ст. 11).

Державний захист викривачів регулювався також Законом "Про засади запобігання і протидії корупції", який містив положення про захист доброчесних інформаторів, але вони не отримали практичного розвитку.

Ці положення знайшли відображення у прийнятому у 2014 р. новому Законі України "Про запобігання корупції" (ст. 53). Водночас з цього Закону вилучено вимогу щодо відсутності у викривача корисливих мотивів, мотивів неприязних стосунків, помсти, інших особистих мотивів. Водночас іншою зміною є те, що заборона на звільнення чи примушення до звільнення через викривання, притягнення до дисциплінарної відповідальності чи застосування з боку керівника або роботодавця інших негативних заходів впливу тепер буде розповсюджуватись не тільки на викривача, а й на членів його сім'ї.

Крім того, тепер інформація про викривача може бути розголошена лише за його згодою (за винятком випадків, встановлених законом), а посадові і службові особи органів держави та місцевого самоврядування, юридичних осіб публічного права повинні у разі виявлення чи одержання інформації про корупційне діяння негайно письмово повідомити про це та вжити заходів в межах повноважень.

Також новостворене Національне агентство з питань запобігання корупції уповноважено здійснювати постійний моніторинг виконання Закону

України "Про запобігання корупції" у сфері захисту викривачів та проводити щорічний аналіз і перегляд державної політики у цій сфері.

Як же Закон України "Про запобігання корупції" визначає правовий статус викривача? У статті 53 Закону визначено дві обов'язкові ознаки (умови), які є підставою для отримання певних гарантій (захисту) від держави: 1) наявність обґрунтованого переконання в достовірності інформації; 2) повідомлення про порушення закону має стосуватися конкретної особи. Водночас передбачено гарантії, які надає держава викривачу, а саме: забезпечення конфіденційності відомостей про особу викривача; захист від звільнення або примушування до звільнення, переведення до іншого місця роботи (служби), зміни умов та оплати праці; захист від притягнення до дисциплінарної відповідальності, дострокової переатестації.

Для реалізації цих гарантій визначено заходи захисту викривачів, які здійснюються уповноваженими державними органами: видача спецзасобів індивідуального захисту; застосування технічних засобів спостереження і контролю; зміна місця роботи або навчання; заміна документів, зміна зовнішності, переселення; закритий судовий процес.

Такий комплекс заходів щодо захисту викривачів є аналогічним тому, який передбачено Законом України "Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві" від 23 грудня 1993 р. в редакції від 01.03.2016 та може бути застосовано у разі загрози життю, здоров'ю, житлу, майну викривача або близьких осіб.

Допоміжним інструментом для викривачів слід вважати передбачену у ст. 53 Закону України "Про запобігання корупції" від 14.10.2014 (редакція від 01.08.2016) можливість анонімного (без зазначення авторства) повідомлення про порушення антикорупційного законодавства.

У зв'язку з цим Законом приписано керівникам усіх державних органів створювати відповідні умови для анонімного інформування, а саме забезпечувати функціонування спеціальних телефонних ліній (телефони довіри), офіційних веб-сайтів, засобів електронного зв'язку. Анонімні сигнали про факти корупції можуть бути отримані з допомогою анкетування працівників установи та в інший доступний спосіб.

Законом України "Про запобігання корупції" (п. 5 ст. 53) визначено умови і порядок подання й розгляду анонімного повідомлення. Таке повідомлення про порушення вимог антикорупційного законодавства може бути здійснене як працівником відповідного державного органу, так і будь-якою особою, але наведена у ньому інформація обов'язково повинна стосуватися конкретної особи та містити фактичні дані, які можуть бути перевірені. Анонімне повідомлення підлягає перевірці у термін не

більше п'ятнадцяти днів від дня його отримання, або ж термін розгляду може бути продовжений до тридцяти днів від дня його отримання у разі необхідності перевірки інформації.

Стратегія боротьби з корупцією потребує вживання різних заходів до корумпованих чиновників, застосування правових, економічних, організаційних та соціальних механізмів мінімізації корупції в органах публічної влади, а також профілактики корупційних дій державних службовців.

У Збройних Силах України прояви корупції становлять підвищену небезпеку, а тому основним завданням на найближчу перспективу є ефективно використання усього комплексу механізмів протидії та попередження корупції задля ліквідації причин і зменшення проявів корупційо-генних чинників, притаманних специфіці діяльності різноманітних структур військового відомства.

Необхідно усвідомлювати, що наявність самих досконалих законів і підзаконних нормативно-правових актів є лише початком боротьби з корупцією, а не її кінцем, а сама антикорупційна діяльність є нескінченним процесом.

1. Кримінальний кодекс України (в редакції Закону від 05.04.2001 № 2341-III).
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X.
3. Закон України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 № 1700-VII.
4. Закон України «Про засади запобігання і протидії корупції» від 7 квітня 2011 року № 3206-VI.
5. Наказ Міністерства оборони України від 30 липня 2015 року № 374 «Про затвердження Антикорупційної програми Міністерства оборони України на 2015-2017 роки».
6. Центр демократії та верховенства права / Аналітика: Віта Володовська. Інфографіка: Олена Захарян // Доступ до інформації та запобігання корупції. – 06 травня 2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://medialaw.org.ua/analytics/dostup-do-informatsiyi-ta-zapobigannya-koruptsiyi-infografika>.

Буртовой Максим Олександрович
заступник начальника відділу
протидії організованим формам
злочинності у сфері економіки
Управління захисту економіки
у місті Києві Департаменту
захисту економіки Національної
поліції України
підполковник поліції
кандидат юридичних наук, доцент

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ У СФЕРІ СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Недоліком роботи в напрямку виявлення, документування кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності є недостатня кількість матеріалів перевірки у вказаному напрямку та за фактами одержання неправомірної вигоди, що направленні для прийняття рішення до слідчого управління. Показник повідомлення особам про підозру та направлення кримінальних проваджень вказаної категорії прямо залежить від кількості переданих матеріалів та виявлених кримінальних правопорушень оперативними підрозділами.

Поряд з тим виникає ряд проблемних питань у ході розслідування кримінальних проваджень за фактами вчинення кримінальних правопорушень, передбачених ст. 368 КК України, зокрема:

1) відсутність необхідної кількості заведених оперативно-розшукових справ категорії «захист» щодо дослідчого документування злочинних дій фігурантів, що можуть в ході реалізації заходів та документуванні злочинних дій бути підозрюваними за достатніми доказами у кримінальному провадженні. Даний факт впливає на показники роботи слідчого управління/відділу з повідомлення особам про підозру та направлення кримінальних проваджень в порядку ст. 291 КПК України до суду;

2) законодавчо не врегульовано проблему документування злочинних дій «вигодоотримувача», що підозрюється чи буде підозрюватися в перспективі у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ст. 368 КК України, та стадії досудового розслідування, якщо факт отримання вигоди ще не задокументований в ході реалізації заходів ОРС. Згідно зі ст. 271 КПК України контроль за вчиненням злочину

може здійснюватися у випадках наявності достатніх доказів підстав вважати, що готується вчинення або вчиняється тяжкий чи особливо тяжкий злочин.

Виникає питання, яким чином документувати протиправні дії фігуранта, коли готується злочин невеликої чи середньої тяжкості, після реєстрації відомостей до ЄРДР? Можливим є варіант штучного визначення тяжкості правопорушення, що готується, але коли вчинено злочин, що не відповідає тяжкості згідно зі ст. 12 КК України, яким чином себе буде поводити сторона захисту, чи не будуть оскаржені дії слідчого та чи не будуть поставлені під сумнів докази, отримані в ході реалізації заходів, передбачених ст. 271 КПК України в ході розслідування та розгляду в суді? Аналогічна проблема із проведенням НСРД по кримінальних провадженнях вказаної категорії, оскільки реалізація останніх згідно з кримінально-процесуальним законодавством теж вимагає зазначеного вище ступеня тяжкості кримінального правопорушення.

Виникає питання можливості слідчого законним шляхом та з необхідною доказовою базою довести участь підозрюваного у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених ч. 1, 2 ст. 368 КК України;

3) слідчий може стикнутися з проблемою проведення слідчих дій, а саме огляду приміщення, в якому було передано неправомірну вигоду і після реалізації перебувають матеріальні блага – предмет злочину. Як правило, процесуальний керівник не погоджує перед початком реалізації клопотання щодо необхідності проведення обшуку приміщення, в якому буде вчинено кримінальне правопорушення, адже не завжди законний володілець, користувач (він же в більшості випадків – майбутній підозрюваний) надає письмову згоду на огляд. Без отримання згоди на огляд чи ухвали на проведення обшуку ставляться під сумнів докази, отримані в ході документування відразу після вчинення злочину, та законність їх отримання. Є пропозиція отримувати ухвали на проведення обшуку в приміщеннях до реалізації. Однак, як правило, суд відмовляє в задоволенні клопотання про проведення обшуку до моменту пред'явлення особі повідомлення про підозру;

4) пропозиція залучення процесуального керівника до безпосереднього документування злочинних дій фігуранта на місці вчинення правопорушення та участі у проведенні першочергових слідчих дій (огляду, обшуку за наявністю ухвали, опитування правопорушника, реалізації контролю за вчиненням злочину), що дозволить без сумнівів погодити повідомлення про підозру;

5) пропозиція реєстрації відомостей до ЄРДР після проведення заходів по ОРС, що документують уже злочинні дії потенційного підоз-

рюваного або готування до злочину;

б) пропозиція покладення спільної відповідальності щодо прийняття рішення у кримінальному провадженні вказаної категорії на процесуального керівника та слідчого, щоб прокурор не виступав «арбітром» процесу.

Також виникає питання щодо надходження матеріалів негласних слідчих (розшукових) дій після їхньої легалізації до органу досудового розслідування із великим запізненням, тобто не протягом 24-х годин (легалізація матеріалів НСРД), оскільки процедура зняття з грифу таємності є досить тривалою та потребує погодження у безпосередніх керівників підрозділу. Вказане затягування негативно позначається при складанні повідомлення особі про підозру у вчиненні нею кримінального правопорушення та прийнятті законного рішення на принципах всебічності, повноти та неупередженості дослідження всіх обставин кримінального провадження.

Окрім зазначеного, узагальнюючи проблемні питання, які виникають під час досудового розслідування у кримінальних провадженнях, слід наголосити на відсутності результативності при проведенні оперативно-розшукової діяльності щодо встановлення на стадії документування таких злочинів майна, цінних паперів та інших цінностей фігурантів, у тому числі здобутих злочинним шляхом.

Власенко О. Г.
здобувач кафедри
адміністративного
та господарського права
Запорізького національного
університету

КОРУПЦІЙНІ РИЗИКИ ПРИ НАДАННІ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ ОРГАНАМИ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ ПРИ ОФОРМЛЕННІ ЗАКОРДОННИХ ПАСПОРТІВ

Згідно зі ст. 1 Закону України «Про адміністративні послуги» адміністративна послуга – результат здійснення владних повноважень суб'єктом надання адміністративних послуг за заявою фізичної або юридичної особи, спрямованої на набуття, зміну чи припинення прав та/або обов'язків такої особи відповідно до закону [1].

Повноваження щодо оформлення закордонних паспортів покладено

на Державну міграційну службу (ДМС) України, яка є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через міністра внутрішніх справ. Однак фактично цю функцію в Україні перебрали на себе чисельні комерційні фірми – суб'єкти господарювання (туристичні агенції, консалтингові, юридичні фірми тощо), які, використовуючи корумповані зв'язки в органах ДМС України, а також інших правоохоронних органах, за матеріальну винагороду сприяють в отриманні зазначених адміністративних послуг (оформлення закордонних паспортів, громадянство, посвідка на проживання тощо).

Термін оформлення паспорта громадянина України для виїзду за кордон в регламентному режимі встановлено чинним законодавством і складає 20 робочих днів; термінове оформлення – сім робочих днів. Згідно з інформацією, розміщеною на офіційному сайті ДМС України, якщо поїздка пов'язана з терміновим лікуванням від'їжджаючого, від'їздом особи, яка супроводжує тяжкохворого, чи смертю родича, який проживав за кордоном, – термін оформлення документа складає три робочих дні. Зрозуміло, необхідно надати документи, що підтверджують ці факти. Однак особи, які звертаються до послуг фірм-посередників, наприклад на території Харківської області, пишуть заяву на ім'я начальника ГУДМС України Гузя В.В. на прискорення – і жодні довідки вже непотрібні!

Громадська організація «Всеукраїнська ліга правників проти корупції» вважає, що будь-які дії із непередбаченого законом прискореного оформлення закордонних паспортів, а також оформлення документів за регулярною процедурою («запис» на прийом у державну структуру на визначений час, тобто поза чергою, послуги із одержання довідок про судимість тощо) не можуть відбуватись без корупційних зв'язків із посадовими і службовими особами ДМС України, а безпосередня близькість офісів окремих фірм до місця розташування, зокрема Головного управління ДМС в Харківській області та його територіальних підрозділів, свідчить про добре налагоджену систему нелегальної взаємодії державного органу із приватними структурами [2].

В діях осіб, які пропонують сприяння в оформленні і видачі закордонного паспорта в строки, коротші за офіційно визначені, з процедурними порушеннями, а також оформлення документів за регулярною процедурою, є ознаки злочину за ст. 369-2 КК України «Зловживання впливом». За ч. 2 ст. 369-2 КК ініціатором пропозиції чи надання неправомірної вигоди може виступати особа-посередник (працівник приватної фірми-посередника), яка у відповідь на пропозицію надати чи фактичне надання їй такої вигоди (завищеної грошової суми за оформлення

паспорта громадянина України для виїзду за кордон, іншого документа) погоджується (обіцяє) здійснити вплив на уповноважену особу (працівника ДМС України) з метою скорочення строку, передбаченого законом для оформлення документа, або його оформлення та одержання поза чергою. Тобто чиновнику пропонують прийняти рішення, яке забезпечить “неправомірні переваги” конкретному громадянину. У діях працівника ДМС, який одержує матеріальну винагороду за “сприяння” (підписання заяви на термінове оформлення паспорта, оформлення заяви-анкети громадянина поза чергою, фотографування тощо), є ознаки злочину, передбаченого ст. 368 КК України – прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою [3].

Проблема існування тіншового бізнесу у сфері оформлення закордонних паспортів, а також документів для іноземців та осіб без громадянства тощо не є новою для нашої держави. Однак дотепер нічого не зроблено для руйнування створених десятиліттями злочинних мереж, для реформування системи надання адміністративних послуг ДМС України.

Можна говорити не тільки про системну корупцію, але й створення низки злочинних організацій (ст. 255 КК України), в яких беруть участь працівники ДМС України та інших правоохоронних органів. Державна міграційна служба України, змінивши нещодавно назву, за суттю залишилась тими ж ОВІРами, які ще з радянських часів вважались найбільш корумпованими. Кадровий склад ДМС України кардинально не оновлено, велика кількість працівників, які обіймали за часів правління колишнього президента на керівних посадах, залишаються досі у лавах цієї служби на посадах заступників керівників (як, наприклад, перший заступник начальника головного управління ДМС України в Харківській області Адамов І.В. та заступник Чирик О.Ю).

Отже, перелік суб’єктів підприємницької діяльності, які займаються «наданням» такого виду адміністративних «послуг» в різних містах України, є загальновідомим завдяки розміщеній рекламі в засобах масової інформації і складає не п’ять або десять комерційних структур, а цілу розгалужену мережу, яка працює як на національному, так і регіональному рівнях, створюючи паралельну державним органам систему.

1. Про адміністративні послуги : Закон України від 06.09.2012 // Відомості Верховної Ради. – 2013. – № 32. – Ст. 409.

2. Закордонні паспорти: хто править бал? Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nocorrupt.com/investigatigarticle/zakordonni-pasporty-hto-pravyt-bal-43>.

3. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25. – Ст. 131.

Гладун Олександр Зіновійович
заступник начальника відділу
підготовки прокурорів з нагляду
за додержанням законів при
виконанні судових рішень
у кримінальних провадженнях
Національної академії
прокуратури України,
кандидат юридичних наук,
старший науковий співробітник

Мозгова Вікторія Анатоліївна
науковий співробітник відділу
науково-методичного забезпечення
прокурорської діяльності у сфері за-
побігання та протидії корупції
управління науково-методичного за-
безпечення прокурорської діяльності
Національної академії
прокуратури України,
кандидат юридичних наук,
старший науковий співробітник

ТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ДОЗВОЛЕНИЙ ВИД ДІЯЛЬНОСТІ ДЛЯ ОСІБ, УПОВНОВАЖЕНИХ НА ВИКОНАННЯ ФУНКЦІЙ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ АБО ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

У ч. 1 ст. 25 Закону України «Про запобігання корупції» [1] встано-
влено загальну заборону особам, уповноваженим на виконання функцій
держави або місцевого самоврядування, займатися іншою оплачуваною
діяльністю поряд із своєю основною роботою. При цьому вказана забо-
рона не є абсолютною, адже вона не поширюється на осіб, перелік яких
визначено у ч. 2 цієї статті, а також на вичерпний перелік видів діяльно-
сті навіть за умови, що така діяльність здійснюється на оплатній основі.
До таких видів поряд із викладацькою, науковою діяльністю, медичною
практикою, інструкторською та суддівською практикою із спорту відне-
сено й творчу діяльність. Між тим, наявне законодавче визначення
останньої (творчої діяльності) не дозволяє його належно застосовувати

в контексті антикорупційного законодавства.

У ході тлумачення поняття творчої діяльності в контексті застосування Закону України «Про запобігання корупції» пропонується виходити з такого.

Відповідно до ст. 54 Конституції України свобода творчості гарантується всім громадянам, незалежно від того, яку посаду вони обіймають чи які функції вони здійснюють. Відповідно до ч. 3 ст. 15 Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права держави, які беруть участь у цьому Пакті, зобов'язуються поважати свободу, безумовно необхідну для наукових досліджень і творчої діяльності. У статті 309 Цивільного кодексу України закріплено право фізичної особи на свободу літературної, художньої, наукової і технічної творчості.

Як зазначає видатний український вчений-цивіліст О.В. Дзера, «творчість людини можна визначити як глибоко усвідомлену нею потребу самовираження, самоствердження, привнесення в оточуючий світ глибинних душевних переживань задля пошуку гармонії і самовдосконалення» [2, с. 539]. Загалом, варто погодитись, що цитоване визначення творчості дійсно відображає її сутність та зміст. Однак чи є можливим використання такого широкого тлумачення для з'ясування цього поняття в контексті застосування антикорупційного законодавства, що характеризуються, насамперед, встановленням певних обмежувальних чи заборонних правил і норм поведінки? Автори схиляються до заперечної відповіді на це питання з таких міркувань.

Вичерпний перелік осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, визначено у п. 1 ч. 1 ст. 3 Закону України «Про запобігання корупції». Саме характер та соціальна важливість виконуваної ними роботи чи посади, яку вони обіймають, обумовлюють заборону займатися іншою оплачуваною діяльністю. Тому логічно, що свобода дозволеної законом творчої діяльності цих осіб повинна мати свої межі, якими, на нашу думку, є ознаки забороненої законом іншої оплачуваної діяльності. Наявність таких ознак при здійсненні нібито творчої діяльності вказує на порушення цієї заборони.

Зокрема, доволі поширеним на практиці є зайняття іншою оплачуваною діяльністю шляхом здійснення професійної творчої діяльності. Типовими ознаками останньої є:

1) використання особою попередньо набутих компетентностей (знань, умінь і практичних навичок). Ці компетентності можуть формуватися як внаслідок здобуття вищої освіти в певній галузі, тобто професії, так і за результатами спеціалізованого навчання, перекваліфікації та ін.;

2) заздалегідь обумовлений розмір винагороди за результати творчої діяльності або час, витрачений на їх створення. Так, особі, яка займається творчістю непрофесійно, зазвичай, складно оцінити або спрогнозувати вартість доходу, що може бути отриманий за її результатами. Якщо ж така вартість визначена ще до початку створення певних об'єктів права інтелектуальної власності, то це свідчить про виконання роботи «на замовлення», тобто професійний характер творчості;

3) організаційно-правова форма творчої діяльності. Йдеться про ті випадки, коли відносини з так званим «творцем» оформляються у виді трудового договору (контракту) чи цивільно-правової угоди про виконання робіт або надання послуг. Очевидно, що за таких умов виконувана творча робота не є засобом самовираження чи самореалізації особистості, а здійснюється на виконання своїх трудових обов'язків або цивільно-правових зобов'язань. Більше того, неналежне чи несвоєчасне здійснення творчої діяльності матиме для такої особи несприятливі наслідки у вигляді передбачених законом чи договором штрафних (компенсаційних) санкцій чи інших заходів відповідальності.

Для прикладу можна навести таке рішення суду, коли було визнано, що особа – суб'єкт відповідальності за антикорупційним законодавством – займалася творчою діяльністю, в той час як мав місце класичний випадок зайняття іншою оплачуваною діяльністю шляхом здійснення професійної творчої діяльності.

Так, дана особа на підставі наказу Закарпатської обласної філармонії впродовж року працювала за сумісництвом артистом оркестру Закарпатського академічного заслуженого народного хору з оплатою 50% тарифікації, за що отримала донарахування грошових коштів до заробітної плати за основним місцем роботи у сумі 12817,97 грн. Таким чином, вона займалася іншою оплачуваною діяльністю шляхом здійснення професійної творчої діяльності Проте відповідно до постанови Апеляційного суду Закарпатської області від 10 червня 2014 року було визнано, що дія цієї особи складу адміністративного правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 172-4 КУпАП, не встановлено [2].

Вбачаючи таку судову практику помилковою і такою, що не відповідає засадам запобігання корупції в державі, з метою підвищення ефективності застосування антикорупційного законодавства пропонується ч. 1 ст. 1 Закону України «Про запобігання корупції» доповнити новим абзацом, в якому визначити поняття «творча діяльність»:

«Стаття 1. Визначення термінів

1. У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:...

творча діяльність – індивідуальна чи колективна творчість, результатом якої є створення або інтерпретація літературних та художніх творів, що не здійснюється на виконання трудових обов'язків або цивільно-правових зобов'язань».

Гнєтнев Максим Костянтинович
головний консультант секретаріату
Комітету Верховної Ради України з
питань законодавчого забезпечення
правоохоронної діяльності
кандидат юридичних наук, доцент

**ОГЛЯД ПРОЕКТУ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ВНЕСЕННЯ
ЗМІН ДО ДЕЯКИХ ЗАКОНОДАВЧИХ АКТІВ УКРАЇНИ
ЩОДО ПОСИЛЕННЯ РОЛІ ГРОМАДЯНСЬКОГО
СУСПІЛЬСТВА В БОРОТБІ З КОРУПЦІЙНИМИ
ЗЛОЧИНАМИ» (реєстр. № 1165) ІЗ УРАХУВАННЯМ
ЗАУВАЖЕНЬ І ПРОПОЗИЦІЙ, ВНЕСЕНИХ
ПРЕЗИДЕНТОМ УКРАЇНИ**

Зважаючи на положення Закону України «Про основи національної безпеки України», боротьба з корупцією є одним із щаблів відстоювання національної безпеки нашої держави. З урахуванням цього Верховною Радою України було ухвалено низку правових актів, які створили законодавче підґрунтя для створення та діяльності відповідних органів у цьому напрямку.

Разом із тим пам'ятаємо, що в рамках своїх міжнародних правових зобов'язань, у тому числі й через приписи ст. 13 Конвенції ООН проти корупції, Україна має реалізовувати заходи для сприяння активній участі окремих осіб і груп за межами державного сектора в запобіганні корупції й боротьбі з нею. Беззаперечним є факт, що представники активного громадянського суспільства, особливо з числа малого та середнього бізнесу, найменше схильні до солідарності з корумпованими представниками державних (у тому числі правоохоронних) органів. Дані тези знайшли своє практичне підтвердження протягом останніх двох – двох з половиною років у вигляді безпрецедентного волонтерського руху на підтримку революційних подій 2013-2014 років і допомогу армії під час бойових дій на сході України.

Ураховуючи вищенаведене, групою народних депутатів було ініційовано, а Верховною Радою України прийнято Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення ролі громадянського суспільства в боротьбі з корупційними злочинами». Проте даний закон було повернуто з вето Президента. Також Президент України надав пропозиції й зауваження до цього закону, які були проаналізовані народними депутатами – членами Комітету з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності та визнані слушними. Комітет на своєму засіданні прийняв рішення рекомендувати Верховній Раді підтримати пропозиції Президента України до Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення ролі громадянського суспільства в боротьбі з корупційними злочинами». Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України також вважає, що пропозиції Президента України до вказаного Закону доцільно врахувати.

Ураховуючи вищевикладене, а також беручи до уваги пропозиції Президента України, було запропоновано реалізувати в проекті Закону такі ключові моменти.

Проектом Закону пропонується вдосконалити окремі питання відповідальності за використання спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації (ст. 359 КК України). Маємо дві позиції щодо цього:

– перша – у ст. 359 КК України «Незаконне використання спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації» із метою повнішої реалізації принципу індивідуалізації покарання, а також принципу економії кримінально-правової репресії, вчинення даних діянь організованою групою передбачити як особливо кваліфікований склад злочину, прибравши його з частини другої до частини третьої статті, переглянувши, із урахуванням цього, межі покарання за вчинення кваліфікованого складу злочину (частина друга статті);

– друга, яка нам, як ученому-криміналістові, більше імponує, – декриміналізувати дані діяння.

Взагалі-то, даний злочин було передбачено в Кримінальному кодексі України з моменту його прийняття в 2001 році. У 2010 році ця норма зазнала деяких змін: крім незаконного використання було передбачено відповідальність також за збут і придбання спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації. На час криміналізації даних діянь і прийняття вказаних змін до ст. 359 КК України під спеціальними технічними засобами негласного отримання інформації розуміли технічні, програмні засоби, обладнання, апаратуру, прилади, пристрої, препарати

та інші вироби, призначені (спеціально розроблені, виготовлені, запрограмовані, пристосовані) для негласного отримання інформації. Дане розуміння було відображено в Ліцензійних умовах провадження господарської діяльності з розроблення, виготовлення спеціальних технічних засобів для зняття інформації з каналів зв'язку, інших засобів негласного отримання інформації, торгівлі спеціальними технічними засобами для зняття інформації з каналів зв'язку, іншими засобами негласного отримання інформації, затверджених наказом Центрального управління Служби безпеки України від 31.01.2011 № 35.

Проте аналіз судової практики засвідчує, що останнім часом, із розвитком науково-технічного прогресу під ознаки спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації часто підпадають і пересічні електротовари широкого вжитку, такі як брелоки автомобільної сигналізації із вмонтованою камерою (вирок Нікопольського міськрайонного суду Дніпропетровської області від 07.03.2014 у справі № 182/9188/13-к); засоби сигналізації для приміщень, які мають датчики руху із вмонтованими камерами та мікрофонами (вирок Приморського районного суду міста Одеси від 20.12.2013 у справі № 522/30226/13-к); GSM-мікрофони із функцією автодозвону, які у всьому світі використовуються як елемент сигналізації для автомобілів, будинків та інших приміщень, а останнім часом і як складові бездротових телеком-гарнітур (вирок Ленінського районного суду міста Миколаєва від 18.03.2013 у справі № 1-кп/489/112/2013) тощо. За своєю технологічною і технічною суттю під формальні ознаки спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації можна підвести й цифрові біноклі з відео- або фотокамерою (у тому числі й дитячі), пристрої доповненої реальності (наприклад, окуляри Google Glass), окремі моделі «розумних годинників» – smartwatches (наприклад, Sony SmartWatch, Samsung Gear, LG G Watch, Apple Watch тощо).

Ураховуючи вищенаведене, маємо ознаки морального старіння приписів ст. 359 КК України. Більше того, декриміналізація незаконного обігу спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації жодним чином не призведе до послаблення кримінально-правового захисту прав і свобод людини, а також інтересів суспільства та держави в цій царині. Суспільна небезпечність даних діянь полягає не у власне обігові цих предметів, а в порушенні в результаті цього прав і свобод громадян або інтересів суспільства чи держави (наприклад, право на таємницю листування, таємницю телефонних розмов, таємницю сімейного життя, таємницю голосування тощо). Логіка наявної криміналізації обігу спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації

доволі сильно нагадує, наприклад, встановлення відповідальності, наприклад, за незаконне використання ломика-цвяходера (ломика-фомки) із огляду на його часте використання для вчинення крадіжок із проникненням у житло, інше приміщення чи сховище.

Більше того, Кримінальний кодекс України наявними нормативними засобами цілком забезпечує захист соціальних цінностей, які є додатковими факультативними безпосередніми об'єктами злочину, передбаченого ст. 359, передбачаючи відповідальність за шпигунство (ст. 114), порушення таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної чи іншої кореспонденції, що передаються засобами зв'язку або через комп'ютер (ст. 163), порушення недоторканості приватного життя (ст. 182), незаконне збирання з метою використання або використання відомостей, що становлять комерційну або банківську таємницю (ст. 231) тощо.

Законопроектом пропонується внести зміни й до Кримінального процесуального кодексу України з метою впровадження у вітчизняне правове поле нової процесуальної фігури – громадського обвинувача (це до вищезгаданого питання про волонтерство).

Громадським обвинувачем може бути фізична особа, яка безпосередньо є потерпілою від кримінального правопорушення або якій стало відомо про вчинення стосовно інших осіб кримінального правопорушення, передбаченого ст. 368 (прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою) або ст. 370 (провокація підкупу) КК України, та яка подала слідчому або прокурору заяву, повідомлення про вчинення відповідного кримінального правопорушення, а також заяву про проведення кримінального провадження за участі громадського обвинувача і визнання її громадським обвинувачем. У даній заяві повинні бути наведені дані щодо відповідності участі такої особи у кримінальному провадженні як громадського обвинувача та відповідність цього громадським інтересам (ч. 1 ст. 41¹ проекту Закону).

Громадським обвинувачем не може бути юридична особа, як це пропонувалося у ветоаному Президентом Законі. Безпосередньо юридичній особі не може стати відомо про вчинення стосовно інших осіб кримінального правопорушення, така інформація в будь-якому випадку сприймається фізичною особою.

Крім указанного, громадським обвинувачем не може бути особа, яка за своєю посадою зобов'язана виявляти і розслідувати кримінальні та інші правопорушення, вести боротьбу зі злочинністю або яка має судимість, цивільна дієздатність якої обмежена, або яка визнана у встановленому порядку недієздатною.

Також пропонується виключити юридичних осіб і з можливого чи-

сла осіб, які можуть бути представником громадського обвинувача. Сама участь у процесуальних процедурах юридичної особи є сумнівною, бо з її боку все одно братиме участь представник, який є особою фізичною. Висловлені застереження стосуються і громадського об'єднання, яке в оновленому законопроекті не фігуруватиме. Прямо передбачається, що представником громадського обвинувача може бути особа, яка у кримінальному провадженні має право бути захисником (ч. 1 ст. 41² проекту Закону).

Кримінальним провадженням за участю громадського обвинувача визначається таке провадження, яке розпочинається слідчим, прокурором на підставі заяви особи про одне з кримінальних правопорушень, передбачених ст. 368 (прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою) або ст. 370 (провокація підкупу) КК України, а також відповідної заяви зазначеної особи про проведення кримінального провадження за участю громадського обвинувача (ч. 1 ст. 479¹ проекту Закону).

Особа, котра ініціювала початок кримінального провадження за участю громадського обвинувача, стає учасником даного провадження та зберігає цей процесуальний статус на всіх його стадіях (ч. 4 ст. 479¹ проекту Закону).

У проекті Закону враховано зауваження та пропозиції, викладені Президентом України й науковцями, про недоцільність розширення переліку осіб, які можуть складати сторони провадження. Із урахуванням цього запропоновано включити громадського обвинувача до складу сторони обвинувачення. Завдяки цьому його статус повністю кореспондуватиметься із суттю та змістом повноважень, здійснюваних ним у кримінальному процесі.

Законопроектом пропонується не включати учасника процесу, який має статус потерпілого, до числа осіб, котрі можуть бути громадським обвинувачем, як це було в Законі, ветованому Президентом. Дане рішення повністю виправдовується тим, що потерпілий (його представник) вже наділені, відповідно до чинного законодавства, широким колом можливостей для здійснення кримінально-процесуальної діяльності. Ці можливості часом є більшими та ефективнішими за можливості, які пропонується надати громадському обвинувачеві. При цьому до тексту законопроекту включено приписи, які забезпечують певну незалежність громадського обвинувача від потерпілого. Наприклад, громадський обвинувач може брати участь у підтриманні обвинувачення в суді спільно з прокурором незалежно від згоди потерпілого (ч. 5 ст. 479¹ проекту Закону).

Із урахуванням зауважень Президента України, а також із метою додержання принципу рівності перед законом і судом, який закріплено в ст. 10 КПК України, запропоновано відмовитися від особливого порядку допустимості доказів, які збирає та надає громадський обвинувач.

Включення до чинного процесуального законодавства окремих спеціальних процедур ускладнить правозастосування як на стадії досудового розслідування, так і в суді. Крім цього, такий прецедент матиме негативний перспективний вплив, стаючи законодавчим прикладом для можливих пропозицій розроблення та включення до КПК України спеціальних процедур, наприклад для різних злочинів, а в подальшому – власної процедури для кожної родової групи кримінальних правопорушень, тобто по суті створення власного кримінального процесуального закону для кожного злочину.

Разом із тим у ст. 479⁴ проекту Закону передбачаються певні специфікації процесу доказування у кримінальному провадженні за участю громадського обвинувача. Так, наприклад, громадський обвинувач із метою отримання та/або фіксації достатньої інформації про діяння, що містить ознаки кримінального правопорушення, передбаченого ст. 368 або ст. 370 КК України, може використовувати технічні засоби. Здобута інформація разом із її носіями та обладнанням, за допомогою якого вона отримана, невідкладно (а в разі неможливості – не пізніше трьох днів) передається громадським обвинувачем слідчому або прокурору. Тут слід зазначити, що до цих приписів можуть бути зауваження, бо в ряді випадків особа, отримуючи таку інформацію, ще не набула статусу громадського обвинувача, бо подаватиме відповідну заяву про визнання її громадським обвинувачем разом із указаною інформацією про кримінальне правопорушення. У такій ситуації можуть виникнути питання про законність дій особи, котра ще не є громадським обвинувачем, із прихованої звуко- або відеофіксації, наприклад, розмови зі службовою особою, яка вимагає незаконну вигоду. У відповідь на це маємо зауважити, що в таких випадках про втручання, наприклад, у приватне життя службової особи йтися не може. По-перше, витребування незаконної вигоди не є приватним життям службової особи, а по-друге, до діянь особи, котра фіксує такі вимоги (у тому числі фіксує приховано), повинні застосовуватися правила крайньої необхідності. Згідно з цими правилами закон допускає спричинення меншої шкоди для відвернення шкоди більшої. Прихованість у фіксації діянь правопорушника є однозначно меншою шкодою порівняно з тими об'єктами, яким службова особа спричиняє шкоду злочинами, передбаченими ст. 368 або ст. 370 КК України.

Запропоновано виключити право громадського обвинувача розго-

лошувати обставини та докази, що стали підставою початку кримінального провадження. Даний крок дозволить концептуально узгодити загальні підходи у кримінальному процесі про нерозголошення відомостей певного виду, у тому числі тих, які складають охоронювану законом таємницю, стосуються приватного життя або стали відомими під час провадження (ч. 3 ст. 41¹ проекту Закону).

Практика останніх років засвідчила наявність випадків негативного впливу на перебіг розслідування, подальший судовий розгляд та встановлення істини у справі в разі розголошення інформації про обставини або докази окремими представниками засобів масової інформації, представниками органів влади (у тому числі правоохоронних органів) або учасниками провадження.

Для унеможливлення технічного затягування процесу пропонується обмежити кількість громадських обвинувачів у одному провадженні двома особами (ч. 1 ст. 41¹ проекту Закону).

Пропонується відмовитися від одномісячного строку для розслідування кримінального провадження за участю громадського обвинувача на користь загальноприйнятих у КПК України строків. Такий крок дасть можливість якісніше провести розслідування, що поліпшить захист прав невинних осіб і зменшить можливості дійсно винної особи уникнути відповідальності та покарання.

Із цією ж метою також пропонується встановити строк судового розгляду проваджень за участю громадського обвинувача в межах загальних строків судового розгляду, передбачених ст. 318 КПК України.

Окремими ученими (наприклад, фахівцями юридичного факультету Київського національного університету ім. Т. Шевченка) висловлювалося зауваження щодо неузгодженості назви проекту Закону та його змісту з огляду на те, що злочин, передбачений ст. 370 КК України, який може бути підставою для початку кримінального провадження за участю громадського обвинувача, не є корупційним. Для вирішення даної колізії можна було б розглянути, як варіант, таку назву законопроекту: «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення ролі громадянського суспільства в боротьбі з окремими злочинами у сфері службової діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг». Така назва повністю кореспондуватиметься з видовою приналежністю кримінальних правопорушень, передбачених статтями 368 та 370 КК України.

Наостанок слід зазначити, що за інформацією картки законопроекту на офіційному сайті Верховної Ради України закон у доопрацьованій редакції було вручено 17 червня 2016 року й на даний час він очікує на розгляд.

Годуєва Ксенія Ігорівна

науковий співробітник відділу
науково-методичного забезпечення
прокурорської діяльності у сфері
запобігання і протидії корупції
управління науково-методичного
забезпечення прокурорської діяльності
Національної академії
прокуратури України,
кандидат юридичних наук

**ІНСТРУКТОРСЬКА ТА СУДДІВСЬКА ПРАКТИКИ ЗІ СПОРТУ
ЯК ІНША ОПЛАЧУВАНА ДІЯЛЬНІСТЬ В КОНТЕКСТІ
АНТИКОРУПЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА**

Згідно з п. 1 ч. 1 ст. 25 Закону України «Про запобігання корупції» особам, зазначеним у п. 1 ч. 1 ст. 3 цього Закону, забороняється займатися іншою оплачуваною (крім викладацької, наукової і творчої діяльності, медичної практики, інструкторської та суддівської практики із спорту) або підприємницькою діяльністю, якщо інше не передбачено Конституцією або законами України.

Відповідно до п. «е» ч. 1 ст. 3 Закону України «Про запобігання корупції» суб'єктами, на яких поширюються дія цього Закону, є посадові та службові особи органів прокуратури, Служби безпеки України, дипломатичної служби, державної лісової охорони, державної охорони природно-заповідного фонду, центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної податкової політики та державної політики у сфері державної митної справи [1].

За порушення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльність встановлено адміністративну відповідальність (ст. 174-2 КУпАП) [2].

Втім, застосування вказаної норми ускладнено недосконалістю чинного антикорупційного законодавства, зокрема відсутністю легального визначення поняття «інструкторська та суддівська практика із спорту».

Так, зазначений термін згадується лише у Постанові Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про спеціалізований навчальний заклад спортивного профілю» від 5 листопада 1999 р. № 2061, згідно з якою зазначена діяльність є однією з форм спортивно-

тренувальної діяльності у навчальному спортивному закладі [3].

Водночас у ст. 41 Закону України «Про фізичну культуру і спорт» від 24 грудня 1993 р. № 3808-ХІІ вказано лише поняття «спортивний суддя», під яким розуміється фізична особа, яка пройшла спеціальну підготовку і отримала відповідну кваліфікаційну категорію та уповноважена забезпечувати дотримання правил спортивних змагань, положень (регламентів) про змагання, а також забезпечувати достовірність зафіксованих результатів [4].

Виходячи із наведеного визначення, можна дійти висновку, що *суддівською практикою зі спорту* є професійна діяльність спортивного судді, спрямована на забезпечення дотримання правил спортивних змагань, положень (регламентів) про змагання, а також достовірності зафіксованих результатів.

Ще складнішим питанням, як свідчить аналіз судових рішень, для правників є правозастосування терміна «інструкторська практика зі спорту».

Так, за відсутності єдиного легального визначення цього поняття, до кола обов'язків інструкторів зі спорту, як правило, відносять: методичне забезпечення та організацію навчально-тренувальної роботи, контроль за комплектуванням спортивних груп, змістом та результатами навчально-тренувальної роботи, роботу з підвищення кваліфікації тренерів-викладачів, проведення відкритих навчально-тренувальних занять; статистичний облік та аналіз результатів роботи спортивної школи, відділення, груп; контроль за проведенням навчально-тренувальних занять, виконанням навчальних програм з видів спорту, навчальних планів, складення і додержання розкладу занять (Положення про дитячо-юнацьку спортивну школу, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 5 листопада 2008 р. № 993) [5].

Водночас у випуску 85 довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників (ДКХПП), затвердженого наказом Державного комітету України з питань фізичної культури і спорту від 17 жовтня 2002 р. № 2264, визначено різновиди інструкторів, діяльність яких є спортивною: інструктор з фізкультури, інструктор навчально-тренувального пункту, інструктор-методист з альпінізму, інструктор-методист з виробничої гімнастики, інструктор-методист з туризму, інструктор-методист з фізичної культури та спорту, інструктор-методист спортивної школи, інструктор-методист тренажерного комплексу (залу), спортсмен-інструктор, спортсмен-інструктор збірної команди України тощо [6].

Відповідно, визначено, що коло посадових обов'язків цих осіб та

загальні вимоги до їх посад є різними.

Крім того, у ДКХПП також серед фахівців зі спортивної діяльності виділено тренера з виду спорту (федерації, збірної чи клубної команди, спортивної школи і т. ін.) та тренера-викладача з виду спорту (спортивної школи, секції і т. ін.).

У зв'язку з цим виникає низка питань, зокрема як співвідноситься поняття «тренер» та «інструктор» та що слід розуміти під «інструкторською практикою зі спорту».

Для відповіді на перше запитання слід звернутися до етимологічного визначення цих дефініцій. Так, у Великому тлумачному словнику української мови «тренер» визначений як фахівець, що керує тренуванням спортсменів із певного виду спорту [7, с. 1480], а «інструктор» – як працівник якої-небудь установи, що контролює діяльність підлеглих йому органів і осіб, інструктує, як правильно організувати працю; фахівець, що навчає якої-небудь спеціальності справи [7, с. 507]. Таким чином, в етимологічному значенні слова «тренер» та «інструктор» в контексті спортивної діяльності мають спільні риси. Можна також дійти висновку, що вказані терміни співвідносяться як конкретне («тренер») та загальне («інструктор»).

Відповідаючи на друге запитання, слід зауважити, що єдиною найбільш поширеною загальною вимогою для інспекторів та тренерів, встановленою у ДКХПП, є наявність спеціальної освіти (різного рівня підготовки) у сфері фізичної культури і спорту.

Крім того, до посадових обов'язків цих осіб, як правило, віднесено проведення фізкультурно-оздоровчої, спортивно-масової роботи, проведення інших заходів, необхідних для спортивної підготовки спортсменів, а також керівництво тренувальної і змагальної роботи спортсменів.

Виходячи із наведеного, під **інструкторською практикою зі спорту** слід розуміти професійну діяльність фізичної особи, яка має освіту у сфері фізичної культури і спорту та безпосередньо здійснює фізичне виховання спортсменів в процесі їх спортивної підготовки, інших фізичних осіб у процесі проведення фізкультурно-оздоровчої, спортивно-масової роботи, проведення інших заходів, необхідних для спортивної підготовки спортсменів (команд спортсменів), а також керівництво тренувальної і (чи) змагальної роботи спортсменів (команд спортсменів).

1. Про запобігання корупції : Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII // Голос України. – 25 жовтня 2014 р. – № 206.

2. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 7 грудня 1984 року № 8073-X // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1984. – № 51. – Ст. 1122.

3. Про затвердження Положення про спеціалізований навчальний заклад спортивно-

го профілю : Постанова Кабінету Міністрів України від 5 листопада 1999 р. № 2061 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 45. – С. 40. – Код акта 12607/1999.

4. Про фізичну культуру і спорт : Закон України від 24 грудня 1993 р. № 3808-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 14. – Ст. 80.

5. Про затвердження Положення про дитячо-юнацьку спортивну школу : Постанова Кабінету Міністрів України від 5 листопада 2008 року № 993 // Урядовий кур'єр. – 26 листопада 2008 р. – № 222.

6. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників. – Вип. 85: Спортивна діяльність : наказ Державного комітету України з фізичної культури і спорту від 17 жовтня 2002 р. № 2264.

7. Бусел В. Т. Великий тлумачний словник сучасної української мови. – Київ, Ірпінь : Перун, 2005. – 1728 с.

Гончаренко Наталя Вікторівна
завідувач сектору з питань запобігання та виявлення корупції апарату Дніпропетровської облдержадміністрації

ЕЛЕКТРОННЕ ДЕКЛАРУВАННЯ – НОВЕЛА АНТИКОРУПЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ТА ОДИН З МЕХАНІЗМІВ ПОДОЛАННЯ КОРУПЦІЇ

Запуск електронної системи декларування, як норма закону та вимога сьогодення, є поступовим кроком повноцінної антикорупційної реформи, яка триває в Україні. У статті 45 Закону України «Про запобігання корупції» (далі – Закон) зазначено, що суб'єкти декларування зобов'язані подавати шляхом заповнення на офіційному веб-сайті Національного агентства з питань запобігання корупції декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування за минулий рік за визначеною формою.

Рішення про початок роботи системи подання та оприлюднення декларацій відповідно до Прикінцевих положень Закону приймається Національним агентством з питань запобігання корупції, центральним органом виконавчої влади України зі спеціальним статусом, який забезпечує формування та реалізує державну антикорупційну політику.

Національне агентство з питань запобігання корупції (далі – НАЗК) має превентивну функцію, зокрема щодо перевірки декларацій державних службовців і стилю їх життя, розкриття будь-якої інформації з приводу фактів корупції чи зловживання посадою.

Запуск роботи антикорупційного агентства, як і запуск електронної системи декларування є вимогою Європейського Союзу щодо безвізового режиму з Україною.

Серед основних функцій НАЗК можна виокремити здійснення контролю та перевірки декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, зберігання та оприлюднення таких декларацій, проведення моніторингу способу життя осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, а також забезпечення ведення Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення.

Єдиний державний реєстр декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування (реєстр декларацій, або система е-декларування) – електронна онлайн-система, що дозволяє вносити, перевіряти та оприлюднювати майнові декларації держслужбовців та інших осіб, що згідно із законом зобов'язані це робити.

Слід також зазначити, що електронні декларації, які чиновники будуть зобов'язані заповнювати з моменту запуску системи, значно відрізняються від паперової декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, яка подавалась відповідно до Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції».

Так, окрім самої форми декларації змінюється державний орган, який проводить перевірку поданих декларацій: якщо паперові декларації перевірялись органами Державної фіскальної служби, то електронні декларації перевірятимуться НАЗК. Крім того, всі декларації перебуватимуть у вільному доступі для громадськості, тож громадські активісти та журналісти також зможуть звірити задекларовані відомості з інформацією у відкритих реєстрах. І саме цей фактор є стримуючим для повноцінного запуску системи, адже не всіх влаштовує відкритий он-лайн доступ до даних, що містяться в деклараціях, і можливість їх завантаження та перевірки.

Загалом систему електронного декларування можна назвати системою трьох «В»: 1) відкритість; 2) всебічність; 3) відповідальність.

Щодо відкритості, окрім зазначеного, слід зауважити, що вся публічна частина декларації буде одразу ж після завантаження з'являтися у відкритому доступі на офіційному сайті НАЗК (www.nazk.gov.ua).

Всебічність полягає у тому, що вперше службовці будуть декларувати: свої заощадження в готівці (від 50 мінімальних заробітних плат);

коштовні речі – цінне рухоме майно (від 100 мінімальних заробітних плат); подарунки (від 5 мінімальних заробітних плат від одного джерела); незавершені об'єкти будівництва; юридичні особи, де суб'єкт декларування або члени його сім'ї є бенефіціарними власниками; нематеріальні активи: об'єкти інтелектуальної власності, ліцензії тощо; роботу за сумісництвом; членство суб'єкта декларування в організаціях та їх органах.

В цілому електронна декларація особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, містить 16 розділів замість 6 розділів, які містила паперова декларація про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру.

Не можна не зазначити й про відповідальність суб'єктів декларування за подання завідомо недостовірних відомостей у декларації. Так, законодавством передбачено дисциплінарну, адміністративну та навіть кримінальну відповідальність залежно від суми, на яку буде встановлено розбіжність.

Розбіжності встановлюються Національним агентством з питань запобігання корупції під час повної перевірки декларації у таких випадках: 1) суб'єкт декларування займає відповідальне та особливо відповідальне становище згідно із Законом; 2) суб'єкт декларування займає посаду з високим рівнем корупційних ризиків, перелік таких посад затверджується НАЗК; 3) член сім'ї декларанта відмовив у наданні будь-якої інформації; 4) розбіжності, виявлені моніторингом способу життя декларанта; 5) зовнішні сигнали (повідомлення ЗМІ, скарги, інформація інших державних органів тощо).

Однак слід зазначити, що навіть при виявленні розбіжностей в декларації для притягнення до відповідальності суб'єкта декларування потрібно довести його умисел.

Чи буде електронне декларування ефективним механізмом у питанні запобігання та подолання корупції, покаже час, проте вже сьогодні можна зазначити, що його запуск є викликом часу, адже публічність інформації про доходи і майновий стан чиновників надасть можливість здійснення громадського контролю та нагляду за недопущенням корупційних проявів з боку посадових осіб, а також, сподіваємося, буде стримуючим та дисциплінуючим фактором при здійсненні посадовцем вибору між «брати» чи «не брати».

Дараган Валерій Валерійович

доцент кафедри

оперативно-розшукової діяльності та спеціальної техніки факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

ЩОДО КОРУПЦІЙНИХ РИЗИКІВ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ПУБЛІЧНІ ЗАКУПІВЛІ»

25.12.2015 Верховною Радою України було прийнято Закон України «Про публічні закупівлі», який введено у дію з 01.08.2016 [1]. Зазначений Закон установлює правові та економічні засади здійснення закупівель товарів, робіт і послуг для забезпечення потреб держави та територіальної громади. Метою Закону є забезпечення ефективного та прозорого здійснення закупівель, створення конкурентного середовища у сфері публічних закупівель, запобігання проявам корупції у цій сфері, розвиток добросовісної конкуренції.

Державні закупівлі є однією із найбільш уражених корупцією сфер не тільки в Україні, але й у багатьох країнах світу. За останні три роки загальна сума витрат на державні закупівлі в Україні склала майже 1,1 млрд. грн., що становить від 15% до 32% від ВВП. Хоча законодавство, що регулює сферу державних закупівель, непинно розвивається, існують побоювання – підкріплені фактами або засновані на припущеннях чи домислах – щодо рівня корупції у системі державних закупівель. Паралельно з важливими реформами, які покликані адаптувати українську систему державних закупівель до стандартів ЄС, докладаються зусилля для подолання існуючих та потенційних ризиків корупції у сфері державних закупівель (включаючи просування електронних закупівель та посилення моніторингу з боку активістів громадянського суспільства та НУО) [2].

Однак виникає питання – чи вирішено у новому законі проблемні норми, які були притаманні попередньому закону (про здійснення державних закупівель), які, на думку експертів та громадськості, могли призвести до виникнення корупційних ризиків?

Аналіз Закону «Про публічні закупівлі» показав, що, незважаючи на

певні позитивні зміни, значна кількість прогалин, які можуть призвести до виникнення корупційних ризиків, залишається неврахованою.

Аналіз закону дозволив нам виділити такі недоліки, які, на нашу думку, носять ризик корупційних проявів та потребують додаткового регулювання:

1) у новому законі дещо звужено положення стосовно здійснення громадського контролю у сфері публічних закупівель, оскільки у ньому не передбачено норму, яка б надавала право представникам засобів масової інформації та уповноваженим представникам громадських об'єднань бути присутніми під час проведення процедур розкриття тендерних пропозицій. Звісно, така норма є недоречною для нового закону, оскільки розкриття тендерних пропозицій здійснюється автоматично через систему електронних торгів. Однак не зрозуміло, чому законодавець не передбачив такої норми під час проведення розгляду тендерним комітетом пропозицій на відповідність критеріям, оскільки зазначені дії вже виконує склад тендерного комітету. Отже, на нашу думку, відсутність такої норми сприяє утворенню корупційних ризиків;

2) невирішеним залишається питання щодо заборони включення до складу тендерного комітету осіб, яких було притягнуто згідно із законом до відповідальності за вчинення у сфері державних закупівель корупційного правопорушення або засуджених за злочин, вчинений з корисливих мотивів, судимість з яких не знято або не погашено у встановленому законом порядку;

3) сумнівною є норма ч. 2 ст. 17 закону [1], яка надає право замовнику приймати рішення про відмову учаснику у процедурі закупівлі у разі, якщо учасник має заборгованість із сплати податків і зборів (обов'язкових платежів) оскільки вона є альтернативною. Характер цієї норми надає можливість замовнику самостійно вирішувати питання щодо допуску до участі у процедурі закупівлі учасників, навіть якщо вони підпадають під випадки, визначені у законі, що може бути використано ними для отримання неправомірної вигоди;

4) неврегульованим залишається питання щодо недопущення до участі у процедурі закупівлі «пов'язаних осіб» (зокрема членів сім'ї) та осіб, засуджених за злочин, вчинений з корисливих мотивів, судимість з яких не знято або не погашено у встановленому законом порядку. Адже законом не встановлено порядок отримання такої інформації, тому члени комітету з конкурсних торгів, отримавши таку інформацію з неофіційних джерел, можуть її проігнорувати за певну винагороду;

5) сумнівною є норма ч. 2 ст. 31 закону [1], яка надає право замовнику приймати рішення про визнання торгів такими, що не відбулися у

певних випадках. Характер цієї норми надає можливість замовнику самостійно вирішувати питання визнання торгів такими, що не відбулися або продовжити торги, що може бути використано ними для отримання неправомірної вигоди;

б) потребує додаткового роз'яснення норма, передбачена п. 2 ч. 2 ст. 35 закону [1], оскільки не зрозуміло, яким чином та на підставі чого приймається рішення щодо проведення переговорної процедури закупівлі у разі відсутності конкуренції (у тому числі з технічних причин) на відповідному ринку, внаслідок чого договір про закупівлю може бути укладено лише з одним постачальником, за відсутності при цьому альтернативи.

З огляду на зазначене можна дійти висновку, що прийнятий Закон України «Про публічні закупівлі» потребує удосконалення, адже має певні прогалини, які на практиці можуть бути використані зловмисниками для отримання неправомірної вигоди, а також здійснення державної закупівлі у «своїх» учасників.

Визначений нами перелік прогалин Закону України «Про публічні закупівлі» не є вичерпним, але він може бути використаний для подальшого вивчення розглянутого питання.

1. Про публічні закупівлі : Закон України від 25.12.2015 № 922-VIII // Відомості Верховної Ради. – 2016. – № 9. – Ст. 89.

2. Корупція та державні закупівлі: міжнародні правові інструменти [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eupublicprocurement.org.ua/international-legal-tools-and-anti-corruption-efforts-regarding-public-procurement.html>.

Загиней Зоя Аполлінаріївна
начальник відділу
науково-методичного забезпечення
прокурорської діяльності у сфері за-
побігання та протидії корупції
управління науково-методичного
забезпечення прокурорської діяльності
Національної академії
прокуратури України,
доктор юридичних наук, доцент

СЛУЖБОВІ ВИКРИТТЯ КОРУПЦІЇ: ДОСВІД КАНАДИ

Виклики сьогодення, які постали перед сучасним суспільством, зумовлюють вжиття ефективних та комплексних заходів, спрямованих на зменшення рівня корупції в Україні, яка набула значних масштабів та, без перебільшення, загрожує національній безпеці нашої держави. Прийняття Закону України «Про запобігання корупції» [1] стало визначним етапом у проведенні повномасштабної діяльності, спрямованої на мінімізацію корупційних проявів. Серед інших законодавчих положень у ньому містяться норми, що регламентують діяльність викривачів (ст. 53 «Державний захист осіб, які надають допомогу в запобіганні і протидії корупції» Розділу VIII «Захист викривачів»).

Поява цієї норми обумовлена, зокрема, і тими зобов'язаннями, які взяла на себе Україна щодо протидії корупції. Так, згідно зі ст. 33 Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції, яку Україна ратифікувала 18 жовтня 2006 року, «кожна Держава-учасниця розглядає можливість включення до своєї внутрішньої правової системи належних заходів для забезпечення захисту будь-яких осіб, які добросовісно й на обґрунтованих підставах повідомляють компетентним органам про будь-які факти, пов'язані зі злочинами, передбаченими цією Конвенцією, від будь-якого несправедливого поводження» [2].

В Україні відсутнє теоретичне розроблення проблеми діяльності викривачів у сфері запобігання і протидії корупції. Проте зарубіжний досвід у цій частині є досить різноманітним. З його урахуванням неурядова міжнародна організація по боротьбі з корупцією «Transparency International» розробила «золотий стандарт» повідомлення інформації про факти корупції викривачами та їх захист: «Рекомендований проект принципів законодавства про повідомлення за фактами корупції або не-

законної діяльності» [3].

Відтак, важливого значення набуває вивчення зарубіжного досвіду діяльності викривачів, у тому числі й нормативної регламентації службового викриття, яка є досить поширеною в антикорупційній практиці іноземних країн. Зауважимо, що найбільшого поширення службове викриття набуло в англосаксонських країнах, Великобританії, США, Канаді, Австралії, Новій Зеландії.

У канадському законодавстві процедуру службового викриття нормативно закріплено у Положенні про внутрішнє розкриття інформації, яка стосується порушень на робочому місці («Policy on the Internal Disclosure of Information Concerning Wrongdoing in the Workplace»).

Згідно з цим положенням у Канаді головну роль в організаціях щодо службового викриття відіграє посадова особа, уповноважена приймати до розгляду повідомлення про відхилення у поведінці службових осіб усередині організації. Ця особа зобов'язана перевірити та проаналізувати подану інформацію у межах службового розслідування, консультувати та координувати дії викривача, складати звіти та рекомендації для керівника організації. Ця посада за канадським законодавством називається Senior Officer – старший спеціаліст. Він призначається заступником міністерства або установи Канади. Його номер телефону, місцезнаходження повідомляються працівникам. Ця інформація також розміщується на Інтернет-сайті Управління цінностей та етики державної служби, яке здійснює нагляд за ефективністю внутрішньоміністерських процедур. Старший спеціаліст підпорядкований заступнику керівника. Він щороку за результатами своєї діяльності готує звіти та надає їх заступнику керівника [4, с. 130].

Згідно з Положенням про внутрішні розкриття інформації про порушення на робочому місці особа, яка хоче повідомити про потенційне або реальне відхилення від службової норми, повинна звернутися насамперед до свого безпосереднього керівника. У випадку, коли це не дало результату або якщо з тих чи інших причин неможливо повідомити відповідну інформацію безпосередньому керівникові, особа має звернутися до старшого спеціаліста. Після звернення старший спеціаліст повинен проконсультувати особу про процедуру викриття службової особи. Якщо після консультацій зі старшим спеціалістом особа прийме рішення про службове викриття, то воно відбувається за такою процедурою:

1) розкриття інформації про випадки неналежної поведінки (особа повідомляє – переважно письмово – ім'я державного службовця, дату вчинення проступку, а також іншу суттєву інформацію);

2) аналіз отриманої інформації старшим спеціалістом, під час якого

він встановлює достовірність поданої інформації;

3) спроба вирішити проблемну ситуацію шляхом проведення бесід з тими державними службовцями, які втягнуті у неї;

4) проведення розслідування;

5) прийняття рішення.

На останньому етапі старший спеціаліст повинен надати звіт заступнику керівника установи, а той, у свою чергу, – проаналізувати інформацію та прийняти рішення. Після цього старший спеціаліст має повідомити всіх сторін конфлікту, який розглядався [4, с. 131-132].

У тому випадку, якщо особа, яка вчинила службове викриття, доходить висновку про те, що в середині організації не будуть вжиті належні заходи або вони виявляться неефективними у відповідній ситуації, вона може застосувати процедуру зовнішнього службового викриття та звернутися до омбудсмена або до уповноваженої організації.

Таким чином, у Положенні про внутрішні розкриття інформації про порушення на робочому місці Канади детально описана процедура службового викриття (як внутрішнього, так і зовнішнього), яка дозволяє знизити ризик неефективності або без результативності службового розкриття.

Окрім того, законодавство Канади передбачає конкретний механізм захисту прав тієї особи, яка заявила про факти корупції. Так, у цій країні роботодавець несе відповідальність за порушення прав особи, яка вчинила службове викриття.

Ураховуючи позитивний досвід Канади, вважаємо, що нормативна регламентація інституту викривачів корупції в Україні потребує вдосконалення та суттєвого доопрацювання як на загальнодержавному, так і на локальному рівнях. Так, доцільно внести зміни та деталізувати процедуру викриття корупції у Законі України «Про запобігання корупції». Відповідно, на основі цього Закону Національне агентство з питань запобігання корупції мало б розробити типовий порядок внутрішнього розгляду повідомлень про порушення вимог Закону України «Про запобігання корупції». Адже згідно з ч. 6 ст. 53 цього Закону це агентство здійснює постійний моніторинг виконання закону у сфері захисту викривачів, проводить щорічний аналіз та перегляд державної політики у цій сфері. На локальному ж рівні мають бути розроблені положення про процедуру службового викриття всередині відповідного органу, організації або установи з визначенням особи, яка уповноважена приймати повідомлення про порушення Закону України «Про запобігання корупції», розглядати їх, а також вирішувати питання про реагування на такі повідомлення у межах процедури, передбаченої законодавством.

1. Про запобігання корупції : Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1700-18/page>.
2. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції / Організація Об'єднаних Націй (31 жовтня 2003 року) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_c16.
3. Рекомендований проект принципів законодавства про повідомлення по фактах корупції або незаконної діяльності [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://transparency.org.ru/component/docman/doc_view/352.
4. Реформа государственной службы: канадский опыт и российская действительность / отв. ред. : А. Г. Барабашев и С. В. Кабышев. – М. : Формула права, 2006. – 148 с.

Іванцов

Володимир Олександрович

доцент кафедри адміністративної діяльності ОВС Харківського національного університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ВИДИ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

Серед механізмів запобігання і протидії корупції чинне місце посідає антикорупційна експертиза, яка проводиться з метою виявлення як в чинних нормативно-правових актах, так й в їх проектах факторів, що сприяють або можуть сприяти вчиненню корупційних правопорушень, розроблення рекомендацій стосовно усунення останніх (ст. 55 Закону України «Про запобігання корупції» [1]). Наукове дослідження будь-якого явища нерозривно пов'язано з виокремленням узагальнених ознак їх споріднення та відмінності, розподіл за якими складає собою зміст класифікації. Результатом проведення класифікації є встановлення видів груп відповідних явищ чи предметів. Аналіз положень чинного антикорупційного законодавства дає можливість визначити види антикорупційної експертизи за такими ознаками.

1. За рівнем обов'язковості: а) обов'язкова; б) ініціативна.

Обов'язковій антикорупційній експертизі підлягають нормативно-правові акти державних органів, які підлягають державній реєстрації, проекти нормативно-правових актів, що вносяться на розгляд Кабінету Міністрів України, а також чинні нормативно-правові акти згідно з планом, що затверджується Міністерством юстиції України до 31 грудня.

Ініціативна антикорупційна експертиза здійснюється за ініціативою Національного агентства з питань запобігання корупції, а також фізичних осіб, громадських об'єднань та юридичних осіб стосовно чинних нормативно-правових актів та проектів нормативно-правових актів.

2. За суб'єктом проведення: а) Міністерством юстиції України; б) комітетом Верховної Ради України, до предмета відання якого належить питання боротьби з корупцією; в) Національним агентством з питань запобігання корупції; г) фахівцями державних органів, інших підприємств, установ, організацій, а також експертами міжнародних організацій; д) представниками громадськості.

Міністерством юстиції України здійснюється обов'язкова антикорупційна експертиза відповідно до порядку та методології, визначеним наказами Міністерства юстиції «Деякі питання проведення антикорупційної експертизи» від 18 березня 2015 р. № 383/5 [2] та «Про затвердження методології проведення антикорупційної експертизи» від 23 червня 2010 р. № 1380/5 [3] відповідно.

Антикорупційна експертиза проектів нормативно-правових актів проводиться як складова частина їх правової експертизи, результати якої відображаються у висновку Міністерства юстиції за результатами його правової експертизи, в якому робиться загальний висновок щодо наявності корупціогенних факторів та подаються пропозиції щодо можливих шляхів доопрацювання проекту нормативно-правового акта у разі їх виявлення.

Антикорупційна експертиза нормативно-правових актів державних органів, нормативно-правові акти яких підлягають державній реєстрації, здійснюється під час такої реєстрації структурними підрозділами апарату та територіальних органів Міністерства юстиції України, відповідальними за проведення державної реєстрації нормативно-правових актів.

Результати антикорупційної експертизи нормативно-правового акта зазначаються у висновку про державну реєстрацію, доопрацювання, відмову в державній реєстрації відповідного акта за формою, затвердженою наказом Міністерства юстиції України «Про вдосконалення порядку державної реєстрації нормативно-правових актів у Міністерстві юстиції України та скасування рішення про державну реєстрацію нормативно-правових актів» від 12 квітня 2005 р. № 34/5 [4].

Комітетом Верховної Ради України, до предмета відання якого належить питання боротьби з корупцією, проводиться антикорупційна експертиза проектів нормативно-правових актів, внесених на розгляд Верховної Ради України народними депутатами України.

Національне агентство з питань запобігання корупції може прово-

дити ініційовані ним же антикорупційні експертизи проектів нормативно-правових актів, що вносяться на розгляд Верховної Ради або Кабінету Міністрів України. Для проведення Національним агентством антикорупційної експертизи Кабінет Міністрів України надсилає йому проекти усіх відповідних нормативно-правових актів.

Крім того Національне агентство з питань запобігання корупції здійснює періодичний перегляд законодавства на наявність у ньому корупціогенних норм та надає Міністерству юстиції України пропозиції щодо включення їх до плану проведення антикорупційної експертизи. До проведення зазначеного моніторингу останнє може залучати громадські об'єднання, наукові установи, в тому числі на умовах державного замовлення на підставі відкритого конкурсу.

Згідно з п. 3 ч. 1 ст. 21 Закону України «Про запобігання корупції» громадські об'єднання, їх члени або уповноважені представники, а також окремі громадяни в діяльності щодо запобігання корупції мають право: проводити, замовляти проведення громадської антикорупційної експертизи нормативно-правових актів та проектів нормативно-правових актів, подавати за результатами експертизи пропозиції до відповідних органів, отримувати від відповідних органів інформацію про врахування поданих пропозицій.

3. Залежно від стадії прийняття нормативно правового акта антикорупційна експертиза може здійснюватись щодо: а) проектів нормативно-правових актів; б) нормативно-правових актів, які підлягають державній реєстрації; в) чинних нормативно-правових актів.

4. Залежно від рівня правової регламентації антикорупційна експертиза може проводитись щодо: а) законів України; б) нормативно-правових актів Президента України; в) нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України; г) нормативно-правових актів інших органів державної влади.

5. Залежно від предмета антикорупційна експертиза може здійснюватись щодо нормативно-правових актів у сферах: а) прав та свобод людини і громадянина; б) повноважень органів державної влади та органів місцевого самоврядування, осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування; в) надання адміністративних послуг; г) розподілу та витрачання коштів державного бюджету та місцевих бюджетів; д) конкурсних (тендерних) процедур.

Визначення конкретних видів антикорупційної експертизи та їх характеристика становить фундамент для подальшого наукового дослідження державно-правового механізму запобігання та протидії корупції в Україні.

1. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 49. – Ст. 2056.

2. Деякі питання проведення антикорупційної експертизи : наказ Міністерства юстиції України від 18.03.2015 № 383/5 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 24. – Ст. 443.

3. Про затвердження методології проведення антикорупційної експертизи : наказ Міністерства юстиції України від 23.06.2010 № 1380/5 // Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v1380323-10/card6#Public>.

4. Про вдосконалення порядку державної реєстрації нормативно-правових актів у Міністерстві юстиції України та скасування рішення про державну реєстрацію нормативно-правових актів : наказ Міністерства юстиції України від 12.04.2005 № 34/5 // Офіційний вісник України. – 2005. – № 15. – Ст. 312.

Калиновський

Олександр Валерійович

заступник начальника відділу
організації науково-дослідної роботи
Національної академії внутрішніх
справ, кандидат юридичних наук,
старший науковий співробітник

Кравченко Наталія Сергіївна,

ад'юнкт Національної академії внутрішніх справ

СПІВВІДНОШЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОГО АНТИКОРУПЦІЙНОГО БЮРО УКРАЇНИ ТА ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ: ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ

Як зазначають експерти, існуючий механізм протидії корупційним проявам в Україні є неефективним. Одним зі шляхів покращення ситуації законодавець вважає інституційну реформу органів, що здійснюють досудове розслідування та кримінальне переслідування у справах про корупційні злочини. Тому парламентом було схвалено створення нового автономного органу (поза системою існуючих правоохоронних органів), основною функцією якого є виявлення та розслідування корупційних злочинів, що становлять особливу суспільну небезпеку.

Таким органом стало Національне антикорупційне бюро. Його створення було передбачене Законом «Про Національне антикорупційне бюро України», прийнятим 14 жовтня 2014 року [1]. На етапі законоп-

роєкту він мав назву «Про систему спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції». Закон набрав чинності 25 січня 2015 року.

Завданням Національного бюро є протидія кримінальним корупційним правопорушенням, які вчинені вищими посадовими особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та становлять загрозу національній безпеці.

З приводу Державного бюро розслідувань (далі – ДБР) слід зазначити, що це – правоохоронний орган України, створення якого передбачено Кримінальним процесуальним кодексом України (далі – КПК) у термін до 20 листопада 2017 року (п. 1 розд. X КПК України) [2].

У Законі України «Про прокуратуру» від 14 жовтня 2014 року також було закладено майбутнє утворення ДБР (п. 4, 5, 11 розд. XIII). Початок повноцінного функціонування бюро очікується не раніше 1 січня 2017 року.

ДБР – один із державних органів, від якого надалі залежатиме розвиток країни, тому й вимоги до цієї установи, як і до усього (майбутнього) персоналу ДБР є особливими, на рівні з відповідальністю, що на них покладена. Власне, сама ця установа існує поки що лише на папері. Ідея артикульована, обговорена і навіть втілена в Закон України «Про Державне бюро розслідувань» від 12 листопада 2015 року, який набирає чинності 1 березня 2016 року [3].

Створення в Україні такого органу, як Державне бюро розслідувань, від початку було конфліктним, інакше й бути не могло. ДБР, у певному сенсі, повторює шлях формування Національного антикорупційного бюро України (далі – НАБУ), який супроводжувався скандалами та конфліктами навколо складу конкурсної комісії з добору керівного складу та персоналу цього антикорупційного органу. Напевно, це неминуча тенденція, коли йдеться про інструмент, який своєю діяльністю перешкоджає корупційній діяльності впливових політиків та державних службовців, суддів, прокурорів тощо.

Однак, незважаючи на зазначені проблеми, саме час поставити запитання про те, які ж функції будуть покладені на Державне бюро розслідувань. Питання не є банальним, адже кількість антикорупційних органів в Україні, наряду з НАБУ та з Національним агентством з питань запобігання корупції (далі – НАЗК), а також враховуючі всілякі департаменти, служби та сервіси в усіх міністерствах, комітетах і просто конторах, ризикує перевищити кількість корупціонерів, з якими всі вони покликані боротися.

Ідеологія відомства полягає в тому, що воно буде розслідувати кримінальні провадження, в яких фігурують правоохоронці, судді та

державні службовці категорій «А», відповідно до Закону України «Про державну службу» від 10 грудня 2015 року, який набрав чинності 1 травня 2016 р., крім випадків, коли досудове розслідування кримінальних правопорушень, вчинених останніми, віднесено до підслідності НАБУ.

ДБР остаточно позбавить прокуратуру функції досудового розслідування. Остання займається слідством починаючи з 1996 року на тимчасовій основі – відповідно до п. 9 Перехідних положень Конституції України.

Проаналізувавши Закон України «Про Державне бюро розслідувань», висвітливо тезисно головні аспекти діяльності ДБР.

1. Державне бюро розслідувань є центральним органом виконавчої влади, що здійснює правоохоронну діяльність з метою запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування злочинів, віднесених до його компетенції (ст. 1). Проте зазначене поняття сформульовано законодавцем нечітко, на відміну від визначення правового статусу НАБУ, відповідно до Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» від 14 жовтня 2014 року, де в ч. 1 ст. 1 закріплено: «Національне антикорупційне бюро України (далі – Національне бюро) є державним правоохоронним органом, на який покладається попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття корупційних правопорушень, віднесених до його підслідності, а також запобігання вчиненню нових». Також сумніву не підлягає сутність діяльності Служби безпеки України (далі – СБУ), яка визначена в ст. 1 Закону України «Про Службу безпеки України» від 25 березня 1992 року (зі змінами станом на 28 грудня 2015 р.): «Служба безпеки України – державний правоохоронний орган спеціального призначення, який забезпечує державну безпеку України».

Можна дійти висновку, що потребує чіткого визначення та закріплення в Законі України «Про Державне бюро розслідувань» поняття ДБР, в якому необхідно розкрити його ознаки та зазначити специфіку діяльності, відмежовуючи від інших державних правоохоронних органів.

2. ДБР, відповідно до ст. 5 Закону, вирішує завдання із запобігання, виявлення, припинення, розкриття і розслідування:

а) злочинів, вчинених службовими особами, які займають особливо відповідальне становище відповідно до ч. 1 ст. 9 Закону України «Про державну службу», особами, посади яких віднесено до першої – третьої категорій посад державної служби, судьями та працівниками правоохоронних органів, крім випадків, коли ці злочини віднесено до підслідності детективів Національного антикорупційного бюро України;

Однак у цьому пункті законодавець припустився помилки, посилаю-

чись на нормативно-правовий акт, який втратив чинність (Закон України «Про державну службу» від 16 грудня 1993 року втратив чинність з набранням 1 травня 2016 року чинності Закону «Про державну службу» від 10 грудня 2015 року). Наразі ця правова колізія не усунута;

б) злочинів, вчинених службовими особами Національного антикорупційного бюро України, заступником Генерального прокурора України – керівником Спеціалізованої антикорупційної прокуратури або іншими прокурорами Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, крім випадків, коли досудове розслідування цих злочинів віднесено до підслідності детективів підрозділу внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України.

У вказаному пункті перераховано лише службових осіб, щодо яких слідчі ДБР здійснюють досудове розслідування вчинених ними кримінальних правопорушень, проте немає чіткого розмежування підслідності між НАБУ та ДБР, що на практиці призводить до значного «валу» проваджень саме в НАБУ, оскільки ДБР ще цілком не сформовано. Надалі при цій плутанині буде тільки погіршуватися якість досудового розслідування кримінальних правопорушень, які підслідні вказаним державним правоохоронним органам.

Необхідно підкреслити, що завданням Національного бюро є протидія кримінальним корупційним правопорушенням, які вчинені вищими посадовими особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та становлять загрозу національній безпеці (ст. 1 Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України»);

в) злочинів проти встановленого порядку несення військової служби (військових злочинів), крім злочинів, передбачених ст. 422 КК (ст. 5).

В цьому пункті необхідно було б не просто визначити категорію кримінальних правопорушень, а перерахувати статті Кримінального кодексу України, щоб запобігти схожості в підслідності з СБУ.

На Службу безпеки України покладається у межах визначеної законодавством компетенції захист державного суверенітету, конституційного ладу, територіальної цілісності, економічного, науково-технічного і оборонного потенціалу України, законних інтересів держави та прав громадян від розвідувально-підривної діяльності іноземних спеціальних служб, посягань з боку окремих організацій, груп та осіб, а також забезпечення охорони державної таємниці.

До завдань Служби безпеки України також входить попередження, виявлення, припинення та розкриття злочинів проти миру і безпеки людства, тероризму, корупції та організованої злочинної діяльності у

сфері управління і економіки та інших протиправних дій, які безпосередньо створюють загрозу життєво важливим інтересам України (ст. 2 Закону «Про Службу безпеки України»).

3. Наявними є правові колізії між нормативно-правовими актами зазначених вище державних правоохоронних органів та КПК України в частині, що стосується підслідності. Крім цього, немає чіткої регламентації щодо одержання заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення, віднесені до підслідності того чи іншого органу, а також порядку внесення відповідних відомостей про них до Єдиного реєстру досудових розслідувань (виникають питання: хто саме буде їх вносити, слідчі якого органу досудового розслідування? яким чином? чи матимуть слідчі різних органів доступ до провадження, яке їм підслідне, але перебуває в іншому підрозділі?). Хоча у перехідних положеннях Закону України «Про Державне бюро розслідувань» міститься норма, що матеріали кримінального провадження, які на день набрання чинності цим законодавчим актом перебувають в іншому органі досудового розслідування на стадії досудового розслідування, але підслідні ДБР, у тримісячний строк після початку здійснення Державним бюро розслідувань функції досудового розслідування передаються до цього органу для продовження провадження.

Державне бюро розслідувань почне повноцінну роботу лише після призначення керівника та формування всієї структури ДБР. Незрозуміло, коли саме може завершитись цей процес, але головне не це. Набагато важливіше – чим саме цей процес завершиться. Це питання є доленосним не стільки для ДБР, навіть для Уряду, Президента або Верховної Ради, скільки для рядових українців, які щодня платять за корупційну складову, зневірилися у правосудді, але, врешті решт, мають право почуватися людьми у власній країні.

1. Про Національне антикорупційне бюро України : Закон від 14.10.2014 № 1698-VII.

2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI зі змінами та доповненнями, станом від 16.07.2015 № 629-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 9-10. – Ст. 88.

3. Закон України «Про державне бюро розслідувань» від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII зі змінами та доповненнями, станом на 12.05.2016 // Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 6. – Ст. 55.

Кононець Віта Петрівна

старший викладач кафедри
адміністративного права, процесу та
адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
АДМІНІСТРАТИВНИХ КОРУПЦІЙНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ
ЗГІДНО З АНТИКОРУПЦІЙНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ**

В умовах триваючих євроінтеграційних процесів в Україні відбуваються суттєві зміни у функціонуванні органів державної влади та місцевого самоврядування. Так, протягом останніх років можна спостерігати істотні трансформаційні процеси, що стосуються оптимізації системи центральних органів виконавчої влади, оновлення нормативно-правової основи їх діяльності, реорганізації відповідно до високих європейських стандартів.

Чинний антикорупційний законодавчий масив було сформовано протягом кількох останніх років. Такі дії спрямовані на поліпшення функціонування механізмів запобігання і протидії корупції та приведення законодавства України у відповідність до сучасних європейських норм.

Особливо слід зупинитися на законах України «Про запобігання корупції», «Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки», «Про Національне антикорупційне бюро України».

Безперечно, необхідно зазначити, що ефективність протидії адміністративним корупційним правопорушенням значною мірою залежить від правильної їх кваліфікації, яка є важливим етапом застосування відповідних норм антикорупційного законодавства. Практичне значення кваліфікації полягає у забезпеченні принципів законності, об'єктивної істини, відповідності стягнення вчиненому правопорушенню.

Наше дослідження присвячене проблемам правового регулювання відносин у сфері притягнення осіб до адміністративної відповідальності за вчинення адміністративних корупційних правопорушень, а саме правильній кваліфікації таких правопорушень. Юридичні склади адміністративних корупційних правопорушень поповнили Особливу частину Кодексу про адміністративні правопорушення (КУпАП) на підставі За-

кону від 7 квітня 2011 року «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення», яким КУпАП доповнено Главою 13-А «Адміністративні корупційні правопорушення», в частині приведення національного законодавства України у відповідність до стандартів Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією.

Зокрема, акцентуємо на наявності двох паралельних систем відповідальності за корупційні правопорушення, тобто систем кримінальної й адміністративної відповідальності, які надають можливість маніпуляцій, наприклад уникнення особами притягнення до відповідальності. Крім того, безапеляційність позиції полягала в тому, що корупція переважно має розглядатися як кримінальне правопорушення, тому надані органами влади пояснення, що активне хабарництво вважається кримінальним злочином, лише якщо економічна вартість неправомірної вигоди перевищує певну суму, не були переконливими. Наступне зауваження щодо складів адміністративних корупційних правопорушень викликано тим, що не всі вони містили ознаки корупційних правопорушень, передбачені у Законі України «Про засади запобігання і протидії корупції» [5]. Так, положеннями ст. 1 цього Закону було визначено, що адміністративним корупційним правопорушенням слід розуміти умисне діяння, що містить ознаки корупції, вчинене спеціальним суб'єктом – особою, зазначеною у ч. 1 ст. 4 цього Закону, за яке законом встановлено адміністративну відповідальність. Отже, будь-яке правопорушення, закріплене в Главі 13-А КУпАП, повинно відповідати ознакам корупційного правопорушення, зокрема має бути умисним діянням та містити ознаки корупції, зазначені в абзаці 5 ч. 1 ст. 1 цього Закону. Водночас науковці стверджують, що об'єктивна сторона ст. 172-6 КУпАП «Порушення вимог фінансового контролю» не може мати ознак корупції. Аналогічним чином ознаки корупції неможливо встановити у таких правопорушеннях, як неповідомлення особою безпосереднього керівника у випадках, передбачених законом, про наявність конфлікту інтересів (ст. 172-7 КУпАП); незаконне розголошення або використання в інший спосіб особою у власних інтересах інформації, яка стала їй відома у зв'язку з виконанням службових повноважень (ст. 172-8 КУпАП); невжиття передбачених законом заходів посадовою чи службовою особою органу державної влади, посадовою особою місцевого самоврядування, юридичної особи, їх структурних підрозділів у разі виявлення корупційного правопорушення (ст. 172-9 КУпАП) [3].

Зазначені проблеми правової регламентації питань притягнення осіб до відповідальності за вчинення корупційних правопорушень та

практики застосування відповідних правових норм обумовили нагальну потребу у внесенні законодавчих змін з метою впорядкування вказаних відносин. Основні завдання, на вирішення яких мають спрямовуватись ці зміни, полягають в наближенні правового регулювання відносин у сфері притягнення осіб до відповідальності за вчинення корупційних правопорушень до вимог зазначеної вище позиції стосовно того, що корупція має розглядатися як кримінальне правопорушення, а також на спрощення процесу кваліфікації цих діянь як адміністративних правопорушень з тим, щоб для встановлення суб'єктивної сторони складу правопорушення не потрібно було обов'язково доводити умисел на його вчинення, оскільки відповідно до ч. 1 ст. 9 КУпАП адміністративним правопорушенням (проступком) визнається протиправна, винна (умисна або необережна) дія чи бездіяльність.

14 жовтня 2014 року Верховною Радою України було прийнято Закон України «Про запобігання корупції» [4; 5]. Під корупційним правопорушенням за Законом слід розуміти діяння, що містить ознаки корупції, вчинене особою, зазначеною у ч. 1 ст. 3 цього Закону, за яке законом передбачено кримінальну, дисциплінарну та цивільно-правову відповідальність.

Отже, за новим законодавством України за вчинення корупційних правопорушень особа не може бути притягнута до адміністративної відповідальності, оскільки до такого виду юридичної відповідальності вона може бути притягнута в контексті положень Закону лише за вчинення правопорушень, пов'язаних з корупцією. У розвиток цих положень Законом внесено низку змін до КУпАП. Згідно з ними Глава 13 КУпАП після введення в дію положень Закону міститиме вже не склади адміністративних корупційних правопорушень, а склади адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією. Зокрема, йдеться про адміністративну відповідальність за порушення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності (ст. 172-4 КУпАП); порушення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків (ст. 172-5 КУпАП); порушення вимог фінансового контролю (ст. 172-6 КУпАП); порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів (ст. 172-7 КУпАП); незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових повноважень (ст. 172-8 КУпАП); невжиття заходів щодо протидії корупції (ст. 172-9 КУпАП) [1; 3].

Такі зміни у законодавстві мають принципове значення при кваліфікації цих діянь відповідно до зазначеного вище визначення в Законі поняття «правопорушення, пов'язане з корупцією». Якщо при кваліфі-

кації діянь як адміністративних корупційних правопорушень законодавець визначав обов'язковими кваліфікуючими ознаками наявність ознак корупції, а обов'язковим елементом суб'єктивної сторони складу – умисел на вчинення діяння, то при кваліфікації діянь як адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією, встановлення та доведення таких кваліфікуючих ознак складу не вимагається. Така правова регламентація складів адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією, спрямована на приведення законодавства України у відповідність до вимог європейських стандартів у сфері запобігання та боротьби з корупцією, а також на спрощення процесу кваліфікації цих діянь.

Таким чином, серед прикладів притягнення посадовців до адміністративної відповідальності за корупційні правопорушення – накладений штраф на керівника одного з Департаментів Міністерства інфраструктури України, який поряд з виконанням функцій за основним місцем роботи займався забороненою оплачуваною діяльністю, чим порушив норми КУпАП, а саме ст. 172-4 «Порушення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності» [10; 11].

В Одеській області судом накладено штраф у розмірі 1700 грн на голову однієї з районних державних адміністрацій за вчинення адміністративного корупційного правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 172⁷ «Порушення вимог щодо повідомлення про конфлікт інтересів» Кодексу України про адміністративні правопорушення, який не вжив заходів щодо недопущення конфлікту інтересів у зв'язку з винесенням розпоряджень про надання дозволів на розроблення проекту землеустрою щодо відведення земельних ділянок із земель державної власності на користь свого двоюрідного брата, не повідомивши про це свого керівника [10; 11].

Таким чином, необхідно зазначити, що подолання корупції в Україні є серйозною проблемою, загострення якої визначає міжнародне становище нашої держави та політичний імідж у світі. Важливу роль у протидії корупційним проявам відведено адміністративному законодавству. Про це свідчить спрямованість Закону України «Про запобігання корупції» на широке застосування адміністративної відповідальності за корупційні діяння.

Нашою метою було висвітлення загальної характеристики адміністративних корупційних правопорушень, їх кваліфікації, новел у законодавстві України про адміністративну відповідальність за вчинення правопорушень, пов'язаних з корупцією, зокрема в частині правової регламентації складів таких правопорушень; здійснено правовий аналіз цих новел щодо їх спрямованості на приведення законодавства України у

відповідність до європейських стандартів, а також усунення існуючих проблем у практиці застосування законодавства у сфері досліджуваних питань; окреслено проблемні аспекти правової регламентації повноважень прокурора в провадженні у справах про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією.

1. Конституція України зі змінами від 01 січня 2005 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Международный Пакт о гражданских и политических правах от 16 декабря 1966 г. // Законы Украины, международные договоры Украины. – Том 14. – К., 1998. – С. 713-728.
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X (станом на 17.08.2014) // Відомості Верховної Ради УССР. – 1984. – № 51. – Ст. 1122.
4. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. № 2341-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25. – Ст. 131.
5. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII // Відомості Верховної Ради. – 2014. – № 49. – Ст. 2056.
6. Про державну службу : Закон України від 16 грудня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 52. – Ст. 490.
7. Про судоустрій і статус суддів України : Закон України від 07.07.2010 // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 41-42, № 43, № 44-45. – Ст. 529.
8. Про прокуратуру : Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon1.rada.gov.ua.

Кравченко Ірина Сергіївна
доцент кафедри адміністративного
права, процесу та адміністративної
діяльності Дніпропетровського дер-
жавного університету
внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ДЕЯКІ ПИТАННЯ СЛУЖБОВОГО СУМІСНИЦТВА ПОЛІЦЕЙСЬКИХ В УКРАЇНІ

Сьогодні Україна перебуває на етапі перетворень, які стосуються діяльності усіх державних органів, установ, організацій та підходів до їх розуміння. Два пріоритетних та найбільш обговорюваних у суспільстві вектори здійснення державної політики – це реформа МВС України та запобігання корупції. Відповідно, у 2014 році були прийняті та введені у дію Закон України «Про запобігання корупції» [5] та реформа МВС України, а у 2015 році – Закон України «Про Національну поліцію» [1].

Одним з питань, які стоять на перетині цих двох нормативно-правових актів, є службове сумісництво поліцейських, роз'яснення якого необхідне для правильної кваліфікації вчиненого діяння.

Так, відповідно до Закону України «Про Національну поліцію» поліцейський не може під час проходження служби займатися іншою оплачуваною діяльністю, крім науково-педагогічної, наукової або творчої [1, ст. 66].

Сумісництвом вважається виконання працівником, крім своєї основної, іншої регулярної оплачуваної роботи на умовах трудового договору у вільний від основної роботи час на тому ж або іншому підприємстві, в установі, організації або у громадянина (підприємця, приватної особи) за наймом [2]. Для роботи за сумісництвом згоди власника або уповноваженого ним органу за місцем основної роботи не потрібно. Не є сумісництвом робота, яка визначена Переліком робіт, зазначених у Положенні про умови роботи за сумісництвом працівників державних підприємств, установ і організацій [2].

Службовим необхідно вважати сумісництво, пов'язане із поєднанням поліцейським своїх службових обов'язків з іншою оплачуваною діяльністю, пов'язане із самим статусом поліцейського, його службою в поліції.

Також необхідно з'ясувати сутність науково-педагогічної, наукової або творчої діяльності, яка не вважається сумісництвом за законодавством.

Відповідно до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» науково-педагогічна діяльність – педагогічна діяльність у вищих навчальних закладах, пов'язана з науковою та (або) науково-технічною діяльністю [3], а наукова діяльність – інтелектуальна творча діяльність, спрямована на одержання і використання нових знань. Основними її формами є фундаментальні та прикладні наукові дослідження [3].

Відповідно до Закону України «Про професійних творчих працівників та творчі спілки» творча діяльність – індивідуальна чи колективна творчість, результатом якої є створення або інтерпретація творів, що мають культурну цінність [4].

Отже, вітчизняне законодавство чітко дає визначення видам діяльності, які не вважаються сумісництвом, що дає змогу чітко зрозуміти межі даного поняття.

Слід зауважити, що за порушення обмежень щодо сумісництва Кодексом України про адміністративні правопорушення передбачено адміністративну відповідальність за ст. 172⁴ Кодексу. Вчинення такого

адміністративного правопорушення тягне за собою накладення штрафу від трьохсот до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією отриманого доходу від підприємницької діяльності чи винагороди від роботи за сумісництвом. Суб'єктом правопорушень у цій статті є особи, зазначені у п. 1 ч. 1 ст. 3 Закону України «Про запобігання корупції», серед яких особи рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ [5].

Можна дійти висновку, що норми Закону «Про Національну поліцію» дублюють положення Кодексу України про адміністративні правопорушення та Закону «Про запобігання корупції». Виникає питання з приводу доречності дублювання даних норм. Можливо, це пов'язано із акцентуванням уваги на провідному курсі держави, пов'язаному із запобіганням корупції.

Підсумовуючи, слід зазначити, що положення ст. 66 Закону України «Про Національну поліцію» чітко прописують межі зайняття іншою оплачуваною діяльністю поліцейським під час проходження ним служби. Водночас дана норма дублює вже існуючі, що лише створює їх нагромадження. На наш погляд, необхідно сприймати зміст даної статті як підтвердження положень інших законодавчих актів, які вже діють на території України.

1. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 40-41. – С. 1970. – Ст. 379.

2. Про затвердження Положення про умови роботи за сумісництвом працівників державних підприємств, установ і організацій : Наказ Мінпраці України (до 1997 р.), Мін'юст України, Мінфін України від 30.06.1993 № 76 [Електр. ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/z0076-93>.

3. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 13.12.1991 № 1977-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1977-12>.

4. Про професійних творчих працівників та творчі спілки : Закон України від 07.10.1997 № 554/97-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/554/97-%D0%B2%D1%80>.

5. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII [Електр. ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/1700-18>.

Легеза Євген Олександрович
доцент кафедри адміністративного
права, процесу та адміністративної
діяльності Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ЗАРАХУВАННЯ ПЛАТИ ЗА НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ ДО БЮДЖЕТІВ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ЯК ОДИН ІЗ ЧИННИКІВ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В ОРГАНАХ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

Згідно з проектом Закону про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо зарахування плати за надання адміністративних послуг до бюджетів об'єднаних територіальних громад № 1386-VIII від 31.05.2016 [1], відповідно до п. 36 ч. 1 ст. 64 Бюджетного кодексу України (далі – Кодекс) [2] плата за надання інших адміністративних послуг, що справляється за місцем надання послуг, належить до доходів загального фонду бюджетів міст республіканського Автономної Республіки Крим та обласного значення, міст Києва та Севастополя, районних бюджетів, бюджетів об'єднаних територіальних громад, що створюються згідно із законом та перспективним планом формування територій громад.

Пунктами 36¹, 36², 36³ статті 64 уточнено, що до таких бюджетів зараховується адміністративний збір за державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень, адміністративний збір за проведення державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань та плата за скорочення термінів надання послуг у сфері державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень і державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань, а також плата за надання інших платних послуг, пов'язаних з такою державною реєстрацією, що здійснюється виконавчими органами міських рад міст республіканського Автономної Республіки Крим та обласного значення, районними, районними у містах Києві та Севастополі державними адміністраціями.

Відсутність чіткого визначення напрямів зарахування зазначених платежів за перелічені адміністративні послуги, що надаються виконавчими органами сільських, селищних та міських (міст районного значен-

ня) рад об'єднаних територіальних громад, що створюються згідно із законом та перспективним планом формування територій громад, зумовила блокування Казначейством України рахунків об'єднаних територіальних громад за вказаними надходженнями.

Таке блокування Державною казначейською службою України рахунків об'єднаних територіальних громад: паралізує роботу об'єднаних територіальних громад; унеможлиблює отримання адміністративних послуг населенням; призводить до невиправданих втрат бюджетів ОТГ; дискредитує децентралізаційну реформу; не дає змоги завершити процес формування ефективного місцевого самоврядування та територіальної організації влади.

Крім того, об'єднані територіальні громади витратили чималі кошти на створення центрів надання адміністративних послуг, які через дії Казначейства практично припинили свою роботу з надання адміністративних послуг населенню.

Численні листування органів місцевого самоврядування та їх асоціацій з органами Державної казначейської служби України, Міністерством фінансів не призводить до розблокування рахунків за надходженнями платежів за адміністративні послуги, відкритих для бюджетів об'єднаних територіальних громад.

Зазначені обставини вказують на необхідність уточнення окремих норм Бюджетного кодексу України в частині зарахування до бюджетів об'єднаних територіальних громад плати за адміністративні послуги, що здійснюється виконавчими органами сільських, селищних та міських (міст районного значення) рад об'єднаних територіальних громад, які створюються згідно із законом та перспективним планом формування територій громад.

У висновку Головного науково-експертного управління від 05.05.2016 зазначено що у законопроекті шляхом внесення змін до ст. 64 Бюджетного кодексу України пропонується уточнити порядок зарахування до доходів загального фонду бюджетів міст республіканського АР Крим та обласного значення, міст Києва та Севастополя, районних бюджетів, бюджетів об'єднаних територіальних громад, що створюються згідно із законом та перспективним планом формування територій громад, адміністративного збору за державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень, адміністративного збору за проведення державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, плати за скорочення термінів надання послуг у сфері державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень і державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб-

підприємців та громадських формувань, а також плати за надання інших платних послуг, пов'язаних із такою реєстрацією, що здійснюються не тільки виконавчими органами міських рад міст республіканського АР Крим та обласного значення, районними, районними у містах Києві та Севастополі державними адміністраціями, як це передбачено чинними положеннями Бюджетного кодексу України, а й виконавчими органами сільських, селищних та міських (міст районного значення) рад об'єднаних територіальних громад, що створюються згідно із законом та перспективним планом формування територій громад, та зараховуються до місцевих бюджетів за місцем надання послуг.

У Пояснювальній записці до законопроекту зазначається, що «відсутність чіткого визначення напрямів зарахування зазначених платежів за перелічені вище адміністративні послуги, що надаються виконавчими органами сільських, селищних та міських (міст районного значення) рад об'єднаних територіальних громад, що створюються згідно із законом та перспективним планом формування територій громад, зумовила блокування Казначейством України рахунків об'єднаних територіальних громад за вказаними надходженнями». Відповідно, прийняття пропозицій проекту «відновить надання адміністративних послуг населенню на територіях об'єднаних територіальних громад та забезпечить наповнення дохідної частини бюджетів об'єднаних територіальних громад».

Головне управління, вважаючи слушною аргументацію суб'єктів права законодавчої ініціативи на її користь та в цілому підтримуючи прийняття внесеного законопроекту за результатами розгляду у першому читанні за основу, одночасно звертає увагу на доцільність отримання відповідного експертного висновку Кабінету Міністрів України, на який, за змістом відповідних положень ст. 116 Конституції та ст. 42 Бюджетного кодексу, покладаються повноваження з розробки та забезпечення виконання затвердженого Верховною Радою Державного бюджету України.

Також, оскільки у законопроекті пропонуються зміни тільки до однієї статті Бюджетного кодексу України, то це має бути відображено у назві проекту закону, що розглядається [1].

Отже, на наш погляд, необхідно якнайшвидше прийняти проект Закону про внесення змін до Бюджетного кодексу щодо зарахування плати за надання адміністративних послуг до бюджетів об'єднаних територіальних громад № 1386-VIII від 31.05.2016 з метою протидії корупції в органах державної влади щодо плати за надання адміністративних послуг до бюджетів об'єднаних територіальних громад.

1. Проект Закону «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо зарахування плати за надання адміністративних послуг до бюджетів об'єднаних територіальних громад» № 1386-VIII від 31.05.2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=58681.

2. Бюджетний кодексу України від 08.07.2010 № 2456-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 50, № 50-51. – Ст. 572.

Лисейцева Вікторія Геннадіївна
викладач кафедри кримінального
права та кримінології Одеського
державного університету
внутрішніх справ

ВИКОРИСТАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА УКРАЇНИ У ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЙНІЙ ЗЛОЧИННОСТІ

На сучасному етапі розвитку економіки України одним із пріоритетних завдань усіх без винятку гілок влади є запобігання зловживанням службовим становищем посадовців різного рівня та протидія корупції. Серед останніх ініціатив державної влади є проведення громадських слухань, публічних обговорень, брифінгів, прес-конференцій, семінарів, круглих столів з метою обговорення корупційних питань, оскільки кожен розуміє, що це проблема не окремої людини, групи осіб або державного працівника, а проблема соціальна, яка потребує негайного вирішення.

Вирішенню різних аспектів проблем корупційної злочинності та вдосконаленню вітчизняного антикорупційного законодавства, зокрема кримінального, присвячено праці вчених у галузі кримінології та кримінального права: П.П. Андрушка, Л.В. Багрія-Шахматова, М.І. Бажанова, Ю.В. Бауліна, В.І. Борисова, В.О. Глушкова, В.В. Голіни, І.М. Даньшина, О.М. Джужи, О.О. Дудорова, С.В. Дрьомова, А.П. Закалюка, В.С. Зеленецького, О.Г. Кальмана, О.О. Кваші, О.М. Костенка, О.Г. Кулика, О.М. Литвинова, П.С. Матишевського, А.В. Савченка, О.Я. Светлова, Є.Д. Скулиша, В.В. Сташиса, І.К. Туркевича, Г.О. Усатого, М.І. Хавронюка, В.І. Шакуна, С.А. Шалгунової тощо.

Насамперед, громадянське суспільство – це політичний простір між особистістю та урядом, виражений через членство в неурядових організаціях (НУО), соціальних групах, асоціаціях та інших організаціях і ме-

режах. Організації громадянського суспільства включають НУО на національному рівні, місцеві організації, релігійні групи, професійні групи та групи за інтересами, такі як профспілки, ЗМІ, приватні бізнесові компанії, асоціації правників, групи захисту прав людини, незалежні консультанти, університети та незалежні дослідницькі організації [1].

З ратифікацією цієї Конвенції Верховною Радою України пов'язана розробка та прийняття Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» [2], спрямованого на створення дієвої системи запобігання корупції, розробки й упровадження комплексу організаційно-правових заходів для протидії цьому явищу, виявлення та подолання його соціальних передумов і наслідків та створення нових дієвих механізмів для досягнення цієї мети. До суб'єктів, які здійснюють заходи щодо запобігання та протидії корупції в Україні, окрім місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій та їх посадових осіб, уперше стали належати громадяни та об'єднання громадян. Зокрема, Законом України «Про засади запобігання і протидії корупції» [2] передбачено участь громадськості в заходах щодо запобігання і протидії корупції.

Дослідження свідчить, що змінити ситуацію з високим рівнем корупції в державі можливо лише за активної участі громадянського суспільства. Разом з тим слід погодитися з М.І. Хавронюком, який вважає, що винятково громадських ініціатив не достатньо для активної протидії корупції. Учений зауважує: «Антикорупційні конвенції, керівні принципи боротьби з корупцією постійно і активно натякають на те, що без участі громадськості зниження рівня корупції не досягти. Проте зусилля громадських організацій не об'єднані, не сконцентровані на больових точках корупції. Кожен б'є туди, куди вважає за необхідне – від цього корупційна пухлина лише похитується, зростаючи, як і зростала» [3].

Можна дійти висновку, що в Україні резерв впливу громадських організацій у протидії корупційним правопорушенням слабо використовується державою з ініціативи самої держави. Громадські організації мають активніше залучатися до формування державної політики у сфері протидії корупції, використовувати такі механізми протидії корупції, як консультації з громадськістю, участь у робочих групах, «круглих» столах із представниками органів державної влади, місцевих органів влади, міжнародними, зарубіжними громадськими організаціями, проводити громадські слухання з питань протидії корупції, здійснювати громадські експертизи і моніторинг відповідної інформації, а головне контролювати виконання органами державної влади та місцевого самоврядування Національної антикорупційної стратегії, вносити безперервно (протягом

часу дії Стратегії) пропозиції щодо її корегування та доповнення, а також виконання політичних рішень. Актуальною є ідея створення єдиної громадської організації, яка б об'єднувала і координувала діяльність усіх інституцій громадянського суспільства в протидії корупції в державі. Однак умовою їх діяльності має бути винятково неозброєне, мирне вжиття заходів протидії корупції і тісна безперервна взаємодія з органами державної влади та місцевого самоврядування.

На думку А.С. Бистрової та М.В. Сильвестрос, громадянське суспільство, що розвивається, а також ЗМІ здатні відігравати моніторингову роль щодо корупції. Проте їх можливості істотно обмежені в умовах авторитарних режимів, а при збігу інтересів політичного і судового істеблiшменту громадянське суспільство і ЗМІ можуть виявитися тими небагатьма каналами, за допомогою яких можна зменшити рівень корупції. Водночас учені слушно зазначають, що нерідко скандали, пов'язані з корупцією, є результатом «роздмухування» в ЗМІ «смажених фактів» [4]. Таким чином, можна дійти висновку, що застосування засобів масової інформації в цьому випадку як знаряддя здійснення влади призводить до їх криміналізації. І тут можна погодитись з вченими, які вважають, що каральні засоби протидії злочинності ніколи не можуть вичерпати своєї ролі, вони удосконалюватимуться, пристосовуючись до нових умов життя суспільства, але не можуть зжити себе [5]. Законодавство повинно розрізняти культурну свободу слова й безкультурну свободу словесної сваволі, сприяючи першій і протидіючи другій. Ніхто не може звільнитися від відповідальності за зловживання словом, посилаючись при цьому на свободу слова [5]. Тому як професійний корупційний злочин у сфері масово-інформаційної діяльності слід розглядати отримання журналістом певної вигоди за поширення неправдивої, умисно викривленої інформації, виготовлення прихованої реклами, антиреклами тощо.

Підсумовуючи, можна сказати, що Україна недостатньо використовує зарубіжний досвід у підтримці дієвості Національної антикорупційної стратегії, який полягає у створенні координуючих та моніторингових органів, а також у забезпеченні участі громадянського суспільства. Стратегія повинна мати пов'язаність пріоритетів, цілей і завдань, мати чіткій зв'язок між завданнями і державним бюджетом, систему індикаторів для моніторингу позитивних змін мінімізації корупційної злочинності, гнучкий та чіткій графік реалізації стратегії.

В Україні існують кримінологічно значимі проблеми застосування таких механізмів, як: репресивні – кримінальні заходи впливу; культурні – забезпечення свободи слова та ЗМІ; просвітництво; підвищення соціальної культури громадян; опосередковані – забезпечення системної

державної політики; створення незалежної судової системи; удосконалення антикорупційного законодавства; забезпечення адекватної реалізації українського суспільства кримінальної політики; побудова ефективної системи кримінальної юстиції; забезпечення прозорості інформації та процедур; інформаційне забезпечення громадян; соціальне забезпечення державних службовців; наукове супроводження заходів протидії корупційній злочинності, застосування міжнародного досвіду, напрацювань інших наук, зокрема кібернетики, в протидії корупційній злочинності в Україні.

1. OECD DAC Yandbook on Security System Reform: supporting security and justice [Електронний ресурс] // OESD. – 2007 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.oecd.org/development/incaf/38406485.pdf>.

2. Про засади запобігання і протидії корупції : Закон України від 7 квітня 2011 р. № 3206-VI // Офіційний вісник України. – 2011. – № 44. – Ст. 21.

3. Хавронюк М. І. Для протидії корупції потрібні викриття її проявів / М. І. Хавронюк / Центр політико-правових реформ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pravo.org.ua/protydiiakoruptionsii/praktyka-zapobihannia-i-protydii-koruptionsii/1229-mykolakharvoniuk-dlia-protydii-koruptionsii-potribni-vykyrttia.html>.

4. Быстрова А. Феномен коррупции: некоторые исследовательские подходы / А. Быстрова, М. Сильвесторс // Библиотека Гумер [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Sociolog/Article/bustr_fenkorr.php.

5. Костенко О. М. Культура і закон у протидії злу / Костенко О. М. – К. : Атіка, 2008. – 352 с.

Люлько Сергій Петрович
науковий співробітник відділу
науково-методичного забезпечення
участі прокурорів у кримінальному
провадженні Національної
академії прокуратури України

ПИТАННЯ ПОВНОТИ ЗАКОНОДАВЧОЇ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ ЯК ПЕРЕДУМОВИ ЕФЕКТИВНОГО ВИЯВЛЕННЯ ТА ЗАПОБІГАННЯ ФАКТАМ ВЧИНЕННЯ СЛУЖБОВИХ ЗЛО- ЧИНІВ ПРАЦІВНИКАМИ ПРОКУРАТУРИ

17 червня 2016 року у Міністерстві юстиції України зареєстровано Наказ Генеральної прокуратури «Про затвердження Порядку проведення таємної перевірки доброчесності прокурорів в органах прокуратури України» (далі – Порядок [1]), метою якого є виявлення прокурорів, які повідомили недостовірну інформацію в Анкеті доброчесності, в т.ч. що-

до відповідності рівня життя наявному у них та членів їх сімей майну та одержаним доходам.

Реєстрація такого порядку зумовлена положеннями ч. 5 ст. 20 Закону України «Про прокуратуру», згідно з якою «таємну перевірку доброчесності прокурорів Генеральної прокуратури України, регіональних і місцевих прокуратур проводять підрозділи внутрішньої безпеки в порядку, затвердженому Генеральним прокурором України».

Доцільно розглянути зміст застосування поняття таємності до змісту такої перевірки, оскільки цей термін застосовується у Законі України «Про прокуратуру». З огляду на те, що «приводом для проведення таємної перевірки доброчесності є лише інформація, яка свідчить про недостовірність одного або кількох тверджень, зазначених прокурором в анкеті доброчесності», і «у разі наявності такої інформації будь-яка особа може надати її до управління внутрішньої безпеки та захисту працівників прокуратури Генеральної прокуратури України одним з найбільш зручних способів» [2], можливо вести мову лише про імовірне втаємничення джерела інформації, що послугувала проведенню перевірки, оскільки згідно з п. 5 Порядку про факт її проведення прокурор інформується. Таким чином, цілком логічним є припущення, що вся таємність такої перевірки полягає у засекречуванні джерела інформації про недостовірність одного або кількох тверджень, зазначених прокурором в анкеті доброчесності безпосередньо Управлінням внутрішньої безпеки та захисту працівників прокуратури Генеральної прокуратури України.

Водночас пункт 8 Порядку передбачає, що підрозділ внутрішньої безпеки у десятиденний строк з дати отримання відповідних даних повідомляє відповідного керівника прокуратури про необхідність призначення службового розслідування з долученням отриманої інформації. Чи повною мірою це відповідає змісту поняття «таємної перевірки», напевно, є досить дискусійним питанням, оскільки перевірка проводиться у формі відкритого службового розслідування, однак, як зазначено вище, з неконкретизованою кількістю суб'єктів перевірки, серед яких регламентовано участь представника Управління внутрішньої безпеки та захисту працівників прокуратури Генеральної прокуратури України, котре є й утримувачем інформації, й ініціатором перевірки, й одним із суб'єктів її проведення, й суб'єктом прийняття рішення за її результатами згідно з п. 13 Порядку.

Не зупиняючись на перспективі отримання бажаного результату у вигляді очищення органів прокуратури від недоброчесних прокурорів шляхом зобов'язання заповнення відповідної анкети, з огляду на зміст ст. 63 Конституції України, слід зауважити, що у даному випадку, з

огляду на єдиний можливий шлях визнання змісту перевірки таємним (засекречування джерела інформації), вона закладає підвалини для імовірних зловживань фізичними особами при умисному чи неумисному наданні завідомо недостовірної інформації, яка може стати приводом для проведення службової перевірки, що в подальшому позбавляє прокурора можливості звернутись в судовому порядку з позовом до такої особи про захист честі, гідності та ділової репутації, що порушує його права, передбачені ч. 4 ст. 32 Конституції України.

Крім того, навіть у випадку засекречування джерела інформації рішення про проведення службової перевірки має бути мотивованим, й у ході його проведення з'ясовуватимуться обставини, котрі тією чи іншою мірою можуть дозволити ідентифікувати джерело об'єктом перевірки, а відповідні заходи щодо захисту викривача не передбачені ні в Порядку, ні в Положенні про управління внутрішньої безпеки та захисту працівників прокуратури Генеральної прокуратури України, затвердженому наказом Генеральної прокуратури 13 січня 2016 р. № 5 (зі змінами, внесеними наказом Генеральної прокуратури від 24.06.2016 № 222).

Водночас, згідно з пунктом 5 Порядку «повідомлення прокурора про проведення перевірки доброчесності покладається на керівника органу прокуратури відповідного рівня, а щодо керівника прокуратури – на керівника органу прокуратури вищого рівня», а сама перевірка згідно з п. 2, 8, 10, 12 Порядку ініціюється управлінням внутрішньої безпеки та захисту працівників прокуратури Генеральної прокуратури України перед керівником прокуратури у формі службового розслідування. Саме ж службове розслідування, відповідно до Інструкції про порядок проведення службових розслідувань (перевірок) в органах прокуратури України, затвердженої наказом Генерального прокурора України № 104 від 24 вересня 2014 р., покладається на відповідну комісію, до складу якої можуть входити представники управління внутрішньої безпеки та захисту працівників прокуратури Генеральної прокуратури у визначених випадках, серед яких проведення таємної перевірки доброчесності немає.

Також у п. 9 Порядку передбачено, що службове розслідування під час таємної перевірки доброчесності не призначається у випадку, якщо в інформації повідомляється про дії (бездіяльність) прокурора, з дати вчинення якої минуло понад два роки. Водночас аналіз складів злочинів, передбачених, наприклад, Розділом XVII Кримінального кодексу України, свідчить, що вони характеризуються різним рівнем ступеня тяжкості і, як наслідок, різняться за строками давності притягнення до відповідальності, які виходять за межі дворічного терміну. Безумовно, це є певною мі-

рою обґрунтованим, якщо зміст Порядку, в частині встановлення цього терміну, базувався на нормі про неправомірне збагачення, якій два роки. Водночас відповіді в анкеті охоплюють і питання втручання у службову діяльність іншого прокурора, службових, посадових осіб органів державної влади, органів місцевого самоврядування чи суддів, у тому числі шляхом публічних висловлювань стосовно їх рішень, дій чи бездіяльності, які можуть бути виявлені в ході перевірки, і терміни давності притягнення до кримінальної відповідальності, які виходять за межі дворічного терміну з огляду на положення ст. 49 Кримінального процесуального кодексу України.

Ще одним питанням є механізми досягнення задекларованої у порядку мети – виявлення прокурорів, які повідомили недостовірну інформацію в Анкеті доброчесності, в т.ч. щодо відповідності рівня життя наявному у них та членів їх сімей майну та одержаним доходам, а саме наявності правових підстав для цього з огляду на положення ч. 1, 2 ст. 32 Конституції України, зокрема оскільки таємну перевірку доброчесності прокурора передбачено законом, а про перевірку щодо членів їх сімей згадується не на рівні закону, а лише на рівні Порядку, хоча і узгодженого із Міністерством юстиції України.

Водночас слід зауважити, що питання допустимості обсягів втручання державних органів у рівень життя членів сімей декларантів на даний час є предметом розгляду Конституційного суду за конституційним поданням щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень абзацу чотирнадцятого ч. 1 ст. 1; окремих положень пункту третього ч. 1 ст. 3; пункту другого ч. 1 ст. 12; пунктів другого з приміткою один, третього, окремих положень пунктів восьмого-одинадцятого ч. 1 ст. 46; частини третьої ст. 46; абзацу другого та третього ч. 1 ст. 47; окремих положень частини першої та третьої ст. 50; ст. 51; частини другої ст. 52; підпункту третього п. 3 ч. 5 Прикінцевих та Перехідних положень Закону України «Про запобігання корупції» №1700-VI від 14 жовтня 2014 року та ст. 366-1 Кримінального кодексу України, рішення щодо якого ще не прийнято.

Певною мірою питання законодавчої регламентації проведення доброчесності прокурорів та особливо членів їх сімей може бути вирішене за рахунок аналізу та запозичення у Закон України «Про прокуратуру» засад, викладених у ст. 50, 51 Закону України «Про запобігання корупції», оскільки запровадження Порядку у наявному вигляді за відсутності у Законі України «Про прокуратуру» норм, аналогічних за спрямованістю ст. 27, 29 Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України», виглядає передчасним і потребує внесення, в першу чергу, ві-

дповідних законодавчих змін і лише подальшому – додаткової регламентації на рівні відомчого нормативного акта. У протилежному випадку не виключено подачу низки позовів про поновлення на роботі та визнання результатів таємної перевірки недійсними як прокурорами, звільненими за непроходження перевірки на добросовісність, так і членами їх сімей щодо можливого порушення конституційних прав.

У жодному випадку висловлена пропозиція не має на меті поставити під сумнів доцільність проведення перевірки прокурорів на добросовісність, а лише виокремити існуючі певні проблемні аспекти та унеможливити оскарження прийнятого рішення про звільнення недобросовісним прокурором у судовому порядку через наявні вади у законодавстві та відомчих нормативних актах.

1. Електронний ресурс. – Режим доступу : <http://www.gp.gov.ua/ua/nddek.html>.
2. Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.gp.gov.ua/infodob.html>.

Мельник Ольга Миколаївна
кандидат юридичних наук,
працівник Національного
антикорупційного бюро України

СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ З ІНШИМИ ДЕРЖАВАМИ ТА МІЖНАРОДНИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ У ПРОТИДІЇ НАРКОКОРУПЦІЇ

Незаконний обіг наркотиків в Україні останніми роками характеризується тенденцією до зростання. Вони активно поширюються серед різних верств населення, особливо серед молоді, містять шкоду для здоров'я населення держави, а основне – є одним із головних чинників загострення оперативної ситуації в цілому, яка характеризується появою на ринку різних (за ціною, активною дією та ін.) видів наркотичних засобів і психотропних речовин, зміцненням злочинного наркобізнесу [1, с. 189-190].

Наркобізнес є однією із найбільш небезпечних форм організованої злочинної діяльності, що загрожує не лише здоров'ю громадян і верховенству права, а й підриває безпеку країн та цілих регіонів, руйнує національний генофонд, негативно впливає на світову систему міжнародного правопорядку.

Останнім часом тема наркоманії найбільш популярна на сторінках

кримінальних хронік. Руйнуючи здоров'я та людські долі, наркотизм загрожує не тільки збереженню генофонду та інтелектуальному потенціалу нації, а й безпеці держави. Статистика свідчить про критичність ситуації [2, с. 64].

Ця протиправна діяльність порушує широке коло питань у таких галузях, як медицина, право, соціальне життя, державне управління та міжнародні відносини. Особливо небезпечним є її зв'язок із іншими формами злочинності – корупцією, тероризмом, насильницькою злочинністю, нелегальною міграцією та торгівлею зброєю. З точки зору організації ефективної протидії цьому явищу особливу увагу викликає його зв'язок із корупцією, який не тільки сприяє діяльності злочинних угруповань, а й безпосередньо підриває зусилля держави, спрямовані на подолання цієї проблеми, компрометує антинаркотичну політику не лише на національному, а й на міжнародному рівнях. Дослідження чинників, що зумовлюють корупцію, пов'язану із незаконним обігом наркотиків, її проявів і наявного міжнародного досвіду з протидії цій загрозі є необхідною передумовою організації системи попередження та боротьби з нею на національному рівні [3, с. 153-166].

Взаємозв'язок наркобізнесу та корупції є настільки тісним, що призвів до появи терміна “наркокорупція” як явища, яке інтегрує у собі ознаки обох цих видів протиправної поведінки. Під наркокорупцією слід розуміти використання особою, зазначеною у ч. 1 ст. 3 Закону «Про запобігання корупції», наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або, відповідно, обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, зазначеній у ч. 1 ст. 3 вказаного Закону, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей за сприяння, пряме чи опосередковане, протиправній діяльності у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів [4]. У цьому контексті під сприянням незаконному обігу наркотиків розуміється як надання допомоги іншим особам, які займаються цією протиправною діяльністю, невжиття належних заходів відповідно до компетенції з припинення цієї діяльності, так і її безпосередня участь у незаконному обігу наркотиків.

Досліджуючи це питання, слід оцінити ступінь взаємообумовленості між корупцією та наркобізнесом. Хоча незаконний обіг наркотиків існує й у країнах, слабо вражених корупцією, остання значно сприяє його поширенню. З одного боку, наркобізнес як форма організованої злочин-

ної діяльності сама породжує корупцію, втягуючи у свою діяльність представників органів влади, які не мають моральних сил протистояти спокусі швидкого збагачення. З іншого, розповсюдження корупційної практики в інших сферах сприяє розвитку наркобізнесу, який може використовувати вже наявні корупційні зв'язки в органах державної влади та управління. В різних випадках корупція відіграє різну роль у наркобізнесі – від “закриття очей” на окремі дії наркоділків до безпосередньої інтеграції корумпованих посадовців у мережі наркобізнесу, де наркокорупція виступає “рушійною силою” незаконного обігу наркотиків, його системоутворюючим чинником.

Міжнародне співробітництво правоохоронних органів та міжнародних організацій у протидії наркокорупції повинне охоплювати як співпрацю в оперативній діяльності органів розвідки й правоохоронних органів, так і взаємну правову допомогу. Воно має здійснюватися як на двосторонньому рівні (шляхом укладання двосторонніх угод), так і на регіональному й глобальному рівні (шляхом приєднання до багатосторонніх угод й конвенцій та шляхом участі в діяльності відповідних організацій).

Мінімальний рівень допомоги досягається шляхом використання системи Інтернет. Він допомагає державам перехідного типу вживати ефективних відповідних заходів для протидії корупційній злочинності. Наукове співтовариство і кримінальне правосуддя в принципі інтернаціональні за своєю формою і змістом. Драматичні процеси і наслідки глобалізації вимагають збільшення і розмаїтості такого роду форм міжнародної допомоги.

Другий рівень міжнародної підтримки – технічна допомога країнам, які її потребують, у розвитку самостійної здатності організувати роботу з попередження злочинності і здійснення правосуддя. Цей рівень міжнародних заходів складається з активної технічної допомоги, що має за мету побудову місцевої інфраструктури, яка буде підтримувати сама себе після закінчення міжнародної допомоги.

Пам'ятаючи про роль суспільства в забезпеченні безпеки, ми повинні взяти до уваги інші сторони розвитку суспільства як частину програми попередження корупційних злочинів. Наприклад, програми, спрямовані на розвиток неурядових організацій або місцевих управлінських структур, можуть дати результат у сфері скорочення злочинності і соціальних конфліктів. Тому ці сторони розвитку у визначеному розумінні можуть вважатися факторами попередження злочинності. Такий підхід вимагає переосмислення традиційних міжнародних заходів розвитку, оскільки вони можуть мати своїми наслідками попередження

злочинності [5, с. 129].

Стратегічна допомога – третій рівень підтримки – надання міжнародної допомоги розвитку нових стратегій попередження корупційної наркозлочинності і контролю в кримінальній сфері. Тут роль міжнародного співтовариства полягає в розвитку нової політики, її апробації, аналізі результатів і т.д. Ця робота проводиться разом із правоохоронними органами відповідних держав.

Таким чином, розробка та прийняття узгоджених процедур запобігання наркокорупції в Україні може набути необхідного рівня ефективності лише за умов розвитку міжнародного співробітництва у зазначеній сфері. Адже саме в угодах про співробітництво, укладених Україною з відповідними міністерствами іноземних держав, досить повно і чітко визначено сфери і напрямки взаємодії сторін та форми реалізації таких домовленостей. Можна лише рекомендувати, щоб надалі у таких угодах передбачалося створення за необхідності спільних оперативно-слідчих груп для розслідування фактів корупції на території сторін, які про це домовляться.

1. Тарасенко Р. В. Деякі аспекти агентурної діяльності підрозділів БНОН ОВС України / Р. В. Тарасенко // Південноукраїнський правничий часопис ОЮІ ХНУВС. – 2006. – № 4. – С. 189–193.

2. Ковтиха Г. Ю. Причини, що сприяють розповсюдженню наркоманії в Україні / Г. Ю. Ковтиха // Актуальні проблеми криміналістики : матеріали міжвузівської науково-практ. конф. – 2001. – С. 64–69.

3. Глушков В. О. Наркокорупція: причини, прояви та можливості протидії / В. О. Глушков, І. М. Гриненко, В. Є. Скулиш // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – 2011. – Вип. 25-26. – С. 153-166.

4. Про запобігання корупції : Закон України від 14 жовтня 2014 р. // Відомості Верховної Ради. – 2014. – № 49. – Ст. 2056.

5. Травис Д. Международные стратегии предупреждения преступности в обществах переходного периода: проблемы и перспективы // Право и политика. – 2001. – № 2. – С. 126-130.

Політова Анна Сергіївна

доцент кафедри

кримінально-правових дисциплін та
судових експертиз Донецького юри-
дичного інституту МВС України, кан-
дидат юридичних наук

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ В ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА НЕЗАКОННЕ ЗБАГАЧЕННЯ

За останні роки корупція через свою масштабність та багаторівневість стала питанням номер один для України. Об'єктивним є те, що корупція як антисуспільне явище впливає на темпи розвитку економіки держави, владу та суспільство в цілому, загрожує національній безпеці та конституційному ладу держави.

Тому особливої актуальності набула проблема вдосконалення антикорупційного законодавства, приведення його у відповідність до стандартів, сформульованих у міжнародно-правових договорах, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Зокрема, Законом України від 18 жовтня 2006 року № 251-V ратифіковано Конвенцію Організації Об'єднаних Націй проти корупції [1], норми якої у подальшому імплементовані до національного антикорупційного законодавства. Серед кримінально-правових норм щодо відповідальності за злочини у сфері службової діяльності диференційовано кримінальну відповідальність і за незаконне збагачення (ст. 368² КК України). Введення цієї норми мало стати одним із головних правових інструментів протидії корупції, оскільки незаконне збагачення – мета будь-якого корупційного злочину [2, с. 369].

Стаття 368² КК України змінювалась декілька разів. Так, зокрема, у 2011 році частина 1 аналізованої норми була викладена у такій редакції: «Одержання службовою особою неправомірної вигоди у значному розмірі або передача нею такої вигоди близьким родичам за відсутності ознак хабарництва (незаконне збагачення)». Якщо ж провести порівняльний аналіз змісту ст. 368² КК України та ст. 20 Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції, то вона виглядає звуженою.

Необхідність внесення змін до ст. 368² КК України також була обумовлена неефективністю її правозастосування, що підтверджувалось офіційними статистичними даними. Наприклад, у 2012 році правоохо-

ронною системою викрито лише 12 відповідних злочинів, що становить 0,4% від загальної кількості злочинів з ознаками корупції (2748). Звіт про стан протидії корупції (форма 1-кор) за 6 місяців поточного року містить дані лише щодо двох кримінальних проваджень за ст. 368-2 КК України [3].

Про доцільність удосконалення норми наголошувалося міжнародними експертами. Зокрема, про перегляд складу злочину «незаконне збагачення» з метою приведення його у відповідність до статті 20 Конвенції ООН проти корупції, що передбачено рекомендаціями 2.1-2.2, які містяться у Звіті про другий раунд моніторингу України в рамках Стамбульського плану дій [4].

Як наслідок, у 2014 році з'являється низка законодавчих ініціатив щодо зміни чинної редакції ст. 368² КК України, які виносяться на розгляд Верховної Ради. Так, зокрема, Д. Михайленко, проводячи аналіз розвитку норми про незаконне збагачення в умовах зміни державної антикорупційної політики, зазначає, що згідно із проектами законів України № 4573 від 26.03.2014 (не включено у порядок денний 17.04.2014), № 4780 від 24.04.2014 (відхилено 16.09.2014) пропонувалося привести КК України у відповідність до ст. 20 Конвенції шляхом викладення складу незаконного збагачення у такій редакції: «Набуття особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, у власність (користування) майна, вартість якого значно перевищує її доходи, отримання яких підтверджено законними джерелами, або передача нею такого майна близьким родичам...», а за проектом Закону України № 5085 від 16.09.2014 наведену формулу доопрацьовано і запропоновано у такому вигляді: «Набуття особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, у власність майна, вартість якого значно перевищує доходи особи, отримані із законних джерел, або передача нею такого майна близьким родичам...». У такій же редакції було викладено ст. 368-2 КК України згідно із Законом від 14.10.2014. У подальшому ч. 1 ст. 368-2 КК України було знову вкладено у новій редакції Законом України від 12.02.2015: «Набуття особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, у власність активів у значному розмірі, законність підстав набуття яких не підтверджено доказами, а так само передача нею таких активів будь-якій іншій особі». Така редакція ч. 1 ст. 368-2 КК України набрала чинності з 05.03.2015 та є чинною і на цей момент [5].

Разом з тим удосконалення норми про незаконне збагачення не вирішило проблеми її правозастосування. Одним із таких проблемних питань є предмет цього злочину, а саме *активи у значному розмірі* (курсив

наш), законність підстав набуття яких не підтверджено доказами.

Відповідно до пункту 2 примітки до ст. 368² КК України активи у значному розмірі включають: 1) грошові кошти; 2) інше майно; 3) доходи від грошових коштів і майна. Їх розмір (вартість) має перевищувати одну тисячу неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Але, на наш погляд, потребує тлумачення саме поняття «активи». Так, зокрема, за Законом України від 16.07.1999 № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», активи – ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до отримання економічних вигод у майбутньому [6]. Автори підручника «Економіка підприємства», виходячи із зазначеного визначення поняття активів, виділяють три види активів, зокрема: активи матеріальні, активи нематеріальні та фінансові активи [7].

Під активами матеріальними вони розуміють власність юридичних чи фізичних осіб, що має речовинну форму і грошову вартість. До них відносяться: земля, що знаходиться у власності; будинки і спорудження виробничого і невиробничого призначення; адміністративні будинки; житлові, навчальні, дитячі, лікувальні, оздоровчі, спортивні й інші будинки, приміщення, що знаходяться на балансі підприємства; встановлене і невстановлене виробниче устаткування; рухоме майно невиробничого призначення; запаси сировини, палива, напівфабрикатів (на складах, у цехах і в дорозі), готової продукції; майно, основні засоби, земельні ділянки, здані в оренду, що належать підприємству філії, дочірні компанії, якщо вони не мають статусу юридичної особи, а їхні баланси не розділені з балансом головного підприємства [7].

Що ж стосується активів фінансових, то під ними розуміються кошти фізичних чи юридичних осіб; об'єкти, від яких у майбутньому очікується одержання прибутку. До них належать: касова готівка; депозити в банках; внески; чеки; страхові поліси; вкладення в цінні папери; споживчий кредит; акції інших підприємств, що дають право контролю; паї; специфічні активи (монетарне золото і спеціальні права запозичення) [7].

Отже, аналіз поняття активів показав, що за своїм змістом це визначення є ширшим, ніж те, що міститься у примітці до ст. 368² КК України. Більш точним було б, на нашу думку, сформулювати ч. 1 ст. 368² КК «Незаконне збагачення» так, як вона сформована у ст. 20 Конвенції ООН проти корупції. Зроблений нами висновок слугуватиме підґрунтям для подальших наукових розробок, що стосуються кримінально-правової характеристики незаконного збагачення.

1. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції від 31 жовт. 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2007. – № 49.
2. Кубальський В. Н. Проблеми введення кримінальної відповідальності за незаконне збагачення / В. Н. Кубальський // Правова держава. – 2013. – Вип. 24. – С. 368-374.
3. Статистична звітність за формою 1-кор : затверджена Наказом Генеральної прокуратури, Міністерства внутрішніх справ, Служби безпеки, Міністерства доходів і зборів, Міністерства оборони та Державної судової адміністрації України від 22 квіт. 2013 р. № 52/394/172/71/268/60 «Про затвердження Інструкції про порядок обліку кримінальних та адміністративних корупційних правопорушень» / Відомчий документ.
4. Звіт про другий раунд моніторингу України в рамках Стамбульського плану дій Мережі по боротьбі з корупцією для Східної Європи та Центральної Азії Організації економічного співробітництва та розвитку від 8 груд. 2010 р. – Париж, 2010. – 174 с.
5. Михайленко Д. Г. Результат пошуку моделі норми про незаконне збагачення в Україні та його недоліки / Д. Г. Михайленко // Кримінально-правові та кримінологічні засади протидії корупції : зб. матер. IV Міжнародної науково-практичної конф. [15 квітня 2016 року, м. Харків] / МВС України ; Харківський нац. ун-т внутр. справ ; Кримінологічна асоціація України. – Харків : ХНУВС, 2016. – С. 99-103.
6. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV: [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14/print1464030723153702>.
7. Економіка підприємства [Електронний підручник]. – Режим доступу : <http://readbookz.com/book/124/3364.html>.

Призиглей Юрій Іванович
Заступник начальника наукового
центру проблем запобігання
корупції у секторі безпеки
та оборони Національного
університету оборони України імені
Івана Черняхівського

ІНДЕКСИ МІЖНАРОДНОЇ НЕУРЯДОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ “ ТРАНСПЕРЕНСІ ІНТЕРНЕТІВЛ” – ПОТУЖНИЙ ІНСТРУМЕНТ ЗАПОБІГАННЯ І ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ

Розв'язання проблеми корупції є одним із пріоритетів для українського суспільства на сьогоднішньому етапі розвитку держави. Корупція в сучасних умовах стала чинником, який загрожує національній безпеці і конституційному ладу України. За індексом сприйняття корупції міжнародної неурядової організації “Трансперенсі Інтернетівл”, у 2015 році Україна посіла 130 місце зі 168 можливих. Це явище негативно впливає на різні сторони суспільного життя: економіку, політику, управління,

соціальну і правову сфери, громадську свідомість, міжнародні відносини. Боротись із цим злом допомагають інструменти протидії корупції, зокрема індекси, які розробляються у “Трансперенсі Інтернешнл”.

На початку 1990-х років корупція була забороненою темою. Багато компаній регулярно списувало витрати на хабарі як бізнес-витрати в своїх податкових деклараціях, щодо розмірів незаконних доходів деяких глав держав, які вже давно були при владі, склалися легенди, а багато міжнародних інституцій вже змирилися з тим, що корупція підриває фінансування багатьох проектів розвитку у світі.

У ті часи не було Всесвітньої конвенції щодо протидії корупції та інструментів виміру корупції у глобальному масштабі.

Зрозумівши негативний вплив корупції за час своєї роботи у Східній Африці, звільнений на пенсію службовець Світового банку Пітер Ейген, разом з дев'ятьма однодумцями, створив у 1993 році невелику організацію, під назвою “Transparency International”.

Transparency International (TI) – це рух проти корупції, який впливає на колективну свідомість та підштовхує до змін у країнах світу. Сьогодні представництва TI присутні у більш ніж 100 країнах, у тому числі і в Україні. Так, завданням громадської організації “Transparency International Україна” є обмеження зростання корупції в Україні шляхом сприяння прозорості, підзвітності та доброчесності публічної влади і громадянського суспільства.

Потужним інструментом запобігання корупції є такі індекси TI, як Індекс сприйняття корупції, Індекс державної антикорупційної політики в оборонному секторі та Антикорупційний індекс оборонних підприємств.

Індекс сприйняття корупції (ІСК)

Індекс сприйняття корупції (англ. Corruption Perceptions Index/CPI) – щорічний рейтинг країн світу, що укладається організацією Transparency International з 1995 року. Він визначає рівні сприйнятої корупції у публічному секторі у країнах та територіях і є досить всеосяжним: формується на основі вивчення 20 різних досліджень, що проводяться як національними, так і іноземними експертними та бізнес-установами.

У 2015 році індекс CPI України складав 27 балів зі 100 можливих (0 балів – найвищий рівень корупції, 100 балів – найнижчий рівень корупції). У всесвітньому рейтингу Україна посідає 130 місце зі 168 позицій, разом із Камеруном, Непалом, Нікарагуа та Коморськими островами. У 2014 році країна за ІСК була на 142-му місці зі 175 позицій.

Індекс державної антикорупційної політики в оборонному секторі (Government Defense Index/GDI)

Індекс державної антикорупційної політики в оборонному секторі є інструментом оцінки корупційних ризиків в оборонному секторі окремої країни, який щорічно визначається Трансперенсі Інтернешнл. Цей показник визначається за відповідями на 77 запитань у 29 ділянках ризику в політичній, фінансовій, кадровій, оперативній та закупівельній сферах. Країни розподіляються на групи таким чином: А – країни з найкращими показниками, F – з найгіршими.

Індекс надає державним органам і громадянам інформацію про те, яке місце посідають їхні оборонні відомства та збройні сили в протидії корупції у секторі оборони порівняно з іншими галузями.

За результатами визначення Індексу державної антикорупційної політики в оборонному секторі у 2015 р. Україна посіла місце у секторі “D”.

Антикорупційний Індекс оборонних підприємств (Defense Companies Anti-Corruption Index)

Під час складання Антикорупційного індексу оборонних підприємств експерти Трансперенсі Інтернешнл керуються наявністю або відсутністю інформації про антикорупційні заходи, які впроваджуються на підприємствах. Представникам підприємств, зокрема, пропонується відповісти на 41 запитання, що стосуються ефективності керівництва, оцінки ризиків, кодексів поведінки, навчально-тренувальних заходів та роботи із персоналом. Кожне запитання оцінюється порівняно із наданими моделями відповідей. Підприємства за результатами опитуванням поділяються на групи від А (відмінні показники) до F (незадовільні показники).

Зі 163 оборонних підприємств, які оцінювались у 2015 році, 2/3 перебували в діапазоні від “D” до “F”. Два українських підприємства – ДП "Антонов" та Харківське державне авіаційне виробниче підприємство – потрапили в індексі оборонних компаній до групи “F”.

Серед найбільш поширених недоліків боротьби із корупцією на оборонних підприємствах ТІ визначає відсутність програм заохочення добродесних викривачів і якісних антикорупційних процедур для офсетів.

Підсумовуючи, зазначимо, що в цілому корупція охоплює незаконну діяльність, яка цілеспрямовано приховується і може бути виявлена переважно унаслідок скандалів, розслідувань або обвинувачень в корупції. Залучення оцінок експертів щодо поточного рівня корупції та заходів, які вживаються для її запобігання і протидії у державному, оборонному секторах та на оборонних підприємствах, є надійним методом порівняння відносних рівнів корупції у різних країнах світу.

Відповідно до Стратегії сталого розвитку “Україна-2020”, схваленої Указом Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015, основною

метою антикорупційної реформи в Україні є суттєве зменшення корупції, зменшення втрат державного бюджету та бізнесу через корупційну діяльність, а також підвищення позицій України у міжнародних рейтингах, що оцінюють рівень корупції. Отже, індекси міжнародної неурядової організації “Трансперенсі Інтернешнл” є інструментом запобігання і протидії корупції, що відіграватиме значну роль у боротьбі з корупцією у нашій країні.

1. Закон України “Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки” від 14 жовтня 2014 року № 1699-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

2. Указ Президента України “Про Стратегію сталого розвитку “Україна-2020” від 12 січня 2015 року № 5/2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.

3. Постанова Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 265 “Про затвердження Державної програми щодо реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційної стратегії) на 2015-2017 роки” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/265-2015-%D0%BF>.

4. Transparency International – Україна. – 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ti-ukraine.org>.

5. Перший міжнародний антикорупційний тиждень 23-27 листопада 2015 р. (матеріали тез виступів та напрацювань) // Науковий центр запобігання та протидії корупції Національного університету оборони України ім. І. Черняхівського. – Київ, 2016. – 159 с.

Присяжнюк Іван Іванович
ректор Національної академії
прокуратури України,
кандидат юридичних наук

КРИТЕРІЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ПРОКУРОРІВ

Проблема протидії корупції серед працівників правоохоронних органів та суду займає одне з центральних місць у системі всіх антикорупційних заходів, які реалізуються в Україні. Відтак, важливого значення набуває встановлення критеріїв доброчесності, яким повинен відповідати прокурор як носій авторитету відповідного органу державної влади.

Зауважимо, що поняття «доброчесність» у національному антикорупційному законодавстві України не використовується. Натомість встановлюються заборони та обмеження для осіб, уповноважених на виконання функцій органів державної влади, до яких, відповідно, про-

курори й належать. Так, у Розділах IV-VII Закону України «Про запобігання корупції» визначено такі антикорупційні обмеження та заборони: обмеження щодо використання службових повноважень чи свого становища; обмеження щодо одержання подарунків; обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності; обмеження спільної роботи близьких осіб. Окрім цього, закріплено процедуру запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, а також фінансового контролю.

Поняття «добročесність» використовується у контексті розгляду соціальної культури громадян. Так, Н.А. Черненко розглядає добročесність як ціннісний ідеал життя, який спрямовує моральний вибір особистості [1, с. 510]. На думку Р.В. Шевченка, добročесність – «це результат виявлення загальних ознак стійкої позитивної морально-етичної характеристики особистості чи організованої групи людей під час виконання ними певної соціальної функції» [2, с. 231]. Цей науковець виокремлює такі складові елементи добročесності працівника прикордонної служби, як: місія, функції прикордонної служби; кодекс етичних інституційних засад та індивідуальних правил професійної поведінки прикордонників (кодекс добročесної поведінки); сукупність інструментів, які забезпечують дієвість кодексу (інституційні правила, процедури морального дискурсу, оцінювання рішень та їх реалізації); морально-професійні риси характеру прикордонника, які необхідні для реалізації професійного обов'язку. Такі якості характеру зумовлюють стійкі вияви моральної свідомості у поведінці, відносинах і вчинках охоронця кордону. Вони поєднують у собі соціально-типові ознаки та індивідуальні особливості [2, с. 232].

В українській мові слово «добročесність» тлумачиться як висока моральна чистота, чесність, а «добročесна людина» – як та, що живе чесно, дотримується всіх правил моралі [3]. У словнику конфліктології «добročесність» визначається як постійна спрямованість волі на те, що з погляду моралі є добро; у свою чергу, вона сама є моральним благом й етичною цінністю [4].

В історії нормотворення до Верховної Ради України подавався проєкт Закону «Про добročесну поведінку осіб, уповноважених на виконання функцій держави, органів місцевого самоврядування» [5]. У ньому добročесна поведінка розумілася як поведінка, яка полягає у сумлінному виконанні суб'єктом добročесної поведінки своїх посадових обов'язків, ввічливому, шанобливому ставленні до громадян, у тому числі колег та інших осіб, неухильному дотриманні Конституції України, вимог цього Закону, інших нормативно-правових актів. Цей законопроєкт за своїм спрямуванням підпадав під антикорупційний, оскільки у

ньому йшлося про ті явища, які на сьогодні охоплюються поняттям корупції.

Таким чином, доброчесність розглядається як поняття з широким змістом, що включає в себе якості особистості, які свідчать про її високі моральні цінності. Складовою доброчесності як загального поняття є антикорупційна доброчесність або антикорупційна стійкість. Так, С.О. Філіппов вказує, що «антикорупційна стійкість є запорукою обрання особою правомірної моделі поведінки». На його думку, окрім особистих детермінант корупційних правопорушень до уваги слід брати соціальні особливості корупційного тиску, а також враховувати культурно-історичний аспект формування корупціогенної схильності [6, с. 509].

Наказом Генеральної прокуратури України від 17 червня 2016 року за № 875/29005 було затверджено Порядок проведення таємної перевірки доброчесності прокурорів в органах прокуратури України (далі – Порядок) [7]. Згідно з Порядком розроблено типову анкету доброчесності прокурора. Вона включає такі основні критерії доброчесності прокурора: 1) невчинення дій, що порочать звання прокурора і можуть викликати сумнів в об'єктивності, неупередженості та незалежності, у чесності та непідкупності органів прокуратури; 2) своєчасне та достовірне декларування свого майна, доходів, видатків і зобов'язань фінансового характеру, а також членів сім'ї у порядку, встановленому законами України «Про засади запобігання і протидії корупції», «Про запобігання корупції»; 3) відповідність рівня життя наявному у прокурора та членів її сім'ї майну і одержаним доходам; 4) невчинення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення та непорушення обмежень, передбачених законодавством у сфері запобігання корупції; 5) нездійснення у випадках, не передбачених законодавством, втручання у службову діяльність іншого прокурора, службових, посадових осіб органів державної влади, органів місцевого самоврядування чи суддів, у тому числі шляхом публічних висловлювань стосовно їх рішень, дій чи бездіяльності; 6) сумлінне виконання обов'язків прокурора та неухильне дотримання Присяги працівника прокуратури; 7) незастосування до працівника прокуратури заборон, передбачених Законом України «Про очищення влади».

У Порядку визначається процедура подання анкети доброчесності прокурора. Кожний прокурор з метою виконання вимог ч. 5 ст. 19 Закону України «Про прокуратуру» зобов'язаний щороку до 1 лютого подавати до підрозділу внутрішньої безпеки власноруч заповнену анкету за затвердженою формою. Прокурори, вперше призначені на посаду в органах прокуратури, подають анкету упродовж 30 календарних днів після

дати призначення. Подання прокурорами анкет підлягає обліку у реєстрі таємних перевірок доброчесності прокурорів. Анкети прокурорів підлягають оприлюдненню на офіційному веб-сайті Генеральної прокуратури України. Неподання, несвоєчасне подання анкети прокурором без поважних причин або подання анкети, в якій прокурор не підтверджує визначені нею твердження, свідчить про невиконання ним обов'язку, передбаченого ч. 5 ст. 19 Закону України «Про прокуратуру», та є підставою для притягнення його до відповідальності відповідно до законів.

Таким чином, критерії доброчесності прокурора переважно мають відношення до непорушення ним обмежень та заборон, передбачених Законом України «Про запобігання корупції». Відтак вона більшою мірою стосується не доброчесності загалом, а антикорупційної стійкості прокурора.

Отже, в органах прокуратури передбачено достатньо дієвий механізм перевірки доброчесності прокурорів та визначено критерії такої доброчесності. Тому, на нашу думку, подання прокурором анкети доброчесності переслідує мету отримання такої інформації про особу або членів її сім'ї, які свідчать про антикорупційну стійкість прокурора. Окрім того, вважаємо за доцільне включити в анкету доброчесності прокурорів і такі питання, що стосуються того, чи працюють спільно з прокурором його близькі особи, чи вчиняв прокурор дії в умовах реального конфлікту інтересів; чи виникав в його теперішній професійній діяльності потенційний конфлікт інтересів, чи отримував прокурор подарунки. Однак і у теперішньому вигляді анкета доброчесності прокурорів, на нашу думку, є дієвим засобом протидії корупції в органах прокуратури України.

1. Черненко Н. А. Концепт «доброчесність» як універсальна домінанта культури: до питання вербалізації / Н. А. Черненко // Мовні і концептуальні картини світу. – 2014. – Вип. 47 (2). – С. 510–517.

2. Шевченко Р. В. Теоретико-методологічний аналіз доброчесності особистості прикордонників як психологічного феномену / Р. В. Шевченко // Збірник наукових праць. Серія : психологічні та педагогічні науки. – 2010. – № 53. – С. 230–234.

3. Словник net. Портал української мови та культури [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.slovnuk.net>.

4. Словник-довідник термінів з конфліктології / під ред. проф. М. І. Пірен, проф. Г. В. Ложкіна. – Київ-Чернівці, 1995. – 332 с.

5. Про доброчесну поведінку осіб, уповноважених на виконання функцій держави, органів місцевого самоврядування : проект Закону України від 10 квіт. 2008 р. (реєстр. № 2362) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?id=&pf3516=2362&skl=7.

6. Філіппов С. В. Антикорупційна стійкість особистості / С. В. Філіппов // Збірник наукових праць. Серія : психологічні та педагогічні науки. – 2014. – № 73. – С. 503–511.

7. Порядок проведення таємної перевірки доброчесності прокурорів в органах прокуратури України, затв. наказом Генеральної прокуратури України від 17 червня 2016 року за № 875/29005 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0875-16#n53>.

Репіло Юрій Євгенович

доктор військових наук, професор
Національного університету
оборони України
імені Івана Черняхівського, м. Київ

Тарасов Сергій Вікторович

начальник науково-дослідного відділу
Центрального
науково-дослідного інституту
Збройних Сил України, м. Київ

**ЗНИЖЕННЯ ВПЛИВУ КОРУПЦІЙНИХ ЗАГРОЗ
НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ПІДГОТОВКИ ТА ЗАСТОСУВАННЯ ВІЙСЬКОВИХ
ФОРМУВАНЬ У ВОЄННИХ КОНФЛІКТАХ**

Корупція у секторі безпеки і оборони, де існують сприятливі умови для її появи, зростання та поширення, загрожує ефективності підготовки і застосування військових формувань у воєнних конфліктах. Збройним силам, які виконують свої завдання в умовах існування корупції, дуже важко досягти успіху (особливо у конфліктному середовищі). Також їм ускладнює роботу відсутність чітких рекомендацій щодо її запобігання та протидії.

Постає питання, чи є корупція тим первинним чинником, який заважає вирішенню воєнного конфлікту, руйнуючи стимули і підживляючи потенційний мирний процес, або збройні конфлікти створюють таку обстановку, в якій успішно розвивається корупція. Для відповіді пропонується визначити групи посадових осіб, яким вигідний існуючий статус-кво затяжного конфлікту. Ресурси, які можна направити на військові цілі, є у представників трьох груп: у тих, хто володіє політичною владою, у великого бізнесу і у збройних сил. Безумовно, питання про існування корупції в уряді і вплив приватного бізнесу на збройний конфлікт має право на існування. Однак, зважаючи на спрямованість дослідження, зупинимось на збройних силах і ймовірних корупційних ризиках, з яких-

ми вони стикаються в ході збройного конфлікту.

Результати дослідження Київського міжнародного інституту соціології “Стан корупції в Україні” свідчать, що попри велику кількість нормативно-правових актів з питань боротьби з корупцією рівень корупції в Україні у період з 2007 по 2015 роки залишається високим. Крім того, у більшості людей відсутнє чітке розуміння повного поняття (обсягу) корупції – корупція сприймається лише у грошовому еквіваленті або у вигляді хабара. Що стосується збройних сил, то для успішного виконання завдань за призначенням в конфліктному середовищі за умови наявності корупційних ризиків виникає потреба у завчасному виявленні та ідентифікації корупційних ризиків та у запобіганні їх негативним наслідкам. Проте наразі в органах військового управління відсутні дієві механізми запобігання причинам та умовам, які сприяють виникненню і поширенню корупції в конфліктному середовищі.

З огляду на це виникла необхідність у дослідженні особливостей корупційних загроз у сфері оборони та безпеки, можливих наслідків та зниження їх впливу на ефективність підготовки та застосування військових формувань у воєнних конфліктах.

Для досягнення цієї мети, перш за все, було розроблено теоретичні положення щодо визначення корупційних загроз з урахуванням специфіки сфери оборони. Оскільки явище корупції складається з багатьох її різновидів, то з метою полегшення виявлення та визначення корупційних ризиків запропоновано систему показників і критеріїв оцінювання ефективності підготовки та застосування військових формувань у воєнних конфліктах з урахуванням впливу на них корупційних загроз (рис. 1).

Рис. 1. Система показників корупційних загроз

Як зазначено на рис. 1, всі показники умовно поділені на п'ять загальних категорій залежно від конкретних типів корупції, а саме: воєнно-політичні, збройні сили, державні закупівлі, участь в операції та контроль.

Наступним кроком була розробка науково-методичного апарату визначення корупційних загроз під час воєнного конфлікту. За своєю природою латентність корупції унеможливорює визначення причин її виникнення та особливостей її розвитку. Основні труднощі виникають, коли самі вхідні параметри стають невизначеними, але вони одночасно впливають на результати. Нечіткість полягає в тому, що в конкретний момент часу не завжди вдається достовірно виміряти (оцінити) всі вхідні величини. Ці обставини значно ускладнюють використання відомих методів оцінки ризиків, які базуються на розрахунково-ймовірнісних залежностях.

Таким чином, найбільш ефективними механізмами визначення показника корупційного ризику є нечітко-множинні та логіко-ймовірнісні методи, які дають змогу врахувати неповну, неточну, а часто і спотворену інформацію про стан небезпеки, а також імовірнісну природу розроблених при цьому висновків.

Теорія нечітких множин є особливо корисною за відсутності точної математичної моделі функціонування системи, до якої можна віднести і систему загроз ефективності підготовки та застосування військових фо-

рмувань у воєнних конфліктах. Метод нечітких множин дає можливість застосувати для прийняття рішень неточні та суб'єктивні експертні знання про предметну область без формалізації їх у вигляді традиційних математичних моделей.

З огляду на зазначене було розроблено модель впливу корупційних загроз на ефективність підготовки та застосування військових формувань у воєнних конфліктах, яка базується на правилах нечіткої логіки з передбаченням адаптації вхідних даних до змін середовища для ефективного використання впродовж тривалого часу.

Важливою сферою застосування теорії нечітких множин є контролери нечіткої логіки, які використовуються у різноманітних системах керування. Замість математичної моделі для опису системи такі контролери використовують інтегровані знання експертів, які за структурою подання наближаються до розмовної мови і описуються за допомогою лінгвістичних змінних та нечітких множин.

На основі зазначеної моделі було розроблено методику оцінювання ефективності підготовки та застосування військових формувань у воєнних конфліктах з врахуванням впливу на них корупційних загроз, яка складається з декількох етапів.

На початковому етапі обґрунтовується набір показників корупційних ризиків, які піддаватимуться комплексному оцінюванню. Зазначений набір показників розроблено за трьома етапами збройного конфлікту та включає по сім видів корупційного ризику (рис. 2).

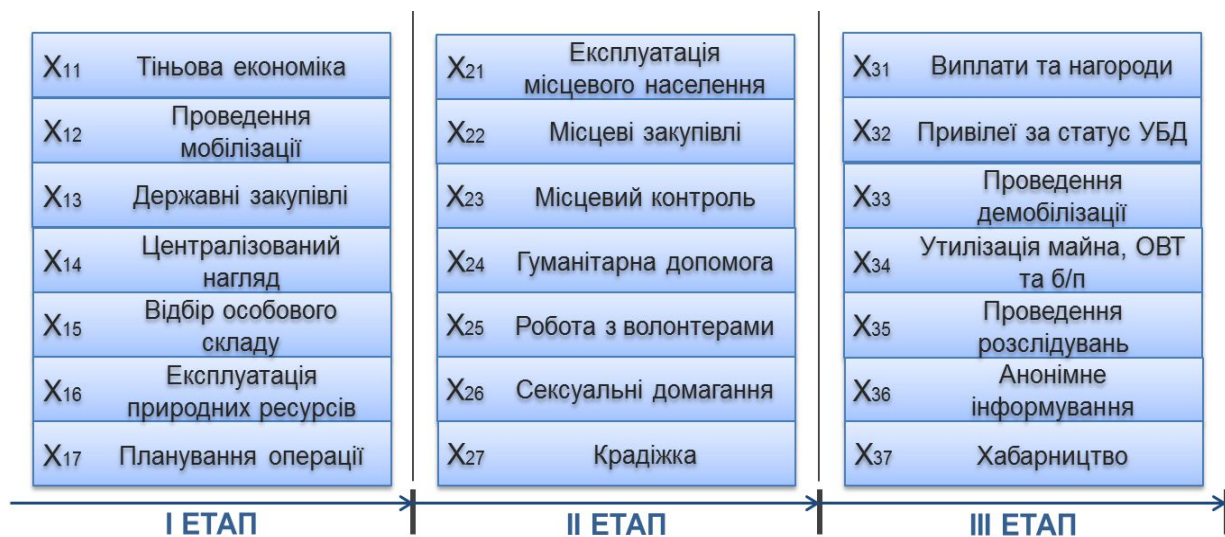

Рис. 2. Пріоритетність корупційних ризиків за етапами збройного конфлікту

На наступному етапі проводиться експертна оцінка рівня корупційного ризику. Методом експертного опитування відповідно до розроблених раніше наборів показників корупційних ризиків проводиться оцінка їх рівня небезпеки за етапами збройного конфлікту.

Після ранжування поточного рівня корупційних ризиків визначається комплексний показник корупційного ризику відповідного етапу збройного конфлікту. Далі комплексний показник піддається розпізнаванню на основі стандартного нечіткого класифікатора за функціями належності.

На основі отриманих результатів визначення комплексного показника корупційного ризику та питомої ваги їх складових розробляються відповідні рекомендації щодо зниження впливу корупційних загроз на ефективність підготовки та застосування військових формувань у збройних конфліктах. Після врахування запропонованих рекомендацій, виявлення та попередження корупційних ризиків передбачається проведення повторних розрахунків комплексного показника з подальшим його порівнянням із попереднім.

Отже, можна дійти висновку, що для успішного виконання збройними силами завдань за призначенням в конфліктному середовищі за умови наявності корупційних ризиків виникає потреба у завчасному виявленні та ідентифікації корупційних ризиків та у запобіганні їх негативним наслідкам.

Зазначене обумовлює необхідність пошуку шляхів та обґрунтування відповідних рекомендацій щодо аналізу та виявлення корупційних ризиків за етапами воєнного конфлікту, а також дієвих механізмів попередження корупційних ризиків за етапами воєнного конфлікту. Це зумовлює потребу у відповідному науково-методичному апараті, зокрема методиці оцінювання ефективності підготовки та застосування військових формувань у воєнних конфліктах з врахуванням впливу на них корупційних загроз.

Як свідчать реальні розрахунки, комплексне впровадження рекомендацій дозволить підвищити ефективність підготовки та застосування військових формувань у воєнних конфліктах в середньому до 15% за рахунок зниження впливу на них корупційних загроз.

Снісар Олександр Миколайович
голова Антикорупційної
правозахисної ради

РОЛЬ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ПРОФІЛАКТИЦІ КОРУПЦІЙНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ У ДЕРЖАВНОМУ СЕКТОРІ. ПРОБЛЕМИ ЗДІЙСНЕННЯ ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ

У різних сферах державного та приватного сектору, на всіх його рівнях громадяни та державні службовці стикаються з корупційними проявами. Державна політика та громадська позиція спрямовані на знищення та протидію цього ганебного явища – корупції. У зв'язку із тим, що на даному етапі проведення реформ правоохоронної, судової системи держава не може забезпечити в повному обсязі здійснення заходів, спрямованих на протидію корупції, велика кількість громадських правозахисних організацій намагаються сприяти правоохоронним органам виявляти, запобігати правопорушенням, в тому числі у зазначеній сфері. Методи діяльності неурядових громадських організацій є різними, найпродуктивніші з них – робота з відкритими реєстрами, направлення запитів в рамках законів України «Про доступ до публічної інформації» та «Про інформацію», моніторинг розпорядження державним, комунальним майном та коштами, аналіз інформації, зазначеної в деклараціях осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування з урахуванням зазначених доходів та способу, рівня життя декларантів та подальшого публічного висвітлення в засобах масової інформації, у соціальних мережах інтернету результатів громадських розслідувань та виявлених фактів корупційних проявів. Громадські організації, у разі наявності в своєму складі (штаті) юристів, економістів, часто здійснюють свою діяльність не менш ефективно, ніж спеціалізовані правоохоронні органи.

У процесі зазначених методів роботи громадські активісти стикаються з низкою перешкод, а саме: відсутністю взагалі або наявністю неповної інформації у відкритих реєстрах, необхідністю здійснювати оплату послуг за отримання інформації (наприклад, державний реєстр прав власності), відмовою у наданні або наданні неповної, недостовірної інформації у відповідях на інформаційні запити, відсутністю реагування на звернення, заяви тощо. За порушення законодавства, що регулює право доступу до інформації, державні службовці можуть бути притягнуті до дисциплінарної, адміністративної та кримінальної відпо-

відальності. Така відповідальність передбачена нормами трудового, адміністративного та кримінального законодавства. До відповідальності можна притягнути посадовців шляхом направлення відповідного звернення на ім'я Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Але слід зазначити, що штатних працівників Уповноваженого не достатньо для своєчасного розгляду всіх звернень, у зв'язку із чим фактично відсутнє оперативне реагування на порушення прав громадян в питаннях доступу до публічної інформації. Реалізація вжитих заходів, спрямованих на притягнення винної особи до відповідальності та забезпечення надання запитуваної інформації, здійснюється в строк до трьох-чотирьох місяців.

Рівень довіри пересічних громадян до неурядових організацій в разі більший, ніж до державних спеціалізованих структур, що призводить до того, що інформація про корупційні прояви в державному секторі найчастіше повідомляється саме громадським організаціям. Неурядові організації є більш незалежними, ніж державні органи, мають можливість обирати методи роботи та напрями діяльності (суб'єкти, об'єкти), мають можливість залучати інші партнерські організації тощо.

Також сприяє очищенню органів влади від корупціонерів практика залучення представників громадськості до роботи атестаційних комісій, робочих груп, громадських рад, що утворюються органами виконавчої влади. Хоча в деяких випадках присутні і негативні випадки, адже не всі представники громадськості мають відповідні знання та досвід при вирішенні питань, покладених на зазначені комісії, робочі групи. Непоодинокими є випадки, коли державні службовці пропонували членам комісій, груп в особі представників неурядових організацій неправомірну фінансову винагороду за позитивні рішення, висновки, що безпосередньо стосуються держслужбовця. Більш того, наявними є випадки фінансування громадських організацій з боку політичних партій, окремих зацікавлених громадян, державних службовців з метою використання представників громадськості для досягнення своєї особистої мети або захисту особистих інтересів, бізнесу тощо.

Користь від громадських організацій в питаннях запобігання та протидії корупції переоцінити важко. На жаль, неурядовим організаціям не вистачає підтримки та допомоги з боку органів державної влади, більш того, окремі державні службовці намагаються заважати діяльності громадських активістів, здійснюють тиск, заважають впровадженню реформ тощо.

Демократичні реформи не можливі без забезпечення максимальної прозорості діяльності органів влади, і наша держава перебуває лише на

початковому етапі цих непростих та таких необхідних змін. Неможливо побороти корупцію, якщо громадяни не будуть мати можливості доступу до інформації, що стосується діяльності державних органів, не зможуть здійснювати контроль за діяльністю державних структур. Також потрібно забезпечити виконання норм законодавства в частині відповідальності за корупційні правопорушення. Наприклад, ст. 366-1 КК України (декларування недостовірної інформації) лише в поодиноких випадках застосовується в сукупності зі ст. 368-2 КК України (незаконне збагачення), хоча в більшості випадків державні службовці не можуть пояснити законність отримання грошових коштів, витрачених на незадеклароване рухоме, нерухоме майно, тощо. Для більшої ефективності необхідно розширити нормативну базу чинного законодавства в частині способів та методів взаємодії правоохоронних органів з представниками громадських організацій, забезпечити можливість громадянам брати безпосередню участь у заходах, спрямованих на протидію корупції, посилити відповідальність державних службовців за втручання в діяльність громадських об'єднань, ненадання інформації, необхідної для виконання цілей та завдань неурядових організацій, тощо. Лише об'єднавши зусилля державних органів з громадським сектором можливо протистояти корупційним проявам та у подальшому максимально знизити корупційні ризики.

Титаренко Олексій Олексійович
начальник відділу організації
наукової роботи Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

СТАН ПРОГРАМУВАННЯ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ (НА ПРИКЛАДІ ОКРЕМИХ ОБЛАСТЕЙ УКРАЇНИ)

Враховуючі сучасну оновлену стратегію розвитку України, забезпечення її національної безпеки, особливо значення набуває питання посилення державного впливу на протидію корупції у всіх сферах її прояву. Останнє, безумовно, пов'язано з реалізацією нової Антикорупційної стратегії на 2015-2017 рр. [1] та виконанням Державної програми

щодо реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційної стратегії) на 2015-2017 роки [2]. Важливого значення зазвичай набуває питання ефективної протидії корупційним проявам не тільки на державному рівні, а і на регіональному, що пов'язано з якістю програмного забезпечення даного правоохоронного напрямку відповідними державними органами. Практика реалізації регіональних антикорупційних програм минулих років показала наявність проблем в організації державного регулювання запобігання і протидії корупції.

Так, наприклад, за результатами проведеної І.О. Губаревою експертної оцінки якості 26 регіональних програм запобігання і протидії корупції, які розроблялися терміном до 2015 року, визначено, що п'ять з них не повинні були впроваджуватися, адже не відповідали цілям Державної програми запобігання і протидії корупції на 2011-2015 рр. [3], структурі і встановленим критеріям якості програм (цілісність, узгодженість, наукова обґрунтованість, практична реалізованість, фінансова забезпеченість тощо) та мали бути перероблені [4, с. 119]. Також зазначалось, що із загальної кількості обласних програм запобігання і протидії корупції, які підлягали експертному аналізу, лише шість відповідали чинному законодавству і мали високу вірогідність повної реалізації [4, с. 119]. Здебільшого в аналізованих регіональних антикорупційних програмах було виявлено незадовільну якість у структурному, змістовному плані, ресурсному забезпеченні, механізмах реалізації та контролю, що негативно впливає на результативність впровадження механізму запобігання і протидії корупції. На наш погляд, виявлені дослідницею системні прогалини при формуванні антикорупційних регіональних програм, чинних до 2015 р., мають місце і сьогодні в нових (оновлених) програмах, які розробляються державними органами на виконання нової Антикорупційної стратегії на 2015-2017 роки.

Дослідження чинних обласних антикорупційних програм свідчить, що не в усіх регіонах їх розроблено та затверджено. Так, наприклад, станом на червень 2016 р. відсутні розроблені та схвалені антикорупційні регіональні програми в таких областях як: Дніпропетровська, Львівська, Сумська, Тернопільська, Чернівецька, Чернігівська, Одеська, Хмельницька та Волинська. В цих областях процес формування та погодження проектів даних програмних документів ще триває. Проте наявність чинних антикорупційних програм в інших регіонах країни ще не є запорукою належної (якісної) реалізації положень Антикорупційної стратегії та Державної програми щодо реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні на 2015-2017 роки [1].

Вивчення Регіональної програми щодо запобігання і протидії корупції

на 2016-2017 роки, затвердженої розпорядженням голови Донецької обласної державної адміністрації, керівника Донецької обласної військово-цивільної адміністрації від 19.02.2016 № 112 [5], показало наявність в ній низки недоліків. Так, зокрема, в даному документі відсутні: заходи, спрямовані на реалізацію завдань зі створення ефективної системи протидії корупції в усіх сферах діяльності органів державної влади і органів місцевого самоврядування на всіх рівнях; заходи, спрямовані на подолання корупції в приватному секторі, забезпечення прозорості здійснення публічних закупівель (на виконання Закону України «Про публічні закупівлі» від 25.12.2015 № 922-VIII, Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції створення інтегрованої інформаційно-аналітичної системи «Прозорий бюджет»» від 11 лютого 2016 р. № 92-р); відсутні заходи, спрямовані на оцінку ефективності реалізації Антикорупційної стратегії на регіональному рівні, яка може полягати в проведенні: щорічних досліджень стану корупції в регіоні (шляхом статистичних спостережень та аналізу практики застосування антикорупційного законодавства), соціологічного опитування (встановлення за його результатами збільшення або зменшення частки населення, яка негативно ставиться до корупційних проявів; збільшення або зменшення частки населення, яке мало власний досвід корупційної поведінки; зростання або зменшення кількості громадян, готових повідомляти про факти корупційних проявів (викривачі), а також громадян, які заявили про факти корупції, що мали стосовно них місце, компетентним органам) тощо.

Вивчення положень Плану заходів із запобігання і протидії корупції у Рівненській області на 2016-2017 роки [6] показує, що даний документ є більш деталізований і здебільшого охоплює всі аспекти реалізації Державної програми щодо реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні на 2015-2017 роки (далі – План). Проте у частині «Запобігання корупції в сферах з підвищеним ризиком вчинення корупційних правопорушень» даного Плану визначені найбільш корупціогенними сферами лише заклади охорони здоров'я області та заклади освіти. Хоча аналіз статичних даних МВС України за 2015 рік та шести місяців 2016 року показує, що найбільш корупціогенними сферами є охорона довкілля, земельні відносини, бюджетна сфера, сфера охорони здоров'я, освіта, агропромисловий комплекс та транспорт. Тому, на нашу думку, є цілком виправданим передбачити в даному Плані заходи, спрямовані на зменшення рівня корупції й в інших сферах [7].

Найбільший інтерес представляє регіональна Програми щодо реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2016-2017 роки, затверджена рішенням Харківської

обласної ради від 29 жовтня 2015 року № 1332-VI, яка на відміну від інших програмних документів є більш цілісною, узгодженою, науково обґрунтованою, в ній чітко прослідковується визначення критеріїв ефективності реалізації програми та передбачено відповідне фінансування, чого, наприклад, не можна побачити в двох попередніх програмних документах [8].

Зовсім протилежна ситуація спостерігається в програмних документах з питань протидії корупції у Вінницькій та Закарпатській областях [9; 10]. Так в них нами виявлено певну неузгодженість з основними заходами, визначеними у Державній програмі щодо реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні на 2015-2017 роки, а саме: не визначено заходи, спрямовані на запобігання корупції в сферах з підвищеним ризиком вчинення корупційних правопорушень; переважають заходи, спрямовані на підвищення матеріально-технічного забезпечення окремих спеціальних суб'єктів протидії корупції (наприклад, закупівля техніки, спеціального обладнання для УСБ в Закарпатській області, тоді як інші спеціальні суб'єкти залишаються поза увагою) та ін.

В цілому все наведене показує, що у питанні програмування протидії корупції на регіональному рівні хоча і є певні зрушення, спрямовані на реалізації вимог нової Антикорупційної стратегії держави, проте залишаються певні недоліки, які мають системний характер, а саме:

- невідповідність достатньою мірою окремих регіональних програм з протидії корупції завданням загальнодержавної антикорупційної стратегії та державної антикорупційної програми;
- неузгоджений характер передбачених у регіональних антикорупційних програмних документах превентивних заходів між собою, відсутність належного наукового обґрунтування доцільності й ефективності їх застосування;
- практика на регіональному рівні несвоєчасного оновлення та формування програмних документів з протидії корупції;
- проблема належного фінансового забезпечення реалізації запланованих заходів в регіональних антикорупційних програмах.

Також слід зазначити, що в подальшому залишається важливим завданням й удосконалення теоретико-методичних засад державного регулювання протидії з корупцією на регіональному рівні, реалізація якої створить об'єктивні передумови формуванню сучасної та ефективної системи забезпечення національної безпеки України.

1. Закон України «Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки» від 14.10.2014 № 1699-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1699-18/page2>.

2. Постанова КМУ «Про затвердження Державної програми щодо реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційної стратегії) на 2015-2017 роки» від 29 квітня 2015 р. № 265 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/265-2015-p>.

3. Постанова КМУ «Про затвердження Державної програми запобігання і протидії корупції на 2011-2015 роки» від 28 листопада 2011 р. № 1240 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1240-2011-p>.

4. Губарева І. О. Оцінка якості державних програм запобігання і протидії корупції / І. О. Губарева // Проблеми економіки. – 2014. – № 1. – С. 117-122.

5. Регіональна програма щодо запобігання і протидії корупції на 2016-2017 роки, затверджена Розпорядженням Голови Донецької обласної державної адміністрації, Керівника Донецької обласної військово-цивільної адміністрації від 19.02.2016 № 112 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://donoda.gov.ua/?lang=ua&sec=02.08&iface=Public&cmd=showdoc&args=i45>.

6. Про затвердження плану заходів із запобігання і протидії корупції у Рівненській області на 2016-2017 роки, затверджена Розпорядження Голови обласної державної адміністрації від 29 лютого 2016 року № 96 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rv.gov.ua/sitewebmain/ua/catalog/6026.htm>.

7. Звіт про стан протидії корупції – за за 6 місяців 2016 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.mvs.gov.ua/ua/pages/274_Statistika.htm; Звіт про стан протидії корупції – за 12 місяців 2015 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.mvs.gov.ua/ua/pages/274_Statistika.htm.

8. Регіональна Програми щодо реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2016-2017 рр., затверджена рішенням Харківської обласної рад від 29 жовтня 2015 р. № 1332-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://kharkivoda.gov.ua/content/documents/771/77039/files.pdf>.

9. План заходів з виконання Державної програми щодо реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційної стратегії) на 2015-2017 роки, затверджений розпорядженням Голови Вінницької обласної державної адміністрації від 05 червня 2015 року № 338 [Електр. ресурс]. – Режим доступу : <http://www.vin.gov.ua/web/vinoda.nsf/Doc&PrFriendly=y&Click>.

10. Регіональна програма боротьби з контрабандою, організованою злочинністю та корупцією на 2016-2020 роки, схвалена розпорядженням Голови Закарпатської обласної державної адміністрації від 07.06.2016 № 281 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakarpat-rada.gov.ua/zakarpatski-oblasni-obrantsi-zatverdily-rehionalnu-prohramu-borotby-z-kontrabandoyu-orhanizovanoyu-zlochynnistyuu-ta-koruptsijeyu-na-2016-2020-roky>.

Титко Анна Василівна

науковий співробітник відділу
організації науково-дослідної
роботи Національної академії
внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ ВИМОГ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Стаття 172-6 «Порушення вимог фінансового контролю» належить до Глави 13-А «Адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією» Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП). Положення цієї норми стосуються порядку подачі декларації про майно, доходи, витрати та зобов'язання фінансового характеру та повідомлення про відкриття валютного рахунку чи суттєві зміни у майновому стані, а тому є одними з найбільш актуальних, оскільки на шляху лібералізації візового режиму на Україну покладено ряд завдань, що безпосередньо мають відношення до забезпечення функціонування прозорого механізму декларування майна.

Так, за правопорушення у фінансовій сфері у Російській Федерації в основному несуть відповідальність юридичні особи. У РФ існує норма, що має за основу ті ж положення, які існують у ст. 172-6 «Порушення вимог фінансового контролю» КУпАП. Так, ст. 15.5 КпАП РФ «Порушення строків подання податкової декларації» віднесена до глави 15 «Адміністративні правопорушення в галузі фінансів, податків і зборів, страхування, ринку цінних паперів», на відміну від ст. 172-6 КУпАП, що включена до Глави 13-А «Адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією» [1]. Норма РФ розглядає об'єктивну сторону як порушення встановлених законодавством про податки і збори термінів подання податкової декларації до податкового органу за місцем обліку. В той час як стаття 172-6 КУпАП має інакше бачення щодо об'єктивної сторони: неподання або несвоєчасне подання декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру; неповідомлення або несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента; подання завідомо недостовірних відомостей у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру.

У Кодексі Республіки Казахстан про адміністративні правопорушення існує ст. 206-2 під назвою “Порушення вимог фінансового контролю”, яка відноситься до глави 16 “Адміністративні правопорушення в галузі оподаткування”. Ця норма передбачає адміністративну відповідальність за умисне неподання або подання неповних, недостовірних декларацій та відомостей про доходи та майно, що є об’єктом оподаткування, особою, яка займає державну посаду, особою, звільненою з державної служби за негативними мотивами, а також чоловіком (дружиною) зазначених осіб у строки, встановлені законодавством Республіки Казахстан [2]. Порівнюючи зі статтею 172-6 КУпАП, слід зазначити, що об’єктивна сторона вітчизняної норми має три позиції, серед яких є і неповідомлення або ж несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунку в банку-нерезиденті, натомість у кодексі Республіки Казахстан існують дві статті, які урегульовують ці питання.

Як бачимо, в Республіці Казахстан об’єктом регулювання цих норм виступають відносини у галузі оподаткування, натомість в Україні, як ми вже неодноразово зазначали, їх віднесено до Глави 13-А “Адміністративні правопорушення, пов’язані з корупцією”. На відміну від статті 172-6 КУпАП, у нормі Республіки Казахстан чітко зазначається суб’єкт відповідальності – державний службовець, особа, яка раніше займала таку посаду, або ж чоловік/дружина такої особи. Ми розглядаємо порушення вимог фінансового контролю через призму вчинення цього діяння працівником органів внутрішніх справ, що прирівнюється до державного службовця. Як бачимо, порушення вимог фінансового контролю як самостійної норми, яка існує у вітчизняному законодавстві, існує лише в Республіці Казахстан, але без найменшого натяку на корупційну сторону у цієї норми. В першу чергу вона спрямована на регулювання суспільних відносин у сфері оподаткування, адже в цих правових положеннях йдеться про подання податкової звітності, що не стосується наявності ознак корупції. Адміністративним стягненням за порушення фінансового контролю в Республіці Казахстан виступає штраф у розмірі п’ятдесяти місячних розрахункових показників, а при вчиненні цього діяння повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення – штраф у розмірі двохсот місячних розрахункових показників.

У Кодексі Республіки Білорусь про адміністративні правопорушення закріплено статтю 13.4 “Порушення строку подання податкової декларації (розрахунку)”, яку розміщено в розділі про податкові правопорушення. Так, за порушення платником, податковим агентом, іншою зобов’язаною особою встановленого терміну подання до податкового органу податкової декларації (розрахунку) при простроченні не більше

трьох робочих днів накладають штраф у розмірі від двох десятих базової величини до двох базових.

У свою чергу, в статті 330-2 “Недотримання строків декларування доходів та майна чи особистих інтересів” Глави 16 «Адміністративні правопорушення, що стосуються діяльності органів публічної влади» Кодексу про правопорушення Республіки Молдова закріплено, що неподання декларації про доходи та майно чи декларації про особисті інтереси у встановлені законодавством терміни особами, зобов’язаними їх подавати, тягне за собою накладення штрафу в розмірі від 75 до 150 умовних одиниць [3].

У Кодексі Киргизької Республіки про адміністративну відповідальність, як і в попередніх кодексах країн СНД, порушення вимог фінансового контролю як окремої адміністративної норми не існує. Натомість стаття 351 декларує неподання єдиної податкової декларації та / або несплату податків у встановлені терміни [4]. В диспозиції статті значиться, що неподання єдиної податкової декларації та / або несплата податків у встановлені терміни тягне за собою накладення адміністративного штрафу на громадян – двадцять, на посадових осіб – п’ятдесят розрахункових показників.

У Кодексі Азербайджанської Республіки про адміністративні проступки, Главі 20 «Адміністративні проступки, що посягають на правила оплати податків, зборів, на правила у сфері фінансів та страхування», є ст. 244 «Ухилення від сплати податків», диспозиція якої декларує внесення свідомо недостовірних відомостей в декларації або бухгалтерські документи про доходи та видатки з метою ухилення від сплати податків, якщо сума ухилення незначна – тягне за собою накладення штрафу на фізичних осіб – в розмір від двадцяти до тридцяти п’яти, на посадових осіб – від п’ятдесяти до сімдесяти, на юридичних осіб – від двохсот до двохсот п’ятдесяти мінімальних розмірів оплати праці [5]. У Кодексі Азербайджанської Республіки про адміністративні проступки немає статті, в якій би було вказано правове регулювання фінансового контролю, проте диспозиція ст. 244 має схоже положення диспозиції щодо внесення недостовірних відомостей в податкову декларацію, а також ст. 247 в частині щодо своєчасності подання цієї декларації. Обидві ці статті належать до Глави, правове регулювання якої зосереджує свою увагу на правилах оподаткування, фінансів та страхування.

Кодекс Туркменістану про адміністративні правопорушення відносить статтю 300 про порушення строків подання податкових декларацій та звітів до сфери регулювання економічних відносин. Порушення встановлених податковим законодавством Туркменістану строків подання

податкових декларацій та звітів до органів державної податкової служби за місцем обліку передбачає накладення штрафу на фізичних осіб у розмірі до двох, на посадових осіб – до трьох розмірів базової величини [6].

Кодекс Республіки Узбекистан про адміністративну відповідальність регламентує норму ст. 174 “Ухилення від сплати податків або інших обов’язкових платежів”, в якій йдеться про умисне приховування (заниження) прибутку (доходу) або інших об’єктів оподаткування або інше умисне ухилення від сплати податків та інших обов’язкових платежів, що тягне за собою накладення штрафу на громадян від трьох до п’яти, а на посадових осіб – від п’яти до семи мінімальних розмірів заробітної плати [7].

У Кодексі Республіки Таджикистан про адміністративні правопорушення закріплено норму ст. 601 “Недотримання встановлених термінів надання декларацій і податкових звітів, що належить до Глави 33 “Адміністративні правопорушення в сфері податкового законодавства». В положеннях цієї статті йдеться про затримку протягом 10 робочих днів [8].

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення : прийнятий 07 груд. 1984 р. // Відомості Верховної Ради Української РСР. – 1984. – Додаток до № 51. – Ст. 1122.

2. Кодекс Республики Казахстан об административных правонарушениях : принят 5 июля 2014 г. № 235-V ЗРК ; по сост. на 02 августа 2015 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://base.spinform.ru/show_doc.fwx?rgn=68438.

3. Кодекс Республики Молдова о правонарушениях [Электронный ресурс] : принят 24 октября 2008 г. № 218-XVI ; по сост. на 31 июля 2015 г. // Официальный монитор Республики Молдова. – 2009. – № 3-6. – Ст. 15. – Режим доступа : <http://lex.justice.md/ru/330333>.

4. Кодекс Кыргызской Республики об административной ответственности : принят 4 августа 1998 г. № 114 // Ведомости Жогорку Кенеша Кыргызской Республики. – 1999. – № 2. – Ст. 77.

5. Кодекс Республики Азербайджан о правонарушениях [Электр. ресурс] : принят 24 октября 2008 г. № 218-XVI ; по сост. на 31 июля 2015 г. – Режим доступа : http://base.spinform.ru/show_doc.fwx?rgn=25958.

6. Кодекс Туркменистана об административных правонарушениях [Электронный ресурс] : принят 29 августа 2013 г. ; по сост. на 02 февраля 2015 г. / Законодательство стран СНГ. – Режим доступа : http://base.spinform.ru/show_doc.fwx?rgn=62468.

7. Кодекс Республики Узбекистан об административной ответственности : принят 22 сентября 1994 г. № 2015-XII ; по сост. на 04 декабря 2014 г. // Ведомости Верховного Совета Республики Узбекистан. – 1995. – № 3. – Ст. 6. – Режим доступа : http://online.zakon.kz/Document/?doc_id=30421092.

8. Кодекс Республики Таджикистан об административных правонарушениях [Электронный ресурс] : принят 31 декабря 2008 г. ; по сост. на 08 августа 2015 г. / Законодательство стран СНГ. – Режим доступа : http://online.zakon.kz/Document/?doc_id=30414710&doc_&sel_link.

Троцький Іван Володимирович
старший науковий співробітник наукового центру проблем запобігання корупції у секторі безпеки та оборони Національного університету оборони України імені Івана Черняховського

КОРУПЦІЙНІ РИЗИКИ ПІД ЧАС ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ ТА МІЖНАРОДНИХ ОПЕРАЦІЙ З ПІДТРИМАННЯ МИРУ І БЕЗПЕКИ

Корупція є основним джерелом соціальної нестабільності в усьому світі, не є винятком і наша держава. Офіційні документи міжнародної неурядової організації “Трансперенсі Інтернешнл” зазначають, що корупція може сприяти регіональному конфлікту і виступати основним джерелом нестабільності в країні. Показники індексів сприйняття корупції надають змогу чіткого відстеження зв’язку між корупцією, насильством і нестабільністю. Країни з найнижчим індексом сприйняття корупції “Трансперенсі Інтернешнл” є джерелом повстанських дій, екстремістської діяльності, інших загроз міжнародній безпеці. Тим не менш, незважаючи на значну кореляцію показників індексів із нестабільною соціально-політичною обстановкою у країнах світу, деструктивна роль корупції в міжнародній безпеці часто випускається з уваги і не отримує належної уваги з боку політиків.

Небезпека корупції як соціального явища полягає у тому, що вона:

- підриває авторитет держави на міжнародній арені;
- ускладнює відносини з іншими державами і всією міжнародною спільнотою;
- зменшує значення та вплив демократичних основ управління суспільством;
- порушує основні принципи функціонування держави (законності, верховенства права, рівності перед законом, соціальної справедливості, невідворотності покарання тощо);
- перешкоджає розвитку ринкових економічних відносин;
- сприяє криміналізації та тінізації економічних відносин, легалізації доходів, одержаних незаконним шляхом;

- нищить духовні, моральні та суспільні цінності.

У комплексі вищенаведені та інші фактори вказують на небезпеку корупції, свідчать про те, що вона є реальною загрозою національній безпеці та демократичному розвитку держави, оскільки негативно впливає на всі сторони суспільного життя. Країни, заражені хворобою корупції, відносяться до слабких та нестабільних і є потенційною мішенню для організованої злочинності, із високою вірогідністю виникнення військових конфліктів на їх території.

Слабким та недієздатним державам часто не вистачає багатьох елементів, які складають систему “надійного управління”, необхідного для запобігання корупції. ООН визначає управління як “надійне” в контексті існування системи підзвітності та прозорості, ефективної, справедливої діяльності у рамках закону. На жаль, корупція перешкоджає реалізації цих характеристик в недієздатних державах, що робить їх місцем для розгортання міжнародних операцій з підтримання миру та безпеки.

Разом з цим корупція може перешкоджати надходженню міжнародної донорської допомоги. Як правило, міжнародні місії інвестують значні кошти у відновлення інфраструктури та економічну розбудову недієздатної країни. Водночас, ця допомога може бути уразлива у зв’язку з діяльністю клептократів (бізнесменів при владі) на місцевому та національному рівні. Це викликає нестабільність та може значно пошкодити легітимності місії як у самій країні, так і з боку країн-донорів. Кошти також можуть надходити до ворожих сил, які перешкоджатимуть реалізації миротворчих завдань.

Корупція руйнує оперативну ефективність місії та довіру місцевого населення до миротворців. Позитивне сприйняття суспільством миротворчої операції має вирішальне значення для успіху місії, і дуже важливе для особового складу, який бере участь у міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки, уникати змов або входити в змову з корумпованими представниками влади. Це може включати, наприклад, укладання контрактів з корумпованими групами або окремими особами, незважаючи на корупцію серед колег або представників країн-контрибуторів миротворчої місії.

В Афганістані на замовлення Департаменту міжнародного розвитку Великої Британії у 2009 році перевірили різні гіпотези, чому чоловіки приєднувалися або підтримували радикальний ісламістський рух талібану. Дослідження показали, що у той час у більшості опитаних переважав релігійний чинник, головним чином це відбувалося тому, що заклики та-

лібів ґрунтувались на двох актуальних проблемах для місцевого населення: корупції у владі та присутності іноземних сил.

Міжнародна неурядова організація “Трансперенсі Інтернешнл” визначила 10 основних сфер прояву корупції у збройних конфліктах у нестабільних країнах: 1) кримінальні схеми опікування (політична корупція); 2) клановість (базується на етнічному, племінному або релігійному підтексті); 3) вибори (закулісні змови щодо розподілу впливу на різні сфери в обмін на підтримку олігархів); 4) організована злочинність (кримінальні та повстанські групи можуть перетворюватися одна на одну – в деяких країнах, таких як Колумбія та Ірак, повстанські групи займалися незаконною діяльністю, щоб фінансувати свої операції, які призначені для досягнення ідеологічних чи політичних цілей); 5) наркотики (виготовлення та розповсюдження); 6) контроль над розробленням родовищ природних ресурсів; 7) право власності на землю та експропріація; 8) перетин кордону (контрабанда); 9) неналежна реалізація міжнародної допомоги; 10) діяльність силових структур.

Корупцію часто зображують як ендемічний, а отже, неминучий аспект культурного простору. Її розглядають як проблему, але не як ключовий інгібітор стабільності. Але цей погляд не враховує руйнівного впливу, який корупція завдає галузі безпеки в цілому. Міжнародні місії мають більше шансів досягти успіху, якщо їх керівники зрозуміють, що корупція є основною причиною виникнення і розвитку збройних конфліктів.

1. Transparency International Україна. – 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ti-ukraine.org>.

2. Перший міжнародний антикорупційний тиждень 23-27 листопада 2015 р. : матеріали тез виступів та напрацювань // Науковий центр запобігання та протидії корупції Національного університету оборони України ім. І. Черняховського. – К., 2016. – 159 с.

3. Виховання доброчесності та боротьба з корупцією в оборонному секторі : зб. прикладів (компендіум) позитивного досвіду, Женевський Центр демократичного контролю над збройними силами / Тодор Тагарєв. – Женева, 2010. – 381 с.

4. Corruption Treats & International Missions (Practical guidance for leaders) / Mark Pyman. – London, 2014.

5. Corruption & peacekeeping “Strengthening peacekeeping and the United Nations” / Mark Pyman. – 2013.

6. NATO Joint Analysis and Lessons Learned Centre “Counter corruption and anti-corruption: Theory and practice from NATO operations”. – 2013.

7. NATO ISAF “ISAF Anti-Corruption Guidance”. – 2010.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ, ПРИЙНЯТІ З СІЧНЯ ПО ЧЕРВЕНЬ 2016 РОКУ

1. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо виконання рекомендацій, які містяться у шостій доповіді Європейської комісії про стан виконання Україною Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України, стосовно удосконалення засад діяльності Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів» від 18.02.2016 № 1021-VIII.

2. Закон України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо виконання рекомендацій, які містяться у шостій доповіді Європейської комісії про стан виконання Україною Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України, стосовно удосконалення процедури арешту майна та інституту спеціальної конфіскації» від 18.02.2016 № 1019-VIII

3. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей подання службовими особами декларацій про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру у 2016 році» від 15.03.2016 № 1022-VIII.

4. Постанова Кабінету Міністрів України «Про утворення Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів» від 24 лютого 2016 р. № 104.

5. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції створення інтегрованої інформаційно-аналітичної системи «Прозорий бюджет»» від 11 лютого 2016 р. № 92-р.

6. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції Державної цільової програми реформування та розвитку оборонно-промислового комплексу на період до 2020 року» від 20 січня 2016 р. № 19-р.

7. Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції «Про затвердження Переліку посад з високим та підвищеним рівнем корупційних ризиків» від 17.06.2016 № 2.

8. Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції «Про функціонування Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування» від 10.06.2016 № 3.

9. Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції «Про затвердження Порядку оформлення протоколів про адміністративні правопорушення та внесення приписів Національним агентством з питань запобігання корупції» від 09.06.2016 № 5.

Законопроекти з питань запобігання корупції, зареєстровані у Верховній Раді України з січня по липень 2016 року

1. Проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо вимог фінансового контролю з метою запобігання корупції № 3787 від 20.01.2016 (ініціатор – Парубій А.В.).

2. Проект Закону про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо запровадження механізму уникнення відповідальності особами, які підозрюються або обвинувачуються у вчиненні корупційних злочинів № 4013а від 15.07.2016 (ініціатор – Рабінович В.З.).

3. Проект Закону про внесення змін до статті 368-2 Кримінального кодексу України "Незаконне збагачення" щодо узгодження із Конвенцією ООН проти корупції та Конституцією України № 4025 від 04.02.2016 (ініціатор – Мельничук І.І.).

4. Проект Закону про внесення змін до Прикінцевих та перехідних положень Закону України "Про державну службу" (щодо запобігання корупції у судовій системі) від № 4076 від 16.02.2016 (Ініціатор – Ільюк А.О.).

5. Проект Закону про внесення змін до Закону України "Про Національне антикорупційне бюро України" (щодо уточнення окремих положень) від № 4262 від 17.03.2016 (ініціатор – Парубій А.В.).

6. Проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо запобігання корупції від № 4416 від 13.04.2016 (ініціатор – Співаковський О.В.).

7. Проект Закону про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо проведення досудового розслідування детективами Національного антикорупційного бюро України стосовно Президента України від № 4448 від 14.04.2016 (ініціатор – Мосійчук І.В.).

8. Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії корупції на ринку зерна від № 4454 від 15.04.2016 (ініціатор – Мушак О.П.).

9. Проект Закону про внесення змін до розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання і протидії політичній корупції" від № 4706 від 20.05.2016 (ініціатор – Зубач Л.Л.).

10. Проект Закону про внесення зміни до статті 263 Кримінального процесуального кодексу України щодо надання підрозділам Національного антикорупційного бюро України права на зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж від № 4721 від 25.05.2016 (ініціатор – Різаненко П.О.).

11. Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо діяльності Національного антикорупційного бюро України) від № 4812 від 14.06.2016 (ініціатор – Гопко Г.М.).

12. Проект Закону про внесення зміни до статті 25 Закону України "Про запобігання корупції" (щодо уточнення кола осіб, на яких не поширюється обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності) від № 4944 від 12.07.2016 (ініціатор – Бурбак М.Ю.).

ДОДАТКИ

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо виконання рекомендацій, які містяться у шостій доповіді Європейської комісії про стан виконання Україною Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України, стосовно удосконалення процедури арешту майна та інституту спеціальної конфіскації
(Відомості Верховної Ради (ВВР), 2016, № 11, ст.127)

Верховна Рада України **постановляє** :

I. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1. У Кримінальному кодексі України (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., № 25-26, ст. 131):

1) текст статті 96-¹ викласти в такій редакції:

"1. Спеціальна конфіскація полягає у примусовому безоплатному вилученні за рішенням суду у власність держави грошей, цінностей та іншого майна у випадках, визначених цим Кодексом, за умови вчинення умисного злочину або суспільно небезпечного діяння, що підпадає під ознаки діяння, передбаченого Особливою частиною цього Кодексу, за які передбачено основне покарання у виді позбавлення волі або штрафу понад три тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а так само передбаченою частиною першою статті 150, статтею 154, частинами другою і третьою статті 159-¹, частиною першою статті 190, статтею 192, частиною першою статей 204, 209-¹, 210, частинами першою і другою статей 212, 212-¹, частиною першою статей 222, 229, 239-¹, 239-², частиною другою статті 244, частиною першою статей 248, 249, частинами першою і другою статті 300, частиною першою статей 301, 302, 310, 311, 313, 318, 319, 362, статтею 363, частиною першою статей 363-¹, 364-¹, 365-² цього Кодексу.

2. Спеціальна конфіскація застосовується на підставі:

1) обвинувального вироку суду;

2) ухвали суду про звільнення особи від кримінальної відповідальності;

3) ухвали суду про застосування примусових заходів медичного характеру;

4) ухвали суду про застосування примусових заходів виховного характеру.

3. У випадках, коли об'єктом спеціальної конфіскації є майно, вилучене з цивільного обороту, вона може бути застосована на підставі:

1) ухвали суду про закриття кримінального провадження з інших підстав, аніж звільнення особи від кримінальної відповідальності;

2) ухвали суду, постановленої в порядку частини дев'ятої статті 100 Кримінального процесуального кодексу України, за клопотанням слідчого чи прокурора, якщо кримінальне провадження закривається ними";

2) у статті 96-²:

абзац перший частини четвертої викласти в такій редакції:

"4. Гроші, цінності, в тому числі кошти, що знаходяться на банківських рахунках чи на зберіганні у банках або інших фінансових установах, інше майно, зазначені в цій статті, підлягають спеціальній конфіскації у третьої особи, якщо вона набула таке майно від підозрюваного, обвинуваченого, особи, яка переслідується за вчинення суспільно небезпечного діяння у віці, з якого не настає кримінальна відповідальність, або в стані неосудності, чи іншої особи безоплатно, за ринкову ціну або за ціну вищу чи нижчу ринкової вартості, і знала або повинна була і могла знати, що таке майно відповідає будь-якій із ознак, зазначених у пунктах 1-4 частини першої цієї статті";

частину шосту виключити;

3) у статті 159-¹:

в абзаці другому частин другої і четвертої слова "та із спеціальною конфіскацією" виключити;

в абзаці другому частини третьої слова "із спеціальною конфіскацією" виключити;

4) у статті 176:

в абзаці другому частин першої і другої слова "з конфіскацією та знищенням всіх примірників творів, матеріальних носіїв комп'ютерних програм, баз даних, виконань, фонограм, відеограм, програм мовлення та знарядь і матеріалів, які спеціально використовувались для їх виготовлення" виключити;

в абзаці другому частини третьої слова "та з конфіскацією та знищенням всіх примірників творів, матеріальних носіїв комп'ютерних програм, баз даних, виконань, фонограм, відеограм, програм мовлення та знарядь і матеріалів, які спеціально використовувались для їх виготовлення" виключити;

5) у статті 177:

в абзаці другому частин першої і другої слова "з конфіскацією та знищенням відповідної продукції та знарядь і матеріалів, які спеціально використовувались для її виготовлення" виключити;

в абзаці другому частини третьої слова "та з конфіскацією та знищенням відповідної продукції та знарядь і матеріалів, які спеціально використовувались для її виготовлення" виключити;

6) у статті 203-¹:

в абзаці другому частини першої слова "із конфіскацією та знищенням дисків для лазерних систем зчитування, матриць, обладнання чи сировини для їх виробництва" виключити;

в абзаці другому частини другої слова "з конфіскацією та знищенням дисків для лазерних систем зчитування, матриць, обладнання чи сировини для їх виробництва" виключити;

7) в абзаці другому частин першої і другої статті 203-² слова "з конфіскацією грального обладнання" виключити;

8) у статті 204:

в абзаці другому частин першої і другої слова "з конфіскацією незаконно

виготовленої продукції та обладнання для її виготовлення" виключити;

в абзаці другому частини третьої слова "з вилученням та знищенням вироблених товарів та з конфіскацією обладнання для її виготовлення" виключити;

9) в абзаці другому частини другої статті 216 слова "з конфіскацією товарів, промаркованих підробленими марками чи голографічними захисними елементами" виключити;

10) у статті 229:

в абзаці другому частин першої і другої слова "з конфіскацією і знищенням відповідної продукції та знарядь і матеріалів, які спеціально використовувалися для її виготовлення" виключити;

в абзаці другому частини третьої слова "та з конфіскацією і знищенням відповідної продукції та знарядь і матеріалів, які спеціально використовувалися для її виготовлення" виключити;

11) в абзаці другому частин першої - третьої статей 239-¹ і 239-² слова "та з конфіскацією знарядь і засобів заволодіння" виключити;

12) в абзаці другому частин третьої і четвертої статті 240 слова "з конфіскацією незаконно добутого і знарядь видобування" виключити;

13) у статті 244:

в абзаці другому частини першої слова "з конфіскацією всіх знарядь, якими користувалася винувата особа для вчинення злочину або без такої" виключити;

в абзаці другому частини другої слова "з конфіскацією обладнання" виключити;

14) в абзаці другому статті 246 слова "з конфіскацією незаконно добутого" виключити;

15) в абзаці другому частин першої і другої статті 248 слова "з конфіскацією знарядь і засобів полювання та всього добутого" виключити;

16) в абзаці другому частин першої і другої статті 249 слова "з конфіскацією знарядь і засобів промислу та всього добутого" виключити;

17) у статті 300:

в абзаці другому частини першої слова "з конфіскацією творів, що пропагують культ насильства і жорстокості, расову, національну чи релігійну нетерпимість та дискримінацію, засобів їх виготовлення та розповсюдження" виключити;

в абзаці другому частини другої слова "з конфіскацією кіно- та відеопродукції, що пропагує культ насильства і жорстокості, расову, національну та релігійну нетерпимість та дискримінацію, засобів її виготовлення і демонстрування" виключити;

в абзаці другому частини третьої слова "та з конфіскацією творів, кіно- та відеопродукції, що пропагують культ насильства і жорстокості, расову, національну чи релігійну нетерпимість та дискримінацію, засобів їх виготовлення і демонстрування" виключити;

18) у статті 321-¹:

в абзаці другому частини першої слова "з конфіскацією фальсифікованих лікарських засобів, сировини та обладнання для їх виготовлення" виключити;

в абзаці другому частин другої і третьої слова "фальсифікованих лікарських засобів, сировини, обладнання для їх виготовлення та" виключити;

19) у статті 332:

в абзаці другому частини першої слова "з конфіскацією транспортних засобів або інших засобів вчинення злочину" виключити;

в абзаці другому частини другої слова "з конфіскацією транспортних засобів або інших засобів вчинення злочину" та "або без такої" виключити;

в абзаці другому частини третьої слова "з конфіскацією транспортних засобів або інших засобів вчинення злочину та" виключити;

20) у статті 332-¹:

в абзаці другому частини першої слова "з конфіскацією транспортних засобів" виключити;

в абзаці другому частин другої і третьої слова "та з конфіскацією транспортних засобів" виключити;

21) в абзаці другому статті 334 слова "із конфіскацією повітряного судна" виключити;

22) в абзаці другому частин першої - третьої статті 369-³ слова "із спеціальною конфіскацією" виключити.

2. У Кримінальному процесуальному кодексі України (Відомості Верховної Ради України, 2013 р., №№ 9-13, ст. 88):

1) пункти 25 та 26 частини першої статті 3 викласти в такій редакції:

"25) учасники кримінального провадження - сторони кримінального провадження, потерпілий, його представник та законний представник, цивільний позивач, його представник та законний представник, цивільний відповідач та його представник, представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, третя особа, щодо майна якої вирішується питання про арешт, особа, стосовно якої розглядається питання про видачу в іноземну державу (екстрадицію), заявник, свідок та його адвокат, понятий, заставаодавець, перекладач, експерт, спеціаліст, секретар судового засідання, судовий розпорядник;

26) учасники судового провадження - сторони кримінального провадження, потерпілий, його представник та законний представник, цивільний позивач, його представник та законний представник, цивільний відповідач та його представник, представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, третя особа, щодо майна якої вирішується питання про арешт, а також інші особи, за клопотанням або скаргою яких у випадках, передбачених цим Кодексом, здійснюється судове провадження";

2) частину четверту статті 20 викласти в такій редакції:

"4. Участь у кримінальному провадженні захисника підозрюваного, об-

винуваченого, представника потерпілого, представника третьої особи, щодо майна якої вирішується питання про арешт, не звужує процесуальних прав підозрюваного, обвинуваченого, потерпілого, третьої особи, щодо майна якого вирішується питання про арешт";

3) доповнити статтею 64-² такого змісту:

"Стаття 64-². Третя особа, щодо майна якої вирішується питання про арешт

1. Третьою особою, щодо майна якої вирішується питання про арешт, може бути будь-яка фізична або юридична особи.

2. Третьою особою, щодо майна якої вирішується питання про арешт, виникають з моменту звернення прокурора до суду із клопотанням про арешт майна.

3. Третя особа, щодо майна якої вирішується питання про арешт, має права та обов'язки, передбачені цим Кодексом для підозрюваного, обвинуваченого, в частині, що стосуються арешту майна. Третя особа, щодо майна якої вирішується питання про арешт, повідомляється про прийняті процесуальні рішення в кримінальному провадженні, що стосуються арешту майна, та отримує їх копії у випадках та в порядку, встановлених цим Кодексом.

4. Представником третьої особи, щодо майна якої вирішується питання про арешт, може бути:

особа, яка у кримінальному провадженні має право бути захисником;

керівник чи інша особа, уповноважена законом або установчими документами, працівник юридичної особи за довіреністю - у випадку, якщо власником майна, щодо якого здійснюється арешт, є юридична особа.

5. Повноваження представника третьої особи, щодо майна якої вирішується питання про арешт, на участь у кримінальному провадженні підтверджуються:

1) документами, передбаченими статтею 50 цього Кодексу, - якщо представником третьої особи, щодо майна якої вирішується питання про арешт, є особа, яка має право бути захисником у кримінальному провадженні;

2) копією установчих документів юридичної особи - якщо представником третьої особи, щодо майна якої вирішується питання про арешт, є керівник юридичної особи чи інша уповноважена законом або установчими документами особа;

3) довіреністю - якщо представником третьої особи, щодо майна якої вирішується питання про арешт, є працівник юридичної особи, яка є власником майна, щодо якого здійснюється процедура спеціальної конфіскації.

6. Представник третьої особи, щодо майна якої вирішується питання про арешт, користується процесуальними правами третьої особи, щодо майна якої вирішується питання про арешт, інтереси якої він представляє.

7. Третя особа, щодо майна якої вирішується питання про арешт, та його представник зобов'язані:

1) прибувати за викликом до прокурора, суду, а в разі неможливості сво-

єчасного прибуття - завчасно повідомити про це, а також про причини неможливості прибуття;

2) не перешкоджати встановленню обставин вчинення кримінального правопорушення;

3) не розголошувати без дозволу прокурора, суду відомості, які стали їм відомі у зв'язку з участю у кримінальному провадженні і які становлять охоронювану законом таємницю";

4) текст статті 170 викласти в такій редакції:

"1. Арештом майна є тимчасове, до скасування у встановленому цим Кодексом порядку, позбавлення за ухвалою слідчого судді або суду права на відчуження, розпорядження та/або користування майном, щодо якого існує сукупність підстав чи розумних підозр вважати, що воно є доказом злочину, підлягає спеціальній конфіскації у підозрюваного, обвинуваченого, засудженого, третіх осіб, конфіскації у юридичної особи, для забезпечення цивільного позову, стягнення з юридичної особи отриманої неправомірної вигоди, можливої конфіскації майна. Арешт майна скасовується у встановленому цим Кодексом порядку.

Завданням арешту майна є запобігання можливості його приховування, пошкодження, псування, зникнення, втрати, знищення, використання, перетворення, пересування, передачі, відчуження. Слідчий, прокурор повинні вжити необхідних заходів з метою виявлення та розшуку майна, на яке може бути накладено арешт у кримінальному провадженні, зокрема шляхом витребування необхідної інформації у Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, інших державних органів та органів місцевого самоврядування, фізичних і юридичних осіб.

2. Арешт майна допускається з метою забезпечення:

1) збереження речових доказів;

2) спеціальної конфіскації;

3) конфіскації майна як виду покарання або заходу кримінально-правового характеру щодо юридичної особи;

4) відшкодування шкоди, завданої внаслідок кримінального правопорушення (цивільний позов), чи стягнення з юридичної особи отриманої неправомірної вигоди.

3. У випадку, передбаченому пунктом 1 частини другої цієї статті, арешт накладається на майно будь-якої фізичної або юридичної особи за наявності достатніх підстав вважати, що воно відповідає критеріям, зазначеним у статті 98 цього Кодексу.

4. У випадку, передбаченому пунктом 2 частини другої цієї статті, арешт накладається на майно підозрюваного, обвинуваченого, засудженого або третьої особи за наявності достатніх підстав вважати, що воно підлягатиме спеціальній конфіскації у випадках, передбачених Кримінальним кодексом України.

Арешт накладається на майно третьої особи, якщо вона набула його безоплатно або за вищу або нижчу ринкової вартості і знала чи повинна була знати, що таке майно відповідає будь-якій із ознак, зазначених у пунктах 1-4 частини першої статті 96-² Кримінального кодексу України.

5. У випадку, передбаченому пунктом 3 частини другої цієї статті, арешт накладається на майно підозрюваного, обвинуваченого, засудженого або юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, за наявності достатніх підстав вважати, що суд у випадках, передбачених Кримінальним кодексом України, може призначити покарання у виді конфіскації майна або застосувати до юридичної особи захід кримінально-правового характеру у виді конфіскації майна.

6. У випадку, передбаченому пунктом 4 частини другої цієї статті, арешт накладається на майно підозрюваного, обвинуваченого, засудженого, фізичної чи юридичної особи, яка в силу закону несе цивільну відповідальність за шкоду, завдану діями (бездіяльністю) підозрюваного, обвинуваченого, засудженого або неосудної особи, яка вчинила суспільно небезпечне діяння, а також юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, за наявності обґрунтованого розміру цивільного позову у кримінальному провадженні, а так само обґрунтованого розміру неправомірної вигоди, яка отримана юридичною особою, щодо якої здійснюється провадження.

У разі задоволення цивільного позову або стягнення з юридичної особи розміру отриманої неправомірної вигоди суд за клопотанням прокурора, цивільного позивача може вирішити питання про арешт майна для забезпечення цивільного позову або стягнення з юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, доведеного розміру отриманої неправомірної вигоди до набрання судовим рішенням законної сили, якщо таких заходів не було вжито раніше.

7. Арешт може бути накладений на майно, на яке раніше накладено арешт відповідно до інших актів законодавства. У такому разі виконанню підлягає ухвала слідчого судді, суду про накладення арешту на майно відповідно до правил цього Кодексу.

8. Вартість майна, яке належить арештувати з метою забезпечення цивільного позову або стягнення отриманої неправомірної вигоди, повинна бути співмірною розміру шкоди, завданої кримінальним правопорушенням або зазначеної у цивільному позові, розміру неправомірної вигоди, яка отримана юридичною особою.

9. У невідкладних випадках і виключно з метою збереження речових доказів або забезпечення можливої конфіскації чи спеціальної конфіскації майна у кримінальному провадженні щодо тяжкого чи особливо тяжкого злочину за рішенням Директора Національного антикорупційного бюро України (або його заступника), погодженим прокурором, може бути накладено попередній арешт на майно або кошти на рахунках фізичних або юридичних осіб у фінансових установах. Такі заходи застосовуються строком до 48 годин.

Невідкладно після прийняття такого рішення, але не пізніше ніж протягом 24 годин, прокурор звертається до слідчого судді із клопотанням про арешт майна.

Якщо у визначений цією частиною строк прокурор не звернувся до слідчого судді із клопотанням про арешт майна або якщо в задоволенні такого клопотання було відмовлено, попередній арешт на майно або кошти вважається скасованим, а вилучене майно або кошти негайно повертаються особі.

10. Арешт може бути накладений у встановленому цим Кодексом порядку на рухоме чи нерухоме майно, гроші у будь-якій валюті готівкою або у безготівковій формі, в тому числі кошти та цінності, що знаходяться на банківських рахунках чи на зберіганні у банках або інших фінансових установах, видаткові операції, цінні папери, майнові, корпоративні права, щодо яких ухвалою чи рішенням слідчого судді, суду визначено необхідність арешту майна.

Не може бути арештовано майно, якщо воно перебуває у власності добросовісного набувача, крім арешту майна з метою забезпечення збереження речових доказів.

11. Заборона або обмеження користування, розпорядження майном можуть бути застосовані лише у разі, коли існують обставини, які підтверджують, що їх незастосування призведе до приховування, пошкодження, псування, зникнення, втрати, знищення, використання, перетворення, пересування, передачі майна.

12. Заборона використання житлового приміщення особам, які на законних підставах проживають у такому житловому приміщенні, не допускається";

5) у статті 171:

у пункті 4 частини другої слово "четвертої" замінити словом "шостої";

в абзаці другому частини п'ятої слова "наступного дня" замінити цифрами і словом "48 годин";

6) у частині другій статті 173:

у пункті 2 слова і цифри "або застосування щодо нього спеціальної конфіскації (у разі арешту майна з підстав, передбачених пунктом 1 частини другої статті 170 цього Кодексу)" замінити словами і цифрами "(якщо арешт майна накладається у випадку, передбаченому пунктом 1 частини другої статті 170 цього Кодексу)";

у пункті 3 слова і цифри "у разі арешту майна з підстав, передбачених пунктами 2, 3" замінити словами і цифрами "якщо арешт майна накладається у випадках, передбачених пунктами 3, 4";

доповнити пунктом 3-¹ такого змісту:

"3-¹) можливість спеціальної конфіскації майна (якщо арешт майна накладається у випадку, передбаченому пунктом 2 частини другої статті 170 цього Кодексу)";

пункт 4 доповнити словами і цифрами "(якщо арешт майна накладається у випадку, передбаченому пунктом 4 частини другої статті 170 цього Кодек-

су)";

7) частину першу статті 393 доповнити пунктом 9-² такого змісту:

"9-²) фізична або юридична особа - у частині, що стосується її інтересів під час вирішення питання про долю речових доказів, документів, які були надані суду; третя особа - у частині, що стосується її інтересів під час вирішення питання про спеціальну конфіскацію".

II. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

Президент України
м. Київ

18 лютого 2016 року
№ 1019-VIII

П.ПОРОШЕНКО

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей подання службовими особами декларацій про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру у 2016 році
(Відомості Верховної Ради (ВВР), 2016, № 13, ст.146)

Верховна Рада України постановляє:

I. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1. У статті 172-⁶ Кодексу України про адміністративні правопорушення (Відомості Верховної Ради УРСР, 1984 р., додаток до № 51, ст. 1122):

абзац перший частини першої після слів "Несвоєчасне подання" доповнити словами "без поважних причин";

доповнити частиною четвертою такого змісту:

"Подання завідомо недостовірних відомостей у декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, -

тягне за собою накладення штрафу від однієї тисячі до двох тисяч п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян";

примітку доповнити абзацом другим такого змісту:

"Відповідальність за цією статтею за подання завідомо недостовірних відомостей у декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, стосовно майна або іншого об'єкта декларування, що має вартість, настає у випадку, якщо такі відомості відрізняються від достовірних на суму від 100 до 250 мінімальних заробітних плат".

2. У статті 366-¹ Кримінального кодексу України (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., № 25-26, ст. 131):

абзац другий викласти в такій редакції:

"караються штрафом від двох тисяч п'ятисот до трьох тисяч неоподат-

ковуваних мінімумів доходів громадян або громадськими роботами на строк від ста п'ятдесяти до двохсот сорока годин, або позбавленням волі на строк до двох років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років";

примітку доповнити абзацом другим такого змісту:

"Відповідальність за цією статтею за подання суб'єктом декларування завідомо недостовірних відомостей у декларації стосовно майна або іншого об'єкта декларування, що має вартість, настає у випадку, якщо такі відомості відрізняються від достовірних на суму понад 250 мінімальних заробітних плат".

3. У Законі України "Про запобігання корупції" (Відомості Верховної Ради України, 2014 р., № 49, ст. 2056 із наступними змінами):

1) частину четверту статті 45 викласти в такій редакції:

"4. Упродовж семи днів після подання декларації суб'єкт декларування має право подати виправлену декларацію.

У разі притягнення суб'єкта декларування до відповідальності за неподання, несвоєчасне подання декларації або в разі виявлення у ній недостовірних відомостей суб'єкт декларування зобов'язаний подати відповідну декларацію з достовірними відомостями";

2) у частині першій статті 46:

у пункті 1 слова "місце реєстрації та фактичного проживання" замінити словами "зареєстроване місце проживання, а також місце фактичного проживання або поштову адресу, на яку суб'єкту декларування Національним агентством може бути надіслано кореспонденцію";

у пункті 3:

в абзаці першому слова "цінне рухоме майно, вартість якого перевищує 50 мінімальних заробітних плат" замінити словами "цінне рухоме майно, вартість якого перевищує 100 мінімальних заробітних плат";

доповнити абзацом п'ятим такого змісту:

"Примітка. Декларування цінного рухомого майна, зазначеного у цьому пункті (крім транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів), права на яке набуті до подання суб'єктом декларування першої декларації відповідно до вимог цього Закону, здійснюється з обов'язковим зазначенням інформації про набуття такого майна до початку періоду здійснення діяльності із виконання функцій держави або місцевого самоврядування або у такий період. При цьому зазначення даних щодо його вартості та дати набуття у власність, володіння або користування не є обов'язковим";

абзац другий пункту 10 викласти в такій редакції:

"Такі відомості зазначаються у разі, якщо розмір відповідного видатку перевищує 50 мінімальних заробітних плат, встановлених на 1 січня звітного року; до таких відомостей включаються дані про вид правочину, його предмет. На письмовий запит Національного агентства суб'єкт декларування надає інформацію щодо найменування контрагента";

3) у статті 49:

частину першу виключити;

частину другу викласти в такій редакції:

"2. Державні органи, органи влади Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування, а також юридичні особи публічного права зобов'язані перевіряти факт подання суб'єктами декларування, які в них працюють (працювали), відповідно до цього Закону декларацій та повідомляти Національне агентство про випадки неподання чи несвоєчасного подання таких декларацій у визначеному ним порядку";

4) у частині першій статті 50:

абзац перший викласти в такій редакції:

"1. Повна перевірка декларації полягає у з'ясуванні достовірності задекларованих відомостей, точності оцінки задекларованих активів, перевірки на наявність конфлікту інтересів та ознак незаконного збагачення і може здійснюватися у період здійснення суб'єктом декларування діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, а також протягом трьох років після припинення такої діяльності";

в абзаці четвертому слово "шостою" замінити словом "сьомою";

доповнити абзацом п'ятим такого змісту:

"Національне агентство проводить перевірку декларації на підставі інформації, отриманої від фізичних та юридичних осіб, із засобів масової інформації та інших джерел, про можливе відображення у декларації недостовірних відомостей";

5) у пункті 2 розділу XIII "Прикінцеві положення":

в абзаці другому слова і цифри "але не раніше 1 січня 2017 року" виключити;

доповнити абзацом третім такого змісту:

"У 2016 році службові особи, які на день початку роботи зазначеної системи займають згідно зі статтею 50 цього Закону відповідальне та особливо відповідальне становище, зобов'язані подати щорічні декларації за минулий рік у порядку, встановленому цим Законом, протягом 60 календарних днів після початку роботи системи".

II. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

Президент України

м. Київ

15 березня 2016 року

№ 1022-VIII

П.ПОРОШЕНКО

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
РОЗПОРЯДЖЕННЯ
від 11 травня 2016 р. № 351-р
Київ

Про участь делегації Уряду України в Антикорупційному саміті

1. Утворити делегацію Уряду України для участі в Антикорупційному саміті, який відбудеться 12 травня 2016 р. в м. Лондоні, у складі згідно з додатком 1.

2. Затвердити директиви делегації Уряду України для участі в Антикорупційному саміті, який відбудеться 12 травня 2016 р. в м. Лондоні, що додаються.

3. Схвалити зобов'язання за результатами Антикорупційного саміту згідно з додатком 2.

4. Уповноважити главу делегації Міністра юстиції Петренка П.Д. підтримати Комюніке Лондонського антикорупційного саміту, який відбудеться 12 травня 2016 р., Глобальну декларацію проти корупції та взяти від імені України зобов'язання за результатами Антикорупційного саміту, схвалені цим розпорядженням.

Прем'єр-міністр
України
Інд. 54

В. ГРОЙСМАН

Додаток 1
до розпорядження Кабінету Міністрів
України
від 11 травня 2016 р. № 351-р

СКЛАД

делегації Уряду України для участі в Антикорупційному саміті, який відбудеться 12 травня 2016 р. в м. Лондоні

ПЕТРЕНКО Павло Дмитрович	- Міністр юстиції, глава делегації
НАСІРОВ Роман Михайлович	- Голова Державної фіскальної служби
ПЕТУХОВ Сергій Ігорович	- заступник Міністра юстиції з питань європейської інтеграції
РЯБОШАПКА Руслан Георгійович	- член Національного агентства з питань запобігання корупції (за згодою)

ЗАТВЕРДЖЕНО
розпорядженням
Кабінету Міністрів України
від 11 травня 2016 р. № 351-р

ДИРЕКТИВИ

делегації Уряду України для участі в Антикоруупційному саміті, який відбудеться 12 травня 2016 р. в м. Лондоні

1. Основні завдання делегації Уряду України, включаючи кінцеву мету участі у заході

Взяти участь в Антикоруупційному саміті, який відбудеться 12 травня 2016 р. в м. Лондоні (Велика Британія).

Під час участі у зазначеному заході дотримуватися Конституції та законів України, актів Президента України, постанов Верховної Ради України, актів Кабінету Міністрів України, основних напрямів зовнішньої політики України, міжнародних договорів України та цих директив.

Запобігати, не допускати та блокувати можливі кроки, спрямовані на легітимізацію анексії Російською Федерацією Автономної Республіки Крим та прийняття рішень, що можуть інтерпретуватися як пряме або непряме визнання будь-якої зміни статусу Автономної Республіки Крим. Враховувати та у разі потреби активно використовувати відповідні положення резолюції Генеральної Асамблеї ООН від 27 березня 2014 р. “Територіальна цілісність України” (A/Res/68/262).

2. Окремі доручення главі делегації Уряду України та у разі потреби кожному члену делегації

Взяти участь у засіданнях секцій:

викриття корупції;

боротьба з корупцією;

очищення від корупції;

профілактика та протидія корупції (майбутні кроки).

Під час участі у засіданнях секцій підкреслити, що корупція є причиною багатьох світових проблем, яка руйнує довіру суспільства до уряду, підриває верховенство права, а також призводить до виникнення політичних і економічних конфліктів.

Боротьба з корупцією є життєво важливою для підтримки економічної стабільності та зростання, забезпечення безпеки, захисту прав людини, зниження рівня бідності, збереження довкілля для майбутніх поколінь, а також для протидії масштабній організованій злочинності.

Поінформувати учасників заходу, що Україною робляться послідовні кроки у сфері боротьби з корупцією, запобігання та викорінення корупції, яка є одним із найсерйозніших внутрішніх ворогів у надзвичайно складний для України час.

Зазначити, що на сьогодні вже зроблено ряд важливих законодавчих і практичних кроків та продовжується впровадження відповідних ініціатив.

Відзначити прийняття у 2014 році важливого законодавчого акта, яким визначено вектори для створення ефективної загальнодержавної системи запобігання і протидії корупції, - Закону України “Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки” та затвердження Урядом України Державної програми щодо реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційної стратегії) на 2015-2017 роки (постанова Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 265).

Першочерговими цілями реалізації антикорупційної реформи є інституційне забезпечення закладених в Антикорупційній стратегії шляхів подолання корупції - створення та належне функціонування правоохоронного та превентивного органів - Національного антикорупційного бюро України та Національного агентства з питань запобігання корупції. У цьому контексті наголосити про прийняття таких важливих Законів України, як “Про Національне антикорупційне бюро України”, яким визначено правові засади організації та діяльності спеціалізованого правоохоронного антикорупційного органу, - Національного антикорупційного бюро України, “Про запобігання корупції”, який спрямований на комплексне реформування системи запобігання корупції відповідно до міжнародних стандартів та на основі кращої практики іноземних держав і яким передбачено, зокрема, утворення окремого незалежного превентивного антикорупційного органу - Національного агентства з питань запобігання корупції (центрального органу виконавчої влади із спеціальним статусом), на яке покладатимуться завдання з координації розроблення та виконання державними органами відомчих антикорупційних програм, забезпечення дотримання публічними службовцями законодавства щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, правил етичної поведінки, здійснення щодо них заходів фінансового контролю тощо, “Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів”, який готувався за участю експертів Організації економічного співробітництва та розвитку та Департаменту юстиції США.

Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, уповноважене здійснювати розшук та забезпечувати управління активами. Зазначене Агентство стане контактним центром для співпраці як з мережами, такими як проект Європолу щодо обміну інформації з метою пошуку та конфіскації активів, одержаних злочинним шляхом (CARIN), так і безпосередньо з аналогічними офісами, які діють у більшості країн Європейського Союзу.

Відзначити, що Українська Сторона продовжує робити подальші послідовні кроки у сфері боротьби з корупцією, протидії та запобігання корупції.

3. Позиція Української Сторони з кожного питання порядку денного та

щодо можливих варіантів розвитку переговорного процесу

Підтримати в цілому Комюніке Лондонського антикорупційного саміту та Глобальну декларацію проти корупції, відзначивши, що реалізація деяких з його положень можлива протягом певного періоду часу, необхідного для імплементації, зокрема блоку 15 щодо наявності необхідних законів для викриття і покарання корупціонерів, в тому числі щодо криміналізації підкупу іноземних посадових осіб і встановлення відповідальності юридичних осіб, на основі механізмів Антикорупційної конвенції Організації економічного співробітництва. Проголосити зобов'язання Української Сторони за результатами участі в Антикорупційному саміті в контексті Комюніке Лондонського антикорупційного саміту та Глобальної декларації проти корупції.

Додаток 2
до розпорядження Кабінету Міністрів
України
від 11 травня 2016 р. № 351-р

ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

за результатами Антикорупційного саміту

Україна підтримує та збирається здійснити більшість заходів Антикорупційного саміту, беручи на себе зобов'язання бути повноправним партнером у глобальній боротьбі з корупцією. Зазначені дії вже є частиною існуючих програм фінансування України МВФ та іншими міжнародними фінансовими донорами. Україна підтверджує свій твердий намір продовжити виконання усіх цих зобов'язань, у тому числі щодо першочергового реформування системи державного управління та державних підприємств. Незважаючи на безпрецедентні проблеми, Уряд України досяг значного прогресу в реалізації заходів щодо боротьби з корупцією, зробивши Україну однією з перших держав світу, в якій створено реєстр кінцевих бенефіціарів, утворивши нові органи з питань боротьби з корупцією і зробивши конкретні кроки щодо запровадження прозорості відкритих даних у сфері державних закупівель та державного бюджету.

На Антикорупційному саміті Україна, ґрунтуючись на своїх існуючих зобов'язаннях і докладаючи усіх зусиль, допомагатиме міжнародному співтовариству у боротьбі з корупцією шляхом вжиття додаткових заходів щодо:

1) викриття корупції шляхом:

введення в дію механізмів перевірки достовірності інформації про кінцевих бенефіціарів, яка подається компаніями, і забезпечення дотримання зобов'язань подавати таку інформацію до червня 2017 р.;

імплементації світових стандартів з протидії відмиванню доходів та фінансуванню тероризму і розповсюдженню зброї масового знищення, а також інших міжнародних механізмів, таких як рекомендації Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF) та Директива ЄС

2015/849 від 20 травня 2015 р., до кінця 2017 року;

виконання двосторонніх угод, які забезпечуватимуть надання правоохоронним органам та підрозділам фінансової розвідки однієї країни-партнера повного ефективного доступу до інформації про кінцевих бенефіціарів компаній, зареєстрованих на території іншої країни-партнера;

запобігання і викриття неправомірного використання державних коштів, продовження здійснення державних закупівель за допомогою електронних платформ, відкритих за замовчуванням для всіх, і обміну досвідом в рамках участі разом з Мексикою та іншими державами в міжнародній “Договірній групі”;

2) покарання корупціонерів і підтримки тих, хто постраждав від проявів корупції, шляхом:

забезпечення уникнення безкарності, створення умов для усіх органів з питань боротьби з корупцією, у тому числі Національного агентства з питань запобігання корупції, Національного антикорупційного бюро України, Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, Державного бюро розслідувань бути незалежними, дієздатними, забезпеченими ресурсами з наданням їм повної підтримки і сприяння з боку всіх гілок влади і правоохоронних органів для виконання ними своєї ролі;

здійснення подальших кроків для вдосконалення законодавства з повернення активів, зокрема через імплементацію Директиви ЄС 2014/42, започаткування роботи Національного агентства з виявлення, відслідковування та управління доходів від корупції та інших злочинів до 2017 року і взяття разом з іншими Сторонами участі у Міжнародному форумі з повернення активів у 2017 році;

запобігання участі корумпованих учасників торгів і тих, хто намагається приховати своїх кінцевих бенефіціарів від доступу до державних контрактів і закупівель, створення доступних центральних баз даних та інших шляхів обміну інформацією про корумпованих учасників торгів на міжнародному рівні;

підтримки створення Міжнародного координаційного антикорупційного правоохоронного центру та висловлення готовності співпрацювати з ним;

3) знищення корупційних звичок, де б вони не існували, шляхом:

зменшення можливостей для корупціонерів в установах шляхом проведення фундаментальної реформи Генеральної прокуратури України, в тому числі обравши Генерального прокурора України, який заслуговує на довіру, та розробивши масштабну програму майбутньої судової реформи;

підвищення прозорості, створивши у серпні 2016 р. український реєстр майна (доходів) державних службовців;

співпраці з іншими державами, міжнародними організаціями та громадськістю з метою реалізації положень Конвенції ООН проти корупції, Конвенції по боротьбі з хабарництвом Організації економічного співробітництва та розвитку, розвитку співробітництва фахівців з доброчесності в органах вла-

ди, особливо важливих для України, зокрема в бухгалтерській справі і державній фіскальній службі, а також у разі потреби в інших сферах.

Україна зобов'язується включити ці зобов'язання і конкретні результати Антикорупційного саміту під час реалізації нової Антикорупційної стратегії та плану дій, які будуть прийняті у 2017 році.

**НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО
З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ
РІШЕННЯ**

17.06.2016 № 2

**Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
19 липня 2016 р.
за № 987/29117**

**Про затвердження Переліку посад з високим та підвищеним
рівнем корупційних ризиків**

Відповідно до пункту 5 частини першої статті 12, частини першої статті 50 та частини першої статті 56 Закону України «Про запобігання корупції», з метою формування та нормативного закріплення переліку посад з високим та підвищеним рівнем корупційних ризиків, Національне агентство з питань запобігання корупції **ВИРІШИЛО:**

1. Затвердити Перелік посад з високим та підвищеним рівнем корупційних ризиків, що додається.
2. Департаменту організації роботи із запобігання та виявлення корупції подати в установленому порядку це рішення на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.
3. Контроль за виконанням цього рішення покласти на члена Національного агентства з питань запобігання корупції Скопича О.Д.
4. Це рішення набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

Голова

Н. Корчак

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції

17.06.2016 № 2

Зареєстровано в Міністерстві юстиції України

19 липня 2016 р.

за № 987/29117

ПЕРЕЛІК

посад з високим та підвищеним рівнем корупційних ризиків

1. Посада Глави Адміністрації Президента України та його заступників.
2. Посади керівників та заступників керівників структурних підрозділів у складі самостійних структурних підрозділів центрального апарату Національного банку України.
3. Посади керівників та заступників керівників самостійних структурних підрозділів територіальних управлінь Державної судової адміністрації України.
4. Посади керівників державних підприємств, установ, організацій, інших суб'єктів господарювання державної форми власності та їх заступників, призначення яких здійснюється державними органами.
5. Посади державної служби, визначені структурою державних органів, юрисдикція яких поширюється на всю територію України, у разі недоцільності утворення структурних підрозділів.
6. Посади в органах місцевого самоврядування:
 - перших заступників, заступників міських (міст обласного, республіканського в Автономній Республіці Крим, районного значення) голів, заступників сільських, селищних голів;
 - заступників голів районних, районних в містах рад;
 - секретарів міських (міст обласного, республіканського в Автономній Республіці Крим, районного значення), сільських, селищних рад;
 - керуючих справами виконавчих комітетів міських (міст - обласних центрів та міста Сімферополя, міст обласного, республіканського в Автономній Республіці Крим значення) рад;
 - голів постійних комісій з питань бюджету обласних, Київської та Севастопольської міських рад (у разі коли вони працюють у раді на постійній основі).

Голова

Н. Корчак

**НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО
З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ
РІШЕННЯ**

10.06.2016 № 3

**Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
15 липня 2016 р.
за № 959/29089**

**Про функціонування Єдиного державного реєстру декларацій осіб,
уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самовря-
дування**

Відповідно до пункту 9 частини першої статті 11, пункту 5 частини першої статті 12, частини першої статті 45, статті 46 та частин другої, третьої статті 52 Закону України "Про запобігання корупції", з метою забезпечення функціонування Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, Національне агентство з питань запобігання корупції

ВИРІШИЛО:

1. Затвердити такі, що додаються:

1) Порядок формування, ведення та оприлюднення (надання) інформації Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;

2) Форму декларації осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;

3) Форму повідомлення про суттєві зміни в майновому стані суб'єкта декларування.

2. Департаменту фінансового контролю та моніторингу способу життя разом із відділом правового забезпечення подати це рішення на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.

3. Це рішення набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

4. Контроль за виконанням цього рішення покласти на заступника Голови Національного агентства з питань запобігання корупції Радецького Р.

Голова

Н. Корчак

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення Національного аген-
тства з питань запобігання
корупції
10.06.2016 № 3
Зареєстровано в Міністерст-
ві юстиції України
15 липня 2016 р.
за № 959/29089

ПОРЯДОК
формування, ведення та оприлюднення (надання) інформації Єдиного
державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання фун-
кцій держави або місцевого самоврядування

I. Загальні положення

1. Цей Порядок визначає процедуру формування, ведення та оприлюднення (надання) інформації Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування (далі - Реєстр).

2. У цьому Порядку терміни вживаються у таких значеннях:

автентифікація - електронна процедура, яка дає можливість підтвердити електронну ідентифікацію фізичної особи та/або походження і цілісність електронних даних;

веб-сайт Реєстру - частина офіційного веб-сайту Національного агентства з питань запобігання корупції (далі - Національне агентство), через який здійснюються формування, ведення та оприлюднення Реєстру;

декларація - декларація особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, передбачена Законом України "Про запобігання корупції" (далі - Закон);

електронна ідентифікація - процедура використання ідентифікаційних даних особи в електронній формі, які однозначно визначають фізичну особу;

електронна печатка - електронні дані, які додаються створювачем електронної печатки до інших електронних даних або логічно з ними пов'язуються і використовуються для визначення походження та перевірки цілісності пов'язаних електронних даних;

конфіденційна інформація - інформація Реєстру, доступ до якої обмежено відповідно до абзацу четвертого частини першої статті 47 Закону;

логічний контроль - встановлення логічної відповідності, повноти та співвідношення відомостей, зазначених у декларації чи повідомленні про суттєві зміни в майновому стані суб'єкта декларування;

персональний електронний кабінет - індивідуальна персоніфікована веб-

сторінка суб'єкта декларування на веб-сайті Реєстру, за допомогою якої здійснюється подання електронних документів, обмін повідомленнями тощо;

повні дані Реєстру - всі дані, внесені до Реєстру відповідно до законодавства його користувачами;

публічна частина Реєстру - частина даних Реєстру, розміщена на веб-сайті Реєстру, яка складається з декларацій та повідомлень про суттєві зміни в майновому стані суб'єктів декларування з вилученою з них конфіденційною інформацією.

Інші терміни вживаються у значеннях, наведених у Законах України "Про електронні документи та електронний документообіг", "Про електронний цифровий підпис", "Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах", "Про запобігання корупції", інших законах та прийнятих відповідно до них нормативно-правових актах.

3. Ведення Реєстру здійснює Національне агентство.

Програмне забезпечення Реєстру, база даних Реєстру є власністю держави в особі Національного агентства, яке є держателем Реєстру.

Адміністратор Реєстру, визначений Національним агентством відповідно до вимог чинного законодавства, забезпечує супроводження програмного забезпечення Реєстру, збереження та захист даних Реєстру, відповідає за його функціонування, надання доступу до нього та обмін даними з іншими інформаційними системами.

4. Реєстр ведеться в електронній формі українською мовою.

5. Користувачами Реєстру є:

суб'єкти декларування, які зареєструвалися в Реєстрі через мережу Інтернет відповідно до цього Порядку;

працівники Національного агентства, які уповноважені мати доступ до повних даних Реєстру, проводити перевірку та інші визначені законодавством дії з даними Реєстру, надсилати повідомлення суб'єктам декларування;

адміністратори системи Реєстру, що здійснюють керування обліковими записами працівників Національного агентства, налаштування параметрів роботи Реєстру;

уповноважені службові особи інших державних органів, яким відповідно до закону надано доступ до Реєстру;

фізичні та юридичні особи, які мають вільний доступ через мережу Інтернет до публічної частини Реєстру та можуть здійснювати пошук, перегляд та збереження електронних копій документів Реєстру, у тому числі у формі відкритих даних відповідно до Закону України "Про доступ до публічної інформації".

6. Функціональні можливості Реєстру повинні забезпечувати:

можливість пошуку за ключовими словами;

моніторинг відвідувань та дій з даними Реєстру його користувачами;

захист даних (у тому числі персональних даних) від несанкціонованого доступу, знищення, зміни та блокування доступу до них шляхом здійснення

організаційних і технічних заходів, впровадження засобів та методів технічного захисту інформації;

розмежування та контроль доступу до даних Реєстру згідно з повноваженнями користувачів;

реєстрацію подій, що відбуваються в Реєстрі і стосуються його безпеки;

наявність зручних для користувачів інтерфейсів;

електронну ідентифікацію користувачів, крім користувачів публічної частини Реєстру.

7. Захист інформації Реєстру забезпечується із застосуванням комплексної системи захисту інформації з підтвердженою відповідністю. Підтвердження відповідності здійснюється за результатами державної експертизи в установленому законодавством порядку.

II. Формування та ведення Реєстру

1. До Реєстру включаються такі електронні документи (далі - документи):

декларації, що подаються відповідно до статті 45 Закону;

повідомлення про суттєві зміни в майновому стані суб'єкта декларування, передбачені частиною другою статті 52 Закону;

виправлені декларації, що подаються відповідно до частини четвертої статті 45 Закону.

2. Суб'єкти декларування подають до Реєстру зазначені в пункті 1 цього розділу документи шляхом заповнення електронних форм відповідних документів на веб-сайті Реєстру відповідно до технічних вимог до форм.

Порядок проведення видів контролю, а також повної перевірки декларації визначаються Національним агентством відповідно до статті 48 Закону.

Суб'єкти декларування подають зазначені документи через мережу Інтернет з використанням програмних засобів Реєстру у власному персональному електронному кабінеті після реєстрації в Реєстрі.

3. Суб'єкт декларування повинен зареєструватися у Реєстрі з використанням особистого ключа та посиленого сертифіката відкритого ключа електронного цифрового підпису (далі - ЕЦП) чи шляхом застосування електронних систем дистанційної ідентифікації, що використовують бази клієнтських даних банків (далі - BankID).

Під час реєстрації в Реєстрі суб'єкт декларування повинен вказати адресу його електронної пошти, що буде використовуватися для направлення йому повідомлень.

4. Зареєстровані в Реєстрі суб'єкти декларування мають право:

доступу до власного персонального електронного кабінету після автентифікації суб'єкта декларування із використанням його особистого ЕЦП фізичної особи або особистого BankID;

створювати, змінювати та видаляти чернетки документів у персональному електронному кабінеті;

подавати документи у разі їх відповідності технічним вимогам до форми і проходження логічних перевірок, переглядати подані ними документи;

подавати виправлені документи у строки та в порядку, визначені в пункті 7 цього розділу;

отримувати в персональному електронному кабінеті та на адресу електронної пошти електронні повідомлення про підтвердження подання документів, попередження про необхідність подання документів до Реєстру;

направляти в персональному електронному кабінеті електронні звернення до Національного агентства про надання роз'яснень, допомоги в користуванні Реєстром.

5. Суб'єкти декларування подають декларації відповідно до статті 45 Закону з додержанням таких вимог:

1) щорічна декларація суб'єкта декларування подається у період з 00 годин 00 хвилин 01 січня до 00 годин 00 хвилин 01 квітня року, наступного за звітним роком. Така декларація охоплює звітний рік (період з 01 січня до 31 грудня включно), що передує року, в якому подається декларація, та містить інформацію станом на 31 грудня звітного року;

2) декларація суб'єкта декларування, який припиняє діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, подається не пізніше дня такого припинення. Якщо припинення зазначених функцій відбулося з ініціативи роботодавця, декларація подається не пізніше двадцяти робочих днів з дня, коли суб'єкт декларування дізнався чи повинен був дізнатися про таке припинення.

Декларація суб'єкта декларування, який припиняє діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, охоплює період, який не був охоплений деклараціями, раніше поданими таким суб'єктом декларування, та містить інформацію станом на останній день такого періоду. Останнім днем такого періоду є день, що передує дню подання декларації. Під раніше поданими деклараціями розуміються як декларації, що були подані до Реєстру відповідно до Закону, так і декларації, що були подані відповідно до Закону України "Про засади запобігання і протидії корупції";

3) декларація суб'єкта декларування, який припинив діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, подається до 00 годин 00 хвилин 01 квітня року, наступного за звітним роком, у якому було припинено таку діяльність. Така декларація охоплює звітний рік (період з 01 січня до 31 грудня включно), що передує року, в якому подається декларація, та містить інформацію станом на 31 грудня звітного року;

4) декларація суб'єкта декларування, який є особою, що претендує на зайняття посад, зазначених у пункті 1, підпункті "а" пункту 2 частини першої статті 3 Закону, подається до призначення або обрання особи на посаду. Така декларація охоплює звітний рік (період з 01 січня до 31 грудня включно), що

передусь року, в якому особа подала заяву на зайняття посади (участь у курсі), якщо інше не передбачено законодавством, та містить інформацію станом на 31 грудня звітного року.

6. Суб'єкти декларування письмово повідомляють Національне агентство про суттєві зміни у своєму майновому стані відповідно до частини другої статті 52 Закону шляхом подання відповідного електронного повідомлення до Реєстру через власний персональний електронний кабінет у десятиденний строк з моменту отримання доходу або придбання майна. Зазначене електронне повідомлення подається шляхом заповнення відповідної електронної форми.

7. Суб'єкт декларування має право за власною ініціативою подати виправлену декларацію упродовж семи днів після дня подання первинної декларації, до якої подається виправлена версія, шляхом створення та подання виправленого документа у Реєстрі.

Якщо після спливання цього строку суб'єкт декларування виявить неповні чи неправильні відомості в поданій ним декларації (або у виправленій декларації), він повідомляє про це Національне агентство через персональний електронний кабінет та подає виправлену декларацію згідно з рішенням уповноваженої особи Національного агентства.

У разі притягнення суб'єкта декларування до відповідальності за неподання, несвоєчасне подання декларації або в разі виявлення у ній недостовірних відомостей суб'єкт декларування зобов'язаний подати відповідну декларацію або виправлену декларацію з достовірними відомостями у строк, визначений уповноваженою особою Національного агентства.

Виправлені повідомлення про суттєві зміни у майновому стані суб'єкта декларування до Реєстру не подаються.

8. Після заповнення усіх необхідних полів форми документа суб'єкт декларування підписує документ накладанням на нього власного ЕЦП або накладанням електронного підпису на документ шляхом додавання до документа ідентифікаційних даних суб'єкта декларування, підтверджених у процесі автентифікації з використанням BankID. Використання одного із зазначених способів підписання документа вважається достатнім для підтвердження достовірності інформації в поданому цим суб'єктом декларування документі.

Перед підписанням документа суб'єкт декларування підтверджує ознайомлення з попередженням про настання відповідальності за подання недостовірних відомостей шляхом проставлення відповідної відмітки в документі.

9. Кожному поданому документу Реєстр автоматично надає унікальний ідентифікатор документа та накладає на нього електронну печатку Реєстру, що унеможливорює внесення несанкціонованих змін до поданого документа (забезпечує цілісність документа).

Подання документа до Реєстру підтверджується шляхом надсилання по-

відомлення суб'єкту декларування на адресу його електронної пошти, вказану під час реєстрації в Реєстрі, та до персонального електронного кабінету суб'єкта декларування.

Після отримання зазначеного повідомлення суб'єкт декларування повинен невідкладно, але не пізніше семи днів після дня отримання такого повідомлення, перевірити зміст поданого ним документа та у разі виявлення неповних або недостовірних відомостей в ньому подати виправлений документ відповідно до цього Порядку.

Якщо суб'єкт декларування вважає, що поданий ним документ, копія якого знаходиться в персональному електронному кабінеті суб'єкта декларування або розміщена в публічній частині Реєстру, містить інформацію, що не вносилося ним до документа, він повинен невідкладно, але не пізніше трьох робочих днів з дня виявлення такого факту повідомити про це Національне агентство через персональний електронний кабінет.

10. Усі документи, які подав суб'єкт декларування, зберігаються в Реєстрі і автоматично оприлюднюються (за винятком конфіденційної інформації) у публічній частині Реєстру відповідно до цього Порядку. У разі створення виправленого документа первинний документ, до якого вносяться виправлення, не видаляється і зберігається в Реєстрі.

11. Документи, які суб'єкт декларування подав до Реєстру, зберігаються у Реєстрі упродовж всього часу виконання цією особою функцій держави або місцевого самоврядування, а також упродовж п'яти років після припинення виконання нею зазначених функцій, крім останньої поданої такою особою декларації, яка зберігається безстроково.

Датою припинення виконання суб'єктом декларування функцій держави або місцевого самоврядування є дата подання ним декларації, передбаченої підпунктом 2 пункту 5 цього Розділу.

12. Дані документів, які були подані до Реєстру, зберігаються у структурованому вигляді (у форматах JSON, XML тощо), а також у зручній для візуального сприйняття формі (у форматах PDF, HTML тощо).

III. Оприлюднення та надання інформації Реєстру

1. Національне агентство забезпечує відкритий цілодобовий доступ до публічної частини Реєстру. Такий доступ передбачає можливість пошуку, перегляду, копіювання та роздруковування інформації, отримання (завантаження) документів у різних найпоширеніших форматах даних, зокрема у форматах JSON, XML, PDF, HTML тощо.

Доступ до даних Реєстру надається також у вигляді набору даних, організованого у форматі, що дозволяє його автоматизоване оброблення електронними засобами (машинозчитування) з метою повторного використання (у формі відкритих даних). Такі дані надаються як у вигляді окремих електронних документів для завантаження, так і за допомогою інтерфейсу прикладно-

го програмування (API) відповідно до Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2015 року № 835.

2. Інформація (документи), що містяться в Реєстрі, надаються на запит відповідно до Закону України "Про доступ до публічної інформації".

**В.о. заступника керівника
Департаменту - керівника
першого відділу (м. Київ)
Департаменту фінансового
контролю та моніторингу
способу життя**

В.С. Листушенко

**НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО
З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ
РІШЕННЯ**

09.06.2016 № 5

**Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
25 липня 2016 р.
за № 1019/29149**

Про затвердження Порядку оформлення протоколів про адміністративні правопорушення та внесення приписів Національним агентством з питань запобігання корупції

Відповідно до пунктів 5, 8, 12-¹ частини першої, частини другої статті 12 Закону України "Про запобігання корупції", статей 18, 20 Закону України "Про політичні партії в Україні", статей 172-⁴–172-⁹, 188-⁴⁶, 212-¹⁵, 212-²¹, 255 Кодексу України про адміністративні правопорушення Національне агентство з питань запобігання корупції

ВИРІШИЛО:

1. Затвердити Порядок оформлення протоколів про адміністративні правопорушення та внесення приписів Національним агентством з питань запобігання корупції, що додається.

2. Відділу правового забезпечення подати це рішення на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.

3. Контроль за виконанням цього рішення покласти на члена Національного агентства з питань запобігання корупції Рябошапку Р.Г.

4. Це рішення набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

Голова

Н. Корчак

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції
09.06.2016 № 5
Зареєстровано в Міністерстві юстиції України
25 липня 2016 р.
за № 1019/29149

ПОРЯДОК
оформлення протоколів про адміністративні правопорушення
та внесення приписів Національним агентством з питань запобігання корупції

I. Загальні положення

1. Цей Порядок встановлює порядок оформлення уповноваженими особами Національного агентства з питань запобігання корупції (далі – Національне агентство) протоколу про адміністративні правопорушення (додаток 1) та приписів Національного агентства про порушення вимог Закону України "Про запобігання корупції" (далі – Закон) щодо етичної поведінки, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та прирівняних до них осіб або іншого порушення цього Закону та Закону України "Про політичні партії в Україні", якщо вчинені політичною партією дії (чи бездіяльність) не тягнуть за собою іншого виду відповідальності (далі – припис Національного агентства).

2. Протоколи про адміністративні правопорушення складаються уповноваженими особами Національного агентства, визначеними відповідно до статті 13 Закону.

3. Приписи Національного агентства оформляються у вигляді рішення (припису) Національного агентства про порушення вимог законодавства щодо етичної поведінки, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, інших порушень закону (додаток 2).

4. Реєстрація протоколів про адміністративні правопорушення, приписів Національного агентства здійснюється в порядку, визначеному чинним законодавством.

II. Порядок оформлення протоколів про адміністративні правопорушення

1. Підставами для складання протоколу про адміністративне правопорушення є:

1) вчинення адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупці-

єю:

порушення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності (стаття 172-⁴ Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП);

порушення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків (стаття 172-⁵ КУпАП);

порушення вимог фінансового контролю (стаття 172-⁶ КУпАП);

порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів (стаття 172-⁷ КУпАП);

незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових повноважень (стаття 172-⁸ КУпАП);

невжиття заходів щодо протидії корупції (стаття 172-⁹ КУпАП);

2) невиконання законних вимог (приписів) Національного агентства (стаття 188-⁴⁶ КУпАП);

3) порушення порядку надання або отримання внеску на підтримку політичної партії, порушення порядку надання або отримання державного фінансування статутної діяльності політичної партії, порушення порядку надання або отримання фінансової (матеріальної) підтримки для здійснення передвиборної агітації або агітації з всеукраїнського або місцевого референдуму (стаття 212-¹⁵ КУпАП);

порушення порядку подання фінансового звіту про надходження і використання коштів виборчого фонду, звіту партії про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру (стаття 212-²¹ КУпАП).

2. У разі вчинення особою кількох адміністративних правопорушень протоколи складаються окремо щодо кожного із вчинених правопорушень.

Якщо правопорушення вчинено кількома особами, то протокол про адміністративне правопорушення складається на кожну особу окремо.

3. Адміністративне стягнення за вчинення правопорушення, пов'язаного з корупцією (статті 172-⁴–172-⁹ КУпАП), а також правопорушень, передбачених статтями 212-¹⁵, 212-²¹ КУпАП, накладається протягом трьох місяців з дня його виявлення, але не пізніше двох років з дня його вчинення.

Адміністративне стягнення за правопорушення, передбачене статтею 188-⁴⁶ КУпАП, накладається не пізніш як через три місяці з дня вчинення правопорушення.

4. У протоколі про адміністративне правопорушення зазначаються: дата і місце його складення, посада, прізвище, ім'я, по батькові уповноваженої особи Національного агентства, яка склала протокол; відомості про особу, яка притягається до адміністративної відповідальності; місце, час вчинення і суть адміністративного правопорушення; нормативний акт, який передбачає відповідальність за дане правопорушення; прізвища, адреси свідків і потерпілих, якщо вони є; наявність чи відсутність пояснень особи, яка притягається до адміністративної відповідальності; інші відомості, необхідні для вирішення справи.

5. Протокол про адміністративне правопорушення підписується особою, яка його склала, і особою, яка притягається до адміністративної відповідальності; за наявності свідків і потерпілих протокол може бути підписано також і цими особами.

У разі відмови особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, від підписання протоколу в ньому робиться запис про це.

6. Особі, яка притягається до адміністративної відповідальності, пропонується надати по суті вчиненого адміністративного правопорушення письмове пояснення, яке підписується зазначеною особою. Пояснення може додаватися до протоколу про адміністративне правопорушення окремо, про що робиться запис у ньому.

Особа, яка притягається до адміністративної відповідальності, згідно зі статтею 63 Конституції України не несе відповідальності за відмову давати пояснення щодо себе, членів своєї сім'ї чи близьких родичів.

7. При складенні протоколу про адміністративне правопорушення особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, роз'яснюються її права і обов'язки, передбачені статтями 55, 56, 59, 63 Конституції України, статтею 268 КУпАП, повідомляється, що справу про адміністративне правопорушення буде розглянуто судом у строки, визначені статтею 277 КУпАП, про що робиться відмітка та ставиться підпис особи, яка притягається до адміністративної відповідальності.

У разі відмови особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, від проставлення підпису про ознайомлення з правами у протоколі робиться запис про це.

8. Протокол про адміністративне правопорушення складається на спеціальному бланку, що виготовлений друкарським способом, на якому проставлено відповідні серію та номер.

Усі реквізити протоколу про адміністративне правопорушення заповнюються чорнилом чорного або синього кольору розбірливим почерком державною мовою.

9. Не допускаються закреслення чи виправлення відомостей, що заносяться до протоколу про адміністративне правопорушення, а також унесення додаткових записів після того, як протокол про адміністративне правопорушення підписано особою, яка притягається до адміністративної відповідальності.

10. Протокол про адміністративне правопорушення складається у двох примірниках, один з яких під підпис вручається особі, яка притягається до адміністративної відповідальності.

У разі якщо особа відмовляється від отримання другого примірника протоколу про адміністративне правопорушення або не з'являється для ознайомлення з протоколом, другий примірник протоколу про адміністративне правопорушення та копії інших матеріалів, що підтверджують факт вчинення адміністративного правопорушення, рекомендованим поштовим відправлен-

ням із повідомленням про вручення та з описом вкладення не пізніше наступного робочого дня з дня складення протоколу про адміністративне правопорушення разом із супровідним листом в конверті з позначкою "особисто" направляються особі, щодо якої складено протокол про адміністративне правопорушення.

Відміткою про вручення другого примірника протоколу про адміністративне правопорушення у цьому випадку є особистий підпис особи, щодо якої складено протокол про адміністративне правопорушення, на повідомленні про вручення, датою вручення є дата, зазначена на цьому повідомленні.

11. Протокол про адміністративне правопорушення виноситься не пізніше наступного робочого дня з дня його складання на розгляд Національного агентства, яке приймає рішення про направлення протоколу про адміністративне правопорушення до суду.

12. Протокол про вчинення адміністративних правопорушень, передбачених статтями 172-⁴–172-⁹ КУпАП, разом із копією рішення Національного агентства та іншими матеріалами у триденний строк з моменту його складення надсилається до місцевого загального суду за місцем вчинення корупційного правопорушення.

У разі вчинення корупційного правопорушення службовою особою, яка працює в апараті суду, протокол разом із копією рішення Національного агентства та іншими матеріалами надсилається до суду вищої інстанції для визначення підсудності.

У супровідному листі до протоколу про адміністративне правопорушення висловлюється клопотання про направлення до Національного агентства копії судового рішення у справі.

Копія протоколу про адміністративне правопорушення, копія рішення Національного агентства про направлення протоколу про адміністративне правопорушення до суду та копія супровідного листа залишаються у Національному агентстві та приєднуються до матеріалів електронної справи про адміністративні правопорушення.

13. Уповноважена особа Національного агентства, яка склала протокол про адміністративне правопорушення, одночасно з надісланням його до суду надсилає органу державної влади, органу місцевого самоврядування, керівникові підприємства, установи чи організації, де працює особа, яка притягається до відповідальності, повідомлення про складення протоколу із зазначенням характеру вчиненого правопорушення та норми закону, яку порушено.

14. Копія протоколу про адміністративне правопорушення, копія рішення Національного агентства та копії інших матеріалів, що підтверджують факт вчинення адміністративного правопорушення, формуються уповноваженою особою Національного агентства в електронну справу про адміністративне правопорушення, яка зберігається у Національному агентстві протягом трьох років.

У справі про адміністративне правопорушення (додаток 3) оформляється титульний аркуш, на зворотному боці якого заповнюється опис документів, що містяться у справі.

15. До електронної справи надалі додаються копії судових рішень у справі про адміністративне правопорушення, а також інші документи та матеріали, пов'язані з розглядом цієї справи в суді та виконанням судового рішення.

16. Для здійснення моніторингу за дотриманням законодавства з питань запобігання корупції Національним агентством ведеться облік виявлених адміністративних правопорушень, передбачених статтями 172-⁴-172-⁹, 188-⁴⁶, 212-¹⁵, 212-²¹ КУпАП.

17. Облік адміністративних правопорушень здійснюється на підставі інформаційної картки про адміністративне правопорушення (додаток 4).

18. Інформаційна картка заповнюється в електронному вигляді уповноваженою особою Національного агентства, яка склала протокол про адміністративне правопорушення.

19. Показники інформаційної картки повинні відповідати наявним матеріалам справи про адміністративне правопорушення, об'єктивно і достовірно відображати суть адміністративних правопорушень.

20. Відомості про прийняті судами рішення у справі про адміністративне правопорушення вносяться до інформаційної картки протягом одного робочого дня з дня отримання копії судового рішення у такій справі.

III. Порядок внесення приписів Національного агентства з питань запобігання корупції

1. У випадках виявлення порушення вимог Закону щодо етичної поведінки, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та прирівняних до них осіб або іншого порушення цього Закону та Закону України "Про політичні партії в Україні", якщо вчинені політичною партією дії (чи бездіяльність) не тягнуть за собою іншого виду відповідальності, Національне агентство вносить керівнику відповідного органу, підприємства, установи, організації припис.

2. Припис Національного агентства є обов'язковим для виконання. Про результати виконання припису Національного агентства посадова особа, якій його адресовано, інформує Національне агентство упродовж десяти робочих днів з дня одержання припису.

3. Припис Національного агентства оформляється у двох примірниках. Один примірник припису залишається в Національному агентстві, а інший вручається під підпис або надсилається поштою рекомендованим поштовим відправленням з повідомленням про вручення керівнику відповідного органу, підприємства, установи, організації.

Проект припису Національного агентства готується уповноваженою особою Національного агентства, яка виявила порушення, та вноситься на

найближче засідання Національного агентства після виявлення та фіксації порушення.

4. Контроль за своєчасністю та повнотою виконання вимог, зазначених у приписі Національного агентства, здійснює уповноважена особа Національного агентства, яка виявила порушення, чи інша уповноважена особа Національного агентства, на яку покладено контроль за його виконанням.

5. У разі невиконання припису Національного агентства протягом десяти робочих днів з дня його надсилання (вручення) уповноважена особа Національного агентства складає протокол про адміністративне правопорушення, передбачене частиною першою статті 188-⁴⁶ КУпАП, за невиконання припису.

6. З метою припинення порушення вимог Законів України "Про запобігання корупції", "Про політичні партії в Україні" та усунення його наслідків Національне агентство повторно видає припис.

7. При повторному невиконанні припису уповноважена особа Національного агентства складає протокол про адміністративне правопорушення, передбачене частиною другою статті 188-⁴⁶ КУпАП.

**Голова
Національного агентства
з питань запобігання корупції**

Н. Корчак

(дата)

Серія АА
№ 000000

(підпис)

Додаток 1
до Порядку оформлення протоколів про адміністративні правопорушення та внесення приписів
Національним агентством з питань запобігання корупції
(пункт 1 розділу I)

ПРОТОКОЛ ПРО АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Серія АА „___” _____ 20__ року
№ 000000

_____ (місце складання протоколу)

Я, _____
(посада, прізвище, ім'я, по батькові уповноваженої особи Національного агентства з питань запобігання корупції, яка склала протокол)

склав цей протокол про те, що громадянин(ка) _____, (прізвище, ім'я, по батькові)
дата та місце народження _____, місце проживання _____, місце реєстрації _____,
номер телефону _____, місце роботи, посада _____,
особу встановлено _____

(назва документа, серія, №, ким і коли виданий)

вчинив(ла) _____

(дата, час, місце вчинення і суть вчиненого адміністративного правопорушення)

чим вчинив(ла) адміністративне правопорушення, передбачене частиною _____ статті _____ КУпАП.

Свідки (якщо були): 1. _____ (підпис)

2. _____ (прізвища, імена, по батькові, місця проживання) (підпис)

Громадянину(ці) _____ роз'яснено його (її) права та обов'язки, передбачені статтями 55, 56, 59, 63 Конституції
України, статтею 268 КУпАП, і повідомлено, що протокол передається до _____
(найменування суду)

Підпис громадянина(ки) _____

Пояснення особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, по суті порушення _____

Від пояснення та підпису відмовився(лася) у присутності понятих: 1. _____ 2. _____

До протоколу додається _____

Підпис уповноваженої особи Національного агентства з питань запобігання корупції, яка склала протокол _____

Другий примірник протоколу про адміністративне правопорушення отримав _____

(дата) (підпис) (П.І.Б. громадянина(ки))

(посада)

(П.І.Б.)

-----перша лінія перфорації-----
-----друга лінія перфорації-----

до Порядку оформлення протоколів про адміністративні правопорушення та внесення приписів
Національним агентством з питань запобігання корупції
(пункт 3 розділу I)

**НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО
З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ**
вул. Грушевського, 12/2, м. Київ, 01008, код ЄДРПОУ 40381452

**РІШЕННЯ
(ПРИПИС)**

про порушення вимог законодавства щодо етичної поведінки, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, інших порушень закону

м. Київ № _____

(дата складання припису)

Національним агентством з питань запобігання корупції відповідно до пункту 8 частини першої, частини другої статті 12 Закону України „Про запобігання корупції”, статті 20 Закону України „Про політичні партії в Україні” та Порядку оформлення протоколів про адміністративні правопорушення та внесення приписів Національним агентством з питань запобігання корупції, затвердженого рішенням Національного агентства з питань запобігання корупції від 09 червня 2016 року № 5, видано _____

(прізвище, ім'я та по батькові керівника відповідного органу, підприємства, установи, організації)

цей припис про те, що за результатами виявлення порушень встановлено _____
(суть порушення)

що є порушенням _____

(зазначаються норми Законів України „Про запобігання корупції” або „Про політичні партії в Україні”)

З метою усунення виявлених порушень Національне агентство з питань запобігання корупції **вимагає:**

1. _____
(заходи щодо усунення порушень)
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

Цей припис є обов'язковим до виконання.

За невиконання цього припису керівник органу, підприємства, установи, організації несе відповідальність, передбачену статтею 188⁴⁶ КУпАП.

Про виконання припису повідомити Національне агентство з питань запобігання корупції упродовж десяти робочих днів з дня його одержання.

Примірник припису одержав _____
(прізвище, ім'я та по батькові керівника (уповноваженої

особи) органу, підприємства, установи, організації)

(дата)

(підпис)

(у разі відмови особи в отриманні припису робиться відмітка)

Примірник припису надіслано поштою _____
(оператор поштового зв'язку, дата і

номер поштового відправлення)

Голова

(підпис)

(П.І.Б.)

Додаток 3
до Порядку оформлення
протоколів про адміністративні
правопорушення та внесення
приписів Національним агентст-
вом з питань запобігання корупції
(пункт 14 розділу II)

СПРАВА

про адміністративне правопорушення,
вчинене _____
(прізвище, ім'я та по батькові особи, яка притягається до адміністративної
відповідальності)

за частиною _____ статті _____ КУпАП.
Постанова від „____” _____ 20__ року серія _____ № _____

Зворотний бік

ОПИС документів, що містяться у справі

№ з/п	Назви і реквізити документів	Кількість аркушів	Примітка
1	2	3	4

Опис складено:

(посада, прізвище, ініціали)

(підпис)

Додаток 4

до Порядку оформлення протоколів про адміністративні правопорушення та внесення приписів Національним агентством з питань запобігання корупції (пункт 17 розділу II)

**ІНФОРМАЦІЙНА КАРТКА
ПРО АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ**

I. Загальні дані про адміністративне правопорушення	
1. _____ (найменування структурного підрозділу, відповідального за ведення адміністративної справи)	
2. Адміністративно-територіальний регіон України вчинення правопорушення	_____
3. Дата складання протоколу про правопорушення	_____ .20
4. Дата направлення протоколу до суду	_____ .20
5. Дата прийняття рішення судом	_____ .20
II. Відомості про адміністративне правопорушення	
1. Дата вчинення правопорушення	_____ .20
2. Місце вчинення правопорушення	_____ _____
3. Фабула правопорушення: _____ _____ _____	
4. Кваліфікація правопорушення: _____ ст. _____ КУпАП	
III. Відомості про особу, яка вчинила адміністративне правопорушення	
1. Прізвище: _____	2. Ім'я: _____
3. По батькові: _____	
4. Найменування юридичної особи: _____ _____	
5. Посада: _____	
6. Дата народження:	_____ .20
7. Місце проживання/реєстрації: _____	
IV. Розгляд та прийняття рішення за адміністративним правопорушенням	
1. Уповноважена особа, яка склала протокол про правопорушення: _____	

2. Дата складання протоколу про правопорушення		__ . __ .20__
3. Дата вручення протоколу правопорушнику		__ . __ .20__
4. Дата направлення протоколу до суду		__ . __ .20__
5. Найменування суду: _____		
6. Прізвище, ім'я та по батькові судді, який розглядав справу: _____		
7. Дата прийняття рішення судом		__ . __ .20__
8. Прийняте рішення: притягнуто до адміністративної відповідальності та накладено стягнення	_____	
закрито провадження	_____	
звільнено від відповідальності	_____	
інше	_____	
Картку заповнив: _____		
(посада, ініціали та прізвище)		
Достовірність і повноту відомостей перевірів керівник структурного підрозділу:		

(посада, ініціали та прізвище)		

ПРОЕКТ

РЕКОМЕНДАЦІЇ

парламентських слухань на тему: «Стан реалізації засад антикорупційної політики в Україні»

Учасники парламентських слухань **18 травня 2016 року**, аналізуючи стан реалізації засад антикорупційної політики України, обговорюючи проблемні питання антикорупційного законодавства та шляхи його вдосконалення у своїх виступах, письмових та усних пропозиціях, що надійшли до Комітету Верховної Ради України з питань запобігання і протидії корупції, зазначили таке.

Поряд з превентивними антикорупційними заходами, ключовим елементом державного механізму протидії корупції є наявність належної правової бази антикорупційного спрямування.

Зважаючи на підписання Україною Угоди про асоціацію з Європейським Союзом у 2014 році та на виконання рекомендацій Групи держав Ради Європи проти корупції (далі - GRECO) і зобов'язань згідно з Планом дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму, за останні роки в Україні вдалося прийняти ряд важливих законів, спрямованих на посилення відповідальності за корупційні діяння. Приведення національного антикорупційного законодавства у відповідність до визнаних міжнародних стандартів сприяє його гармонізації з нормами міжнародного права та уніфікації на внутрішньодержавному рівні.

Таким чином, необхідно наголосити, що не зважаючи на те, що окремі складові антикорупційної політики все ще потребують законодавчого врегулювання, в Україні створено достатні законодавчі передумови для розбудови ефективного державного механізму запобігання та протидії корупції.

Разом з тим, за результатами нового Індексу сприйняття корупції за 2015 рік від Transparency International, Україна так і не пододала межу «корупційної ганьби». Отримавши лише один додатковий бал, порівняно з 2014 роком, Україна залишається в клубі тотально корумпованих держав.

Відсутність політичної волі щодо імплементації можливостей антикорупційного законодавства призводить до того, що перезавантаження системи запобігання і протидії корупції відбувається здебільшого лише в законотвірчій площині.

Головним завданням залишається практичне впровадження вже передбачених у законодавстві антикорупційних механізмів.

Органам влади треба продемонструвати рішучість до побудови стійкої та ефективної системи запобігання і протидії корупції. Довести до свого логічного завершення розпочаті антикорупційні реформи.

Враховуючи викладене, усвідомлюючи необхідність ефективного впро-

введення та реалізації положень антикорупційного законодавства та імплементації нових засад державної антикорупційної політики в Україні, учасники парламентських слухань **р е к о м е н д у ю т ь**:

I. Верховній Раді України:

1. Посилити роботу Робочої групи під керівництвом Голови Верховної Ради України Парубія А.В. щодо впровадження нової моделі виборчої системи, що застосовуватиметься на парламентських виборах.

2. Відповідно до положень статті 31 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» забезпечити розроблення законопроекту щодо створення в системі судоустрою Вищого антикорупційного суду, як вищого спеціалізованого суду - суду першої інстанції з розгляду окремих категорій справ.

3. Забезпечити розгляд та прийняття проекту закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань очищення влади» (реєстраційний номер 2695).

4. Вивчити питання про необхідність розроблення законопроекту про внесення змін до Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» щодо врегулювання окремих правових питань організації та діяльності Національного антикорупційного бюро України, зокрема, про внесення змін до Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» в частині: особливостей набору та реалізації повноважень працівників, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність; конкретизація положень в частині критеріїв не допуску осіб до участі у конкурсах на зайняття вакантних посад у Національному антикорупційному бюро України; чітке визначення повноважень Національного антикорупційного бюро України, в частині забезпечення протидії корупційним правопорушенням, у тому числі в питаннях міжнародного співробітництва; врегулювання питань представницьких функцій Національного антикорупційного бюро України під час реалізації повноваження в частині визнання правочинів недійсними; врегулювання правових основ діяльності Національного антикорупційного бюро України при реалізації повноваження в частині витребування майна здобутого злочинним шляхом; вирішення правових питань матеріально-технічного забезпечення Національного антикорупційного бюро України; врегулювання питань оплати праці працівників Національного антикорупційного бюро України.

5. Внести на обговорення питання щодо необхідності розроблення законопроекту про внесення змін до деяких законодавчих актів з питань забезпечення діяльності Національного антикорупційного бюро України, пов'язаних з внесенням змін до ст. 216 Кримінального процесуального Кодексу України в частині уточнення підслідності Національного антикорупційного бюро України, розмежування повноважень з іншими правоохоронними органами; до Кодексу адміністративного судочинства України, Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України в частині визначення процесуальних прав та обов'язків Національного антикорупційного бюро України при розгляді справ у судах загальної юрисдикції;

до Законів України «Про оперативно-розшукову діяльність», «Про радіочасотний ресурс України», «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», «Про здійснення державних закупівель» в частині надання прав і повноважень Національному антикорупційному бюро України, наданих іншим правоохоронним органам (Національній поліції, Службі Безпеки України).

6. Ініціювати питання щодо внесення змін до статті 62 Закону України «Про банки і банківську діяльність» з метою удосконалення порядку розкриття банківської таємниці на вимогу Національного агентства з питань запобігання корупції.

7. Вивчити питання щодо внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо права прокурора на апеляційне оскарження постанов суду у справах про вчинення адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією.

8. На виконання Державної антикорупційної програми ініціювати питання щодо внесення на розгляд Верховної Ради України проекту Закону України «Про Військову поліцію», яким реформується Військова служба правопорядку у Військову поліцію.

9. Внести на обговорення питання щодо необхідності посилення відповідальності за умисне перешкоджання законній професійній діяльності журналістів або переслідування журналістів за виконання професійних обов'язків.

II. Президентіві України

1. Ініціювати обговорення питання щодо необхідності внесення змін до Указу Президента України від 30 березня 2005 року № 567 «Про заходи щодо впорядкування використання спеціальних світлових і звукових сигнальних пристроїв та номерних знаків на службових транспортних засобах», якими пропонується розширити перелік суб'єктів, що можуть використовувати спеціальні світлові звукові, сигнальні просторі та номерні знаки на транспортних засобах Національного антикорупційного бюро України. Зазначені зміни покликані врегулювати питання використання спеціальних світлових і звукових сигнальних пристроїв та номерних знаків на транспортних засобах Національним антикорупційним бюро України поряд з іншими правоохоронними органами.

III. Кабінету Міністрів України

1. Вжити заходів щодо активізації впровадження Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення регулювання відносин у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху».

2. Забезпечити реалізацію заходів фінальної декларації Антикорупційного саміту, що відбувся у Лондоні 12 травня 2016 року.

3. Вжити невідкладних заходів щодо забезпечення повноти внесення відомостей про осіб, притягнутих до відповідальності за корупційні та пов'язані з корупцією правопорушення, до Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні правопорушення.

4. З метою усунення дублювання функцій та повноважень між Національним агентством з питань запобігання корупції та Урядовим уповноваженим з питань антикорупційної політики протягом 2016 року вивчити питання щодо доцільності посади Урядового уповноваженого з питань антикорупційної політики.

(Проект Постанови Верховної Ради України «Про ухвалення Рекомендацій парламентських слухань на тему: «Стан реалізації засад антикорупційної політики в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=59996)

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРОФІЛАКТИКИ
КОРУПЦІЙНИХ ПРОЯВІВ У ДЕРЖАВНОМУ
СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ
В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної конференції
(м. Дніпро, 17 червня 2016 р.)

Редактор, оригінал-макет – *А.В. Самотуда*
Редактор *Н.Ю. Веріго*

Підп. до друку 19.09.2016 р. Формат 60x84/16. Друк трафаретний. Папір офісний.
Гарнітура – Times. Ум.-друк. арк. 8,50. Обл.-вид. арк. 9,00. Тираж – 50 прим.

Редакційно-видавниче відділення ДДУВС
49005, м. Дніпро, просп. Гагаріна, 26, т. (056) 370-96-59

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру ДП № 164-р від 07.08.2013 р.

Для нотаток
